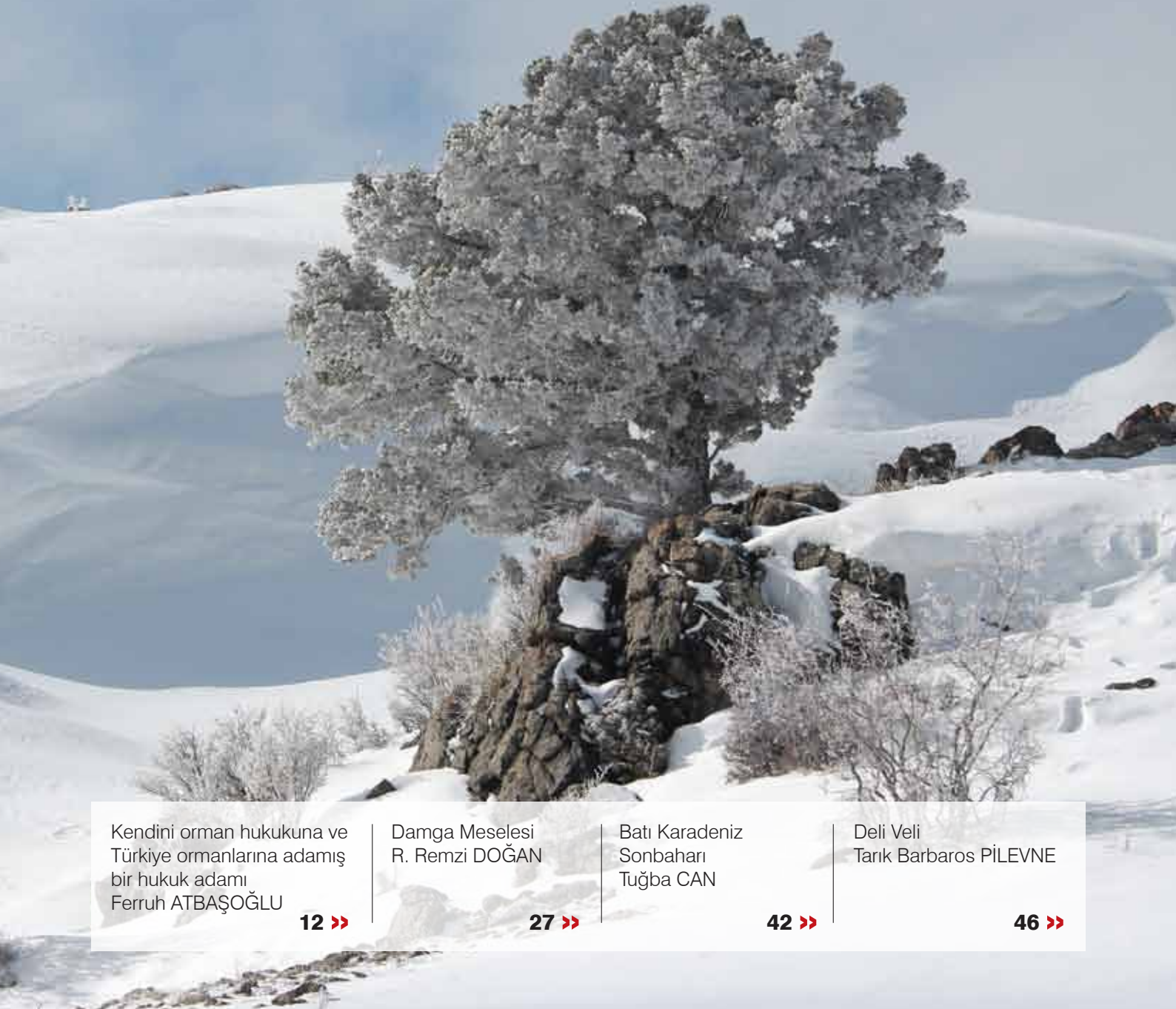

Orman ve Av

2019 | Ocak-Şubat | 1 | Cilt 97

ISSN: 1302-040X

Kendini orman hukukuna ve
Türkiye ormanlarına adanmış
bir hukuk adamı
Ferruh ATBAŞOĞLU

12 >>

Damga Meselesi
R. Remzi DOĞAN

27 >>

Batı Karadeniz
Sonbaharı
Tuğba CAN

42 >>

Deli Veli
Tarık Barbaros PİLEVNE

46 >>

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ
TARAFINDAN İKİ AYDA BİR
YAYIMLANIR.

Yıl: 2019, Ocak-Şubat, Sayı:1 Cilt:97

ISSN 1302-040X

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ ADINA
SAHİBİ

GENEL BAŞKAN

Hüseyin ÇETİN

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Nihat ÖZ

EDİTÖR

Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN

sozden26@gmail.com

YAYIN KURULU

Prof. Dr. İsmet DAŞDEMİR

Prof. Dr. Oktay YILDIZ

Doç. Dr. Cihan ERDÖNMEZ

Doç. Dr. Ufuk ÇOŞGUN

Dr. Erdal ÖZÜDOĞRU

Tanık Barbaros PİLEVNE

Hayriye ERTUĞRUL

Bilgilendirmek amacıyla üyelerimize

ücretsiz dağıtılır.

YÖNETİM YERİ:

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

TUNA CAD. NO: 5 06410 KIZILAY/ANKARA

TEL-FAKS

0312 433 84 13

www.ormancilardernegi.org

ormancilarder@ttmail.com

TASARIM / BASKI

Kuban Matbaacılık Yayıncılık

KAPAK FOTOĞRAFLARI

Hayriye ERTUĞRUL

İÇİNDEKİLER

Editörden

Başyazı

Kurucumuzun
Çocuklarından
Derneğimize Ziyaret

Örgütlenme Çalıştayı

Türkiye Ormancılar
Derneği Denizli
Temsilciliği Etkinliği
Fikret ÇUVAÇ

Orman Hukukuna ve
Türkiye Ormanlarına
Adanmış Bir Hukuk
Adamı Ferruh Atbaşoğlu
Dr. Murat ALAN

Damga Meselesi
R. Remzi DOĞAN

Batı Karadeniz
Sonbaharı
Tuğba CAN

Deli Veli
Tanık Barbaros PİLEVNE

Uludağ Kış Sporları
Merkezinde Yer Alan
Kayak Pistinde Ekolojik
Onarım Uygulaması
Prof. Dr. Gürcan GÜLERYÜZ

İyi Parti Çankaya İlçe
Başkanlığı Ziyareti

Uçkun GERAY
M. Yaşar İNAN

Ormanlar Araftır
S. Serdar YEGÜL

Vefat Eden Üyelerimiz

1
2

4
5

9

12
27

42
46

52
59

60
61

64

EDITÖRDEN

Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN

Sayın üyelerimiz, Orman ve Av dergimizin 91. yılında yeni bir yüzle karşınızdayız. Tasarımda bazı değişikliklere gittik. Umarım beğenirsiniz. Beğenilerinizi ya da eleştirilerinizi doğrudan yan sayfada bulabileceğiniz e-posta adresime gönderebilirsiniz. Birçok meslektaşımızdan, dergide neden geri dönüştürülmüş kâğıt kullanmadığımız soruları gelmekte. Bunun nedeni tamamen ekonomik. Geri dönüştürülmüş kâğıt kullandığımız kâğıttan %50 daha fazlaya mal oluyor. İçinde bulunduğu ekonomik kriz koşullarında zaten baskı maliyetleri çok arttı. Bu nedenle çok istememize rağmen geri dönüştürülmüş kâğıt kullanamıyoruz.

Fotoğrafçılıkla ilgilenen meslektaşlarımız fotoğraflarını bizimle paylaşırsa dergimizde yayımlamaktan mutluluk duyarız. Son yıllarda fotoğraf ve yazı bulmakta eskisi gibi sıkıntı çekmiyoruz. 11 yılı geride bıraktığım editörlük görevimde bazen dergiyi çıkarabilmek için yazı bulamadığım oluyordu. Birçok meslektaşımı yüreklendirerek dergiye yazı akışının sürekli olmasını sağladık. Artık meslektaşlarımız yazılarının ne zaman çıkacağını soruyorlar. Doğaldır ki Derneğimizin, şubelerimiz ve temsilciliklerimizin gönderdiği haberlerin önceliği var, önce

onları yayımlıyoruz. Sizlerden gelen yazıları ihtiyaç varsa bilimsel denetimden geçmesi için hakemlere gönderiyoruz, yayın kurulundan da geçtikten sonra geliş sırasına göre yazı havuzumuza kaydediyoruz ve sırası gelen yazıları yayımlamaya gayret ediyoruz. Bilimsel bir yanlışlık içermiyorsa, yazım kurallarına uyulmuşsa ve Derneğimizin ilgi alanına giriyorsa sırası gelen yazıları yayımlıyoruz.

Prof. Dr. Uçkun Geray'ı aramızdan ayrılışının onuncu yılında saygıyla anıyoruz. Uçkun Geray Derneğimiz tarafından "Yılın Ormancısı" onur ödülüne layık görülmüş önemli bir akademisyendi. 30 Ocak 2009 tarihinde aramızdan ayrılmıştı. Ergenekon davalarının son hızla ülkenin aydınlarını kodese tıktığı günlerde bir sabaha karşı Uçkun hocayı da almışlardı. Hoca bypass ameliyatı geçirmiş ve yüksek tansiyon hastasıydı. Sürekli kullanması gereken ilaçları vardı. Hocayı göz altına alıp önce Konya'ya ardından da Adana'ya götürdüler. Duyduğumuza göre hocanın ilaçları göz altındayken verilmemiş, yüksek tansiyon nedeniyle böbrekleri iflas etmişti. Sonrasında çok yaşamadı. Vefatından bir gün sonra suçsuz olduğu anlaşıldığı! için hakkında takipsizlik kararı verilmişti. Ona göz altında eziyet edenler şimdi

mahkemelere hesap veriyor, ancak ülkenin en önemli ormancı bilim insanlarından birisinin hayatına mal oldular. Bunu yapanları da hocamızı da unutmayacağız!

Nadiren de olsa ülkemizde güzel şeyler oluyor. Bartın'ın Amasra ilçesinde kurulması planlanan termik santral için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın verdiği ÇED olumlu raporu Danıştay 14. Dairesi tarafından bozuldu. Bu mücadelenin başından sonuna kadar en önünde yer alan ve bu yüzden birçok odaktan tehditler alan, Bartın Platformu Yönetim Kurulu üyesi ve Derneğimiz üyesi Prof. Dr. Erdoğan ATMIŞ'ı yürüttüğü ve sonuç aldığı mücadele nedeniyle gönülden kutluyoruz. Söylentiye göre ÇED olumlu raporunun dayanağı da yine bir ormancı öğretim üyesi profesör tarafından verilen rapormuş. Eğer bu iddia doğruysa bu öğretim üyesi şimdi ne diyor, çok merak ediyorum. İki ormancı profesör; birisi yürüttüğü mücadele ile ismini ormancılık tarihine altın harflerle yazdırmış, diğeri verdiği raporla yine ormancılık tarihine geçmiş. Ama kömür karası harflerle!

Tüm üyelerimizin 2019'da huzurlu, barış içinde, sorunlarını aşmış, yeşil bir Türkiye ile buluşması dileklerle saygılar sunarım.

Başyazı

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ YÖNETİM KURULU

Dünya nüfusunun artmasına paralel olarak, doğal kaynakların yanlış ve aşırı kullanımı, toprak su dengesinin bozulması, çevre kirliliği ve iklim değişiklikleri ile küresel iklimde gözlenen değişimler dünyamız için önemli tehdit oluşturmaktadır.

B elirli bir alanda, bulunan canlılar ile bunları saran cansız çevrelerinin karşılıklı ilişkileri ile meydana gelen ve süreklilik arz eden ekolojik sistemlere ekosistem denir. Kara ve su ekosistemi olmak üzere başlıca iki çeşit ekosistem bulunur. Ekosistem içindeki mevcut dengeye “ekosistem denges” denilmektedir. Doğal denge bozulduğunda, ekosistem denges bozulur ve ekolojik sorunların yaşanmasına neden olur. Yaşadığımız dünya üzerinde ekosistem dengesini bozan en etkili varlık insandır. İnsan nüfusu ve faaliyetleri arttıkça ekosistem denges de giderek bozulmaktadır.

Karasal ekosistemin en önemli parçası olan alan ormanlar, temiz su kaynağı sağlama, biyolojik çeşitliliğin korunması, küresel karbon döngüsündeki rolü (sera gazlarından karbonu bünyesine hapsederek karbon depoları olarak hareket ederler), taşkın kontrolü, toprak erozyonu ve çölleşmeyle mücadele dahil olmak üzere geniş bir hizmet yelpazesi sunar.

Bu nedenle istikrarlı bir küresel iklim ve çevre korunmasında hayati rol oynamaktadır. Ormanlar bu nedenlerle yaşam için çok önemlidir. Orman ekosistemlerinin korunması, iklim değişikliğinin azaltılması için önemlidir.

Dünya nüfusunun artmasına paralel olarak, doğal kaynakların yanlış ve aşırı kullanımı, toprak su dengesinin bozulması, çevre kirliliği ve iklim değişiklikleri ile küresel iklimde gözlenen değişimler dünyamız için önemli tehdit oluşturmaktadır.

Dünyanın kara alanlarının %32’si ormanlarla kaplıdır. Türkiye’nin sahip olduğu tabiat şartları nedeniyle dünya ortalamasının çok üzerinde orman alanına sahip olması gerekirken bu oran sadece %26-27 civarındadır. Yani dünya ortalamasının altındadır.

Ülkemizde orman alanının önemli ölçüde artırılması, mevcut ormanların korunması, kalitesinin ve verimliliğinin yükseltilmesi için her türlü tedbirin alınması gerekirken, doğal kaynakların yanlış ve aşırı kullanımı, toprak su dengesinin bo-

zulması, çevre kirliliği ve iklim değişiklikleri ülkemiz için daha da büyük bir tehdit oluşturmaktadır.

Hızla artan nüfus ve buna bağlı talep çeşitliliğinin doğal kaynaklar üzerinde oluşturduğu baskılar, plansız ve sağlıksız büyüme ve ortaya çıkardığı çevre sorunları, insanoğlunu, bu kaynakların tahrip edilmeden gelecek kuşakların ihtiyaçlarını da karşılayabilmesini sağlayacak yönetim arayışlarına itmiştir.

19. yüzyıl içerisinde orman varlığının korunması için bazı girişimler olmuş ve yasal önlemler alınmıştır. Ancak bu önlemlerin alınmasında doğal dengeyi korumadan çok, ormanlardan daha fazla yararlanma düşüncesi ağır basmıştır.

Doğanın gerçek anlamda ve belli yasal düzenlemeler çerçevesinde korunması için yapılan çalışmaların tarihi oldukça yenidir.

Osmanlı döneminde ormanların yasal olarak korunmasıyla ilgili gelişme oldukça ilginçtir. Örneğin, 1858 yılında çıkarılan

“Arazi Kanunnamesi”nde toprak mülkiyeti konusu ele alınarak, toprakla ilgili hukuksal karışıklığa son verme amaçlanmıştır.

1870 yılında “Orman Nizamnamesi” çıkarılarak, ormanları düzensiz ve aşırı kullanıma karşı koruma altına almaya yönelik bir anlayış benimsenmiştir.

08 Şubat 1937 tarihinde de ülkemizinin ilk bilimsel ve teknik orman yasası olan 3116 sayılı Orman Kanunu çıkarılmıştır. Ormanlar ilk kez yasal zemine kavuşturulmuştur. Yasa ile orman tarifi, sınırlandırılması, planlanması, işletilmesi vb. konular belirlenmiştir.

Cumhuriyet Döneminde ormancılık örgütü ve mevzuatında yaşanan yeniliklerin kısa tarihçesi şöyle özetlenebilir:

1937 - 3116 sayılı Orman Kanunu,
1937 - 3204 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Kuruluş Kanunu,
1956 - 6831 sayılı Orman Kanunu,
1961 - T.C. Anayasası (131.madde ile ilk kez ormanlar ve ormancılık Anayasada yer aldı)
1969 - 1595 sayılı Kanun ile ilk “Orman Bakanlığı” kuruldu ,
1981 - Tarım ve Orman Bakanlığı (Orman Bakanlığı kapandı)
1982 - T.C.Anayasa (169 ve 170. Maddeler)
1991 - Orman Bakanlığı yeniden kuruldu,
2003 - Çevre ve Orman Bakanlığı, (4856 sayılı kanun ile Orman Bakanlığı kapandı)
2011 - Orman ve Su İşleri Bakanlığı (645 sayılı KHK)
2018 - Tarım ve Orman Bakanlığı (Orman ve Su İşleri Bakanlığı kapandı)

Orman ve Su İşleri Bakanlığı bünyesinde yer alan orman ve ormancılık birimleri geçmişte birçok bakanlık bünyesinde ve ayrı Bakanlık olarak faaliyetlerini yürütmüştür. Cumhurbaşkanlığı Yönetim Sistemi’ne geçilmesi ile beraber Bakanlıkların sayısının azaltılması sonucunda yeni Bakanlıklar oluşturulmuştur. Orman ve Su İşleri Bakanlığı bünyesinde yer alan orman ve ormancılık birimleri Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesine alınmıştır.

Bir kurumun, bir kuruluşun veya bir işletmenin kişilere bağımlı olmadan faaliyetlerini sürdürebilmesi ve geliştirebilmesini sağlayan bir yapıya kavuşturulabilmesi işlemine “kurumsallaşma” denir. Kurumsallaşmanın temel amacı; kurum ve kuruluşların lider yönetici ve üst düzey personele bağımlı olmadan faaliyetlerini sağlıklı bir şekilde yürütebilmeleri ve geliştirebilmeleridir.

Yukarıda belirtilen orman ve ormancılığımızın yaşadığı süreçte edinilen bilgi birikimi ışığında, bugün ormanların sadece odun hammaddesi ve finans kaynağı olmadığını, insanlık için daha önemli katkılar veren doğal kaynak olduğunu ve kurumsal bir yapıyla yönetilmesi gerektiği görülmektedir.

Doğa ve orman yönetimini, dış etkilere bağımsız olarak bilimsel temelli ayrı bir Bakanlık olarak yapılandırılması gerekirken Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesine alınan ormancılık örgüt yapısı ile ilgili Tarım ve Orman Bakanlığının yeniden yapılanma çalışmaları oldu-

ğu duyumları üzerine 94 yıllık tecrübesi ışığında, orman ve ormancılık çalışmalarının nasıl bir örgütlenme modeli ile daha verimli, sorunsuz ve başarılabılır olabileceğinin belirlenmesi için Derneğimizce “Ormancılık Yönetimi ve Örgütlenme Çalıştayı” düzenlenmiştir.

Türkiye Ormancılar Derneği (TOD) Genel Merkezinde, 26-27 Ocak 2019 tarihlerinde yapılan Çalıştay’da ormancılık yönetimi ve örgütlenme konuları görülmüş ve değerlendirilmiştir. Çalıştay’da bilimsel araştırmalarla ortaya konulan bazı modeller ele alınmış, akademisyen ve meslektaşların deneyimlerine bağlı olarak, olası örgütlenme yaklaşımları tartışılmıştır.

Çalıştayın sonunda katılımcıların ortak görüşü olan sonuç raporu hazırlanarak, ilgili kurum – kuruluşlar, siyasi partiler, milletvekilleri, sivil toplum örgütleri ve sendikalara gönderilmiştir.

Saygılarımızla....

Kurucumuzun Çocuklarından Derneğimize Ziyaret

Abdülkadir SORKUN ►

Derneğimizin kurucularından Abdülkadir Sorkun'un kızı Sayın Mehveş Sorkun ve oğlu Tahsin Sorkun Derneğimizi ziyaret etti. Derneğimiz desteğiyle çekilen ve İzTv'de yayımlanan "Orman Yolu" belgeselini izlerken babasının Derneğimizin kurucularından olduğunu öğrenen Sayın Mehveş Sorkun'un irtibata geçmesiyle biz de kendilerinden haberdar olduk. Bu sayede kurucumuz Abdülkadir Sorkun hakkında yanlış bildiğimiz bazı bilgileri düzeltme imkânı bulduk. Örneğin biz soy ismini Sorgun olarak biliyorduk, doğrusu Sorkun imiş. Biz mesleğini hem ormancı hem gazeteci olarak biliyorduk. Ancak ormancı ve eczacı olduğunu öğrendik. Bizim kayıtlarımızda Derneğimizin 1924 yılında gazeteci Abdülkadir Sorgun'un Cağaloğlu'ndaki iş yerinde kurulduğu yazmaktaydı. Cağaloğlu'ndaki bir eczane imiş. Ayrıca kurucumuzun tam isminin de Mehmet Abdülkadir Sıtkı Sorkun olduğunu öğrendik. Misafirlerimizi Genel Başkanımız Hüseyin Çetin, Genel Sekreter Metin Avşaroğlu, Yönetim Kurulu üyelerimiz Nihat Öz ve Prof. Dr. Sezgin Özden ağırladılar. Sorkun kardeşlerin getirdiği fotoğraf albümlerinden Derneğimiz kayıtları için örnekler de aldık.

ÖRGÜTLENME ÇALIŞTAYI

Türkiye Ormancılar Derneği Genel Merkezinde, 26-27 Ocak 2019 tarihlerindeki Ormancılık Yönetimi ve Örgütlenme Çalıştayı yapıldı. Çalıştayda Yönetim Kurulu üyelerimiz, konularında uzman akademisyen ve uygulamacılar ile birlikte ormancılık yönetimi ve örgütlenme konuları görüşülerek değerlendirildi. Aşağıda yer alan Çalıştay Raporumuzu kamuoyuna saygıyla duyururuz.

ORMANCILIKTA YÖNETİM VE ÖRGÜTLENME ÇALIŞTAYI SONUÇ RAPORU

Türkiye Ormancılar Derneği (TOD) Genel Merkezinde, 26-27 Ocak 2019 tarihlerinde yapılan çalıştayda ormancılık yönetimi ve örgütlenme konuları görüşülmüş ve değerlendirmiştir. Çalıştayda bilimsel araştırmalarla ortaya konulan bazı modeller ele alınmış, akademisyen ve meslektaş görüş ve deneyimlerine bağlı olarak, olası örgütlenme yaklaşımları tartışılmıştır. Örgütlenmeyle ilgili olarak kamuoyunda dile gelen, ancak resmi makamlarca açıklanmayan bazı duyumlar da irdelenmiştir.

Çalıştay sonucunda aşağıdaki hususların ilgili makamlara iletilmesine ve kamuoyu ile paylaşılmasına karar verilmiştir:

1) Ormancılığın en eski ve deneyimli sivil toplum örgütü olarak, ormancılık teşkilatının yapılan-

masına önem vermekteyiz. Bu konuda tarihi sorumluluğumuzun bilincindeyiz ve taraf olduğumuzun bilinmesini isteriz. Bu nedenle, ormancılık örgüt yapısı ile ilgili çalışmaların duyumlara dayalı olarak yürütülmesini doğru bulmuyor, sorumluları açık olmaya davet ediyoruz.

2) Kamu maliyesine katkılar sağlamak, verimliliği arttırmak, örgütsel yetenekleri yükseltmek vb. amaçlarla toplum adına kamu idaresinde değişiklikler yapılabileceği açıktır. Ancak, bugüne kadar yapılan bakanlık birleştirmelerinin kamu maliyesine hangi katkılar yaptığı veya nasıl bir verimlilik sağladığı meçhuldür. Bu konuda herhangi bir bilimselliğe dayanmayan anlayışlarla ormancılık teşkilat yapısının sık sık değiştirilmesinin ülke ormancılığı ve doğasının yönetimine katkı yapmadığı gibi, telafi edilemez zararlara da neden olduğu açıktır. Ormancılık teşkilatının bağımsız bir

bakanlık yapısı altında örgütlenmesinin en etkin sonuçları verdiği geçmişteki örnekler ve deneyimlerle kanıtlanmıştır. Bu nedenle; TOD olarak, ülkemizin %28,6'sına karşılık gelen orman varlığını yöneten, odun hammaddesinden temiz hava ve suya kadar çeşitlenen pek çok ticari ve kamusal mal ve hizmeti tüm toplum ve insanlık için üreten ülkemiz ormancılık teşkilatının müstakil bir Orman Bakanlığı çatısı altında örgütlenmesinin ideal yaklaşım olduğunu düşünmekteyiz.

3) Ormancılık yönetimi ve örgütlenmesi konusunda yapılması düşünülen değişikliklerde aşağıdaki hususların dikkate alınması önem arz etmektedir;

a) Orman Genel Müdürlüğü'nün (OGM) tüzel kişiliğinin bağlı kuruluş olarak mutlaka korunması,

- Merkezdeki daire başkanlıklarının görev, yetki ve sorumluluklarının işlevsel olarak düzenlenmesi,
- Taşradaki bölge müdürlük yapılarının korunarak verimlilik arttıracak, eşgüdüm ve danışmanlık sağlayacak şekilde iyileştirmelerin yapılması,
- Orman işletme müdürlüklerinin ormancılığın mal ve hizmet

üreten, kaynak yaratan temel birimleri olduğunun dikkate alınması ve bu kritik rollerinin zaafa uğratılmaması,

b) Tohum ve fidan üretimi, ağaçlandırma, erozyon kontrolü, çölleşme, sel ve çığ kontrolü, mera ıslahı vb. alanlarda ülkemizin uzmanlık gerektiren bir hizmet üretimine ihtiyaç duyduğu ve bunun taşra teşkilatı olan bağımsız Ağaçlandırma ve

Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğünce (AGM) başlanılabileceğinin dikkate alınması,

c) Orman-köy ilişkilerinin kentsel gelişimler dikkate alınarak, orman-toplum ilişkilerini de kapsayacak şekilde genişlediği, bu alanda da önemli bir hizmet arz açığının bulunduğu ve bunun taşra teşkilatı olan bağımsız Orman Toplum İlişkileri Genel Müdürlüğünce (ORKÖY) başlanılabileceğinin göz önünde bulundurulması,

d) Doğa koruma, tür ve habitat yönetimi, biyoçeşitlilik, gen kaynaklarının korunması, yaban hayatı, uluslararası statülere uygun alanların yönetimi vb. konularda ülkemizin özellikleri ve küresel sorumlulukları dikkate alındığında; doğamızı ve biyolojik çeşitliliğimizi daha etkin koruyabilmek için dağınık halde bulunan doğa koruma mevzuatının yeniden düzenlenmesi, farklı bakanlıkların görev alanı

içindeki bu tür hizmetlerin taşra teşkilatı olan bağımsız Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü (DKMP) bünyesi ve yetkisinde toplanması,

e) Ormancılık araştırma kurumlarının asla ormancılık dışında bir örgüt yapısı içinde düşünülmemesi, aksine merkezde Ormancılık Araştırma Geliştirme (AR-GE) Genel Müdürlüğü olarak teşkilatlanması ve taşradaki mevcut yapılarının korunması ve geliştirilmesi,

4) Yukanda önerilen Genel Müdürlüklerin taşra teşkilatlarının oluşturulmasında yerelde işbirliği, kaynak kullanımında etkenlik, verimlilik, eşgüdüm sağlama ve sinerji yaratma noktaları dikkate alınarak OGM, AGM, ORKÖY Genel Müdürlüklerinin mevcut orman bölge

müdürlükleri ve orman işletme müdürlükleriyle ilişkili olarak faaliyetlerini sürdürmesi, bu tür hizmetlerin yapısı ve yerel özellikleri dikkate alınarak yeni hizmet birimlerinin kurulabileceğinin dikkate alınması, ancak DKMP'nin faaliyetleri farklılık arz ettiğinden ayrı bir bölgesel yapılanmaya sahip olması,

5) Ormancılık politikası amaçlarına ulaşmada örgütlenme konusunun sadece bir araç olduğu, yönetim anlayışından bağımsız ele alınamayacağı gerçeğinden hareketle;

a) Ormancılık yönetiminde objektif ölçütlerle tanımlanmış liyakate dayalı adil bir personel yönetim anlayışının temel olması, personel sayısı ve dağılımındaki eksiklik ve denge-sizliklerin her düzeyde gideril-

mesi, personelin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimine önem verilmesi,

b) Bilgiyi, uzmanlığı, deneyimi ve araştırma sonuçlarını, kurumsal plan ve programları ön planda tutan bir yönetim anlayışının hâkim olması,

c) Tüm toplumu ve insanlığı ilgilendiren ormancılık çalışmalarının şeffaf, katılımcı ve demokratik bir anlayışla yürütülmesi esas olmalıdır.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.
27.01.2019

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ

TÜRKİYE ORMANCILAR DERNEĞİ DENİZLİ TEMSİLCİLİĞİ

Şubat Ayı Etkinliği

Fikret ÇUVAÇ
TOD Denizli Temsilcisi

Coşkulu
sohbetlerin,
şarkıların,
şiirlerin, yöresel
şarabın ve karlı
pekmezin eşlik
ettiği gezimizde
dostluk içimizi
öyle ısıttı
ki soğuğu
hissetmedik
bile.

Üyelerimiz arasında ilişkilerin geliştirilmesi ve sürdürülmesi amacıyla planlanan ve Merkez Yönetim Kurulu kararı gereğince masrafları katılımcılar tarafından karşılanan “Bozdağ Gezisi” TOD Denizli Temsilciliğimiz tarafından 16.02.2019 Cumartesi günü, Denizli İli Tavas ilçesi Nikfer ve Bozdağ’da gerçekleştirildi. Derneğimiz üyeleri, eşleri ve çocukları ile gerçekleşen etkinliğimize, TOD Merkez Yönetim Kurulu üyemiz, Sanat Kurulu Başkanı, Orman ve Av dergimizin Editörü Sayın

Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN de katılmıştır.

Bozdağ gezimizde ilk durağımız, kerpiç evleri ile karakteristik bir yapısı olan Nikfer’in adının duyurulmasında yıllardır özverili çalışmalar yapan Nikfer sevdalılarının işlettiği, Yoldaş Kiraathanesinde sabah çayla-

Atilla ERTAY’a Derneğimiz rozeti Prof. Dr. Sezgin ÖZDEN tarafından takıldı ve Derneğimiz son yayını Prof. Dr. Cantürk GÜMÜŞ hocamızın Türk Orman Devrimi kitabı temsilcimiz Fikret ÇUVAÇ tarafından armağan edildi.

Bozdağ gezimize, dağ yolu üzerinde konuşlanmış bir zaman-

rımızı içmek oldu. Duvarlarda asılı Yoldaşları yad ederek içtik çaylarımızı. Nikfer’de etkinlik katılımcılarımız ile Derneğimizin yeni üyesi Orman Yüksek Mühendisi Atilla ERTAY Ağabeyimize mini bir törenle “aramıza hoş geldin” dedik. Bu törende

ların yolcu taşıyan minibüslerinden bozma seyyar köftecide sucuk ekmek yiyerek devam edildi. Katılımcılarımız soğuğa karşı hazırlıklı geldiklerinden, çantalarda anı bekleyen içecekler sucuk ekmeklere eşlik etti. Böylece 2300 metre rakımlı

Bozdağ' a çıkmadan önce içimiz ısındı.

Bozdağ'a varıldığında, kimi katılımcılarımız telesiyej ile zirve yaparken kimi katılımcılarımız çevreyi dolaşmayı ve kızak ile kaymayı tercih ettiler. Coşkulu sohbetlerin, şarkıların, şiirlerin, yöresel şarabın ve karlı pekmezin eşlik ettiği gezimizde dostluk içimizi öyle ısıttı ki soğuğu hissetmedik bile.

Dönüş yolunda Derneğimiz üyelerinden Orman Yüksek Mühendisi Ali ESENOĞLU, geçmiş yıllarda Bozdağ'da yapılan ağaçlandırma ve silvikültür çalışmaları ile yeni bir orman tesis etmenin zorlukları ve teknikleri hakkında açıklamalarda bulundu.

Nikfer'e geri döndüğümüzde, Almanya'da 30 yıl terzilik yaptığı dönemde çok sayıda antika eşya ile geçmişte okul olan binada bir nevi yerel müze kuran Ahmet ve Hatice Gözlükaya'nın Müze ve Kütüphanesi gezildi.

Ayrıca "Japon" lakaplı İsmail Ünal'ın satın aldığı ve yıkılmaya yüz tutmuş tarihi nitelikteki evi yani "Nikfer Kültür Evi" ziyaret edildi. Ahşap oymaları ile dikkati çeken tarihi evde, kültürel de-

ğerlerimizin sergilendiği görmek, eskiden kullanılan eşyalara dokunmak ve haklarında bilgi almak katılımcılarımızı mutlu etmiştir.

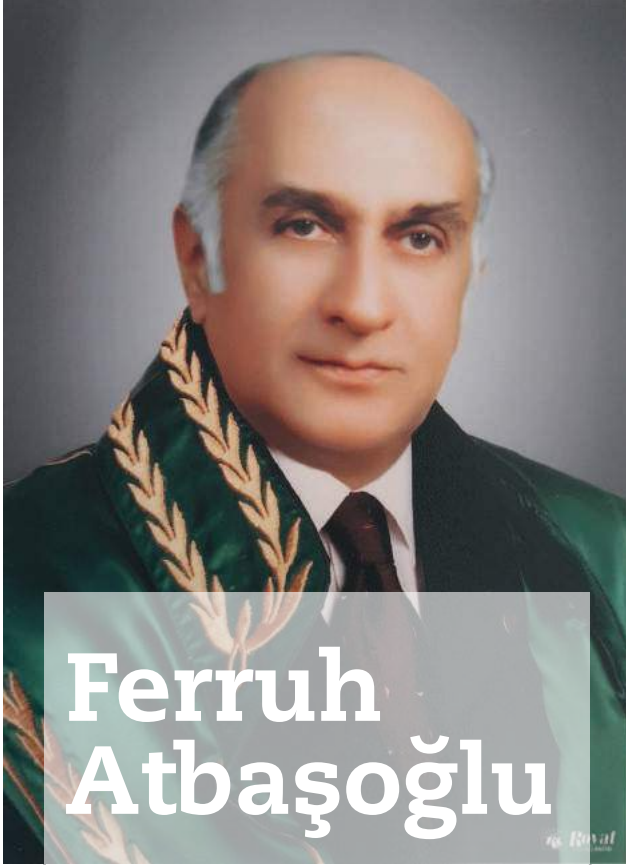
Tarih, kültür, sanat ve doğanın bir arada bulunduğu gezimizde üyelerimize, Temsilciliğimizin 2019 yılı programları hakkında bilgi verilmiş ve Derneğimizin duyuruları da yapılmıştır.

Röportaj

Söyleşi: Dr. Murat Alan

ORMAN HUKUKUNA VE TÜRKİYE ORMANLARINA ADANMIŞ BİR HUKUK ADAMI

DOĞUM

Ferruh Atbaşoğlu, 15.06.1939'da Erzurum'da doğdu.

ÖĞRENİM

İlk ve Ortaöğrenimini Erzurum'da, Lise öğrenimini 1953-1956 yılları arasında Ankara Atatürk Lisesinde tamamladı. Yükseköğrenime Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesinde devam edip 1960'da mezun oldu. Askerliğini Manisa 57. Tümen Komutanlığında, piyade teğmen olarak yaptı.

GÖREVLERİ

Ankara Adliyesinde Hakimlik stajını yaptıktan sonra 1964-1969 yılları arasında Elâzığ-Karakoçan Hakimliği, 1969-1978 yılları arasında Çankırı-Hukuk, Tapulama Hakimliği, Ağır Ceza Mahkemesi üyeliği görevlerinde bulundu. 1978 yılında Yargıtay'a atandı. 1978-1983 yılları arasında Yargıtay 8. Hukuk Dairesi inceleme yargıçlığını takiben 1983'de Yargıtay üyeliğine seçildi. 1983-1991 yılları arasında 14. Hukuk Dairesi üyesi olarak görev yaptı.

1991 yılında özel kanunla kurulan [YARGITAY ORMAN HUKUKU] dairesi başkanlığına seçildi ve daireyi bizzat kurdu. [1991-1995-1999-2002] yıllarında 4 dönem üst üste aynı daireye başkan seçildi. Üyelik ve başkanlık döneminde her yıl [ORMAN BAKANLIĞI İLE MALİYE BAKANLIĞI] hukukçularına üst düzey yöneticilerine] Anayasa, Orman Hukuku, Kadastro Hukuku, Toprak Hukuk, konularında tüm yasaları içeren seminer ve eğitim verdi. TV ve radyoda zaman zaman bu konularda konferans verdi, yurdun muhtelif yerlerinde -panel ve sempozyumlarda bildiri sundu- konuşma yaptı. Milli Güvenlik Akademisinde [Anayasa- Orman Kadastro ve toprak hukuku konularında] bir süre ders verdi. 2004 yılında yaş sınırı nedeni ile emekliye ayrıldı.

YAPITLARI

- [Ormanlarımızın anayasa ve yasalardaki yeri] adlı hukuk kitabı.
- [2004 ve 2017 yıllarında yayımlanan YEŞİL OL-MALI DÜNYA] adlı iki ayrı şiir ve beste kitabı.
- Muhtelif gazete, dergi ve kitaplarda yayımlanan [makale – inceleme ve araştırma yazıları.]
- Konferans – Kongre – Seminer – Sempozyum ve panellerde sunulmuş bildiriler, radyo ve TV konuşma metinleri olmak üzere hepsi yayımlanmış 100'e ulaşan yapıtları mevcuttur. Orman ve orman hukuku çalışmaları nedeniyle 10 defa takdir ödülü almıştır.

ALAN: Sayın başkanım, bu söyleşi için değerli zamanınızı ayırdığınız için size çok teşekkür ediyorum. Türkiye ormancılarını sizi biliyor ve tanıyor. Türkiye Ormancılar Derneği onur üyesisiniz ama bu söyleşi ile sizi daha yakından tanımak, anlamak istiyoruz. İlk olarak, doğumunuzdan hukuk fakültesine kadar olan süreçte neler hatırlıyorsunuz? Nasıl bir çocukluk ve gençlik dönemi geçirdiniz? Biraz söz edebilir misiniz?

ATBAŞOĞLU: Murat Bey, ben de gösterdiğiniz ilgi ve bu söyleşi için size çok teşekkür ediyorum. Benim çocukluğumun büyük bölümü Erzurum'da geçti. İlkokulu Gazi İlkokulunda, ortaokulu Erzurum lisesi orta bölümünde okudum. İlkokuldan itibaren müzik ve edebiyat zevki ve kültürü oluşmaya başladı. Şöyle ki o dönemde Halkevleri vardı. Halkevlerinde müzik – tiyatro – halk oyunları ve spor eğitimi vardı. Ben ilkokul ve ortaokul

öğrencilik yılları boyunca Halkevinde bu konularda eğitim aldım. Ayrıca benim rahmetli babam da müziği çok sevdiği ve müzik kültürü olduğu için benim eğitimimde yardımcı oldu. Kendi grubu ile babam tasavvuf müziği yapıyordu. Dolayısıyla müzik zevki ve kültürü çok erken başladı. Devlet Demir Yolları mağazası muhasebe müdürü olan babamın Ankara'ya atanması nedeniyle 1953 yılında Ankara Atatürk lisesine başladım. 1953 – 1956 yılları arasında aynı zamanda Ankara Radyosu çocuk kulübü – müzik ve tiyatro bölümünde görev yaptım. 3 yıl süreyle her cumartesi, radyo mikrofönlerinde çalıştım.

1953 yılında liseyi bitirip Hukuk Fakültesine devam ettim.

ALAN: Hukuk Fakültesine gelmeden önce 1953 – 1956 yılları arasında Ankara izlenimleriniz nasıldı?

ATBAŞOĞLU: Murat Bey, Ankara o zaman bugünkü kadar büyük;

5 milyon nüfuslu değildi. Ama çok güzel çok nezih bir sosyal yaşam vardı. Tarihi ve Cumhuriyet kazanımlarını koruyan, bu değerlere saygı duyan bir toplum vardı. Atatürk milliyetçiliği, bağımsızlık, egemenlik şuuruna sahip, yaşam ve nezaket kurallarını bilen ve uygulayan bir gençlik vardı. Otobüslerde banliyö trenlerinde, hiçbir yaşlı ve bayan ayakta kalmaz derhal yer verilirdi. Hiçbir turniked, bayanlar ve yaşlılar, engelliler arkada bırakılmazdı.

Ben böyle bir kuşakta bu kurallarla yetiştim. Halen de değindiğim kuralları ilke edinmiş olarak yaşamımda uygulamaya devam ediyorum.

ALAN: Hukuk Fakültesini neden tercih ettiniz?

ATBAŞOĞLU: Tercih nedenimi şöyle açıklayabilirim. Benim yargıya karşı büyük bir sempati hayranlığım vardı. Şöyle ki, ilkokulda okuduğumuz (Yurttaşlık Bilgisi) dersinin gereği ola-

rak uygulama yöntemi içinde bizi Adliye salonlarına götürürlerdi. Bir defa Ağır Ceza Mahkemesi salonunda öğretmenimiz bize, duruşma nedir? Mahkeme nedir? Konularını öğretmek üzere duruşma izlememi sağladı. O gün mahkemenin, hakimlerin, savcılarının yaptığı duruşma beni adeta büyüledi. Annem benim doktor olmamı isterdi. Bu nedenle Tıp Fakültesi sınavına girdim ve kazandım. Ancak birkaç ay dayanabildim. Bana göre olmadığını anladım ve aynılıp Hukuk Fakültesine kaydımı yaptırdım. O tarihte çok değerli hocalarımız vardı. Atatürkçü, Cumhuriyetin değerlerini ve kazanımlarını koruyan Cumhuriyete, Laikliğe tam bağlı değerli hukuk bilginleri bizleri yetiştirdi.

O dönemde fakültede münazaralar yapılır, tiyatro oyunları oynanır – müzik ve şiir günleri düzenlenirdi, ben hepsine büyük bir zevk ve heyecanla katılırdım. Ancak sınavlar çok ağırdı. Üssü - Mizan dedikimiz, dört dersten aynı gün sınav yapılırdı. Her

dersten 7'den aşağı not almak gerekirdi. Biz bu koşullarla okuduk. Yine fakültede Türk sanat müziği ve halk müziği koroları vardı. Ben hepsinde görevli oldum. Ankara dışında Anadolu il ve ilçelerinde müziğimizi – şiirlerimizi tanıtıcı konserler verirdik. Pek çok şair de bizimle bu etkinliğe katılırdı.

ALAN: Anadolu'ya gidiyordunuz.

ATBAŞOĞLU: Evet Anadolu'ya da gider bu etkinlikleri oralar da da tekrar ederdik. Amacımız, kendi öz müziğimizi ve edebiyatımızı topluma tanıtmak, aktarmak ve öğretmektir. Atatürk'ün şu özdeyişini hatırlatmak isterim. Ata diyor ki, "Sanatla ilgisini kesen bir toplumun hayat damarlarından biri kopmuştur." İşte bu söz çalışma amacımızın ana temeli olmuştur. Öğrenim yılları boyunca benim ayrıca korolardaki çalışmalarım devam etti ve müzik kültürümü geliştirdim.

ALAN: Mezuniyetten sonrasını konuşacağız ama okuduğunuz Fakülteyi, Mustafa Kemal Ata-

türk 5 Kasım 1925'te bizzat açış konuşmasını yaparak açmış.

ATBAŞOĞLU: Evet Atatürk'ün konuşmasının son bölümü şöyle: "Öğrenci Baylar, Yeni Türk toplum yaşamının kurucusu ve güçlendiricisi olmak şanı ile öğrenime başlayan sizler, Cumhuriyet döneminin gerçek hukuk bilginleri olacaksınız. Bir an önce yetişmenizi ve Ulusun isteğini eylemsel olarak tatmine başlamanızı, Ulus, sabırsızlıkla beklemektedir. Sizi yetiştirecek olan Profesörlerin üzerlerine düşen görevi hakkıyla yerine getireceklerine eminim. Cumhuriyetin yaptırımını olacak bu büyük kurumun açılışında duyduğum mutluluğu hiçbir girişimde duymadım ve bunu açığa vurmakla ve belirtmekle hoşnudum¹."

ALAN: Şöyle bir şey hissettiniz mi? "Evet biz çok özel bir Hukuk Fakültesinde okuyoruz"

ATBAŞOĞLU: Tabii, bunun gururunu hep taşıdım.

ALAN: Yani hukukun harman olduğu yer mi diyelim? Sizin ifadenizle nasıl diyeceksek, hukukun kalbinde mi, hukukun Kâbe'si mi diyelim?

ATBAŞOĞLU: Evet çağdaş, objektif, gerçek hukukçu yetiştiren saygın ve büyük bir kurum diyebiliriz.

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi o zaman Türkiye Cumhuriyeti'nin bir numaralı fakültesiydi. Şöyle ki o dönemde zaten 3 tane Hukuk Fakültesi vardı. Hocalarımız çok değerli akademisyenlerdi. Dersler büyük bir ciddiyetle yapılırdı. Özel

1- <http://www.law.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/238/2013/07/Ataturkonusmasi.pdf>
(eski ve yeni Türkçe ile verilen konuşmanın tamamı bu bağlantıdan indirilebilir)

ders ve sınav takip karnelerimiz vardı. Yılsonu hepsi kontrol edilirdi. Hocalarımızla ilişkimiz saygı ve ciddiyet içinde sürerdi.

ALAN: Ama her şeyi sorabiliyordunuz.

ATBAŞOĞLU: Tabii, her şeyi sorar, öğrenmeye çalışırdık. Fakültede siyaset ya da başka bir akım asla mevcut değildi. Atatürkçülük, Cumhuriyete ve devrimlere saygı ve bağlılık vardı.

ALAN: Bir bakıma size “Türkiye Cumhuriyeti bir hukuk devleti olacak ve hukukçular orada yetiyecek, çağdaş hukuk burada öğrenilecek şeklinde bir misyon veriliyordu” diyebilir miyiz?

ATBAŞOĞLU: Evet o zaman Türkiye Cumhuriyeti tam bir Hukuk Devletiydi ve bizler içi dolu tam bir hukuk nosyonu kazanarak yetiştik. Hukukun üstünlüğüne, hukuka saygı vardı, yargıya güven vardı. Neden? Çünkü yargı bağımsızlığı ve yargıç güvencesi vardı. Yargıçları dilediğiniz gibi oradan oraya savuramazdınız. Sizin idealinize uygun düşmüyor diye bir hâkimi yerinden oynatamazdınız! Zaman zaman siyasi baskı olsa da yargı asla ödün vermezdi. Bizim kuşak, tam bir hukuk devleti hâkimi bağımsız yargı mensubu olarak yetiştik. Bize Atatürk’ün ilke ve devrimleri dışında hiçbir değişik düşünce ve ideoloji dikte edilmemiştir. Bize öğretilen, Atatürk idealine Cumhuriyete, Laikliğe, yargı bağımsızlığına, yargıç güvencesine bağlı ve sahip hakimler olarak göreve başlamak, bu ilkelerle hizmet vermektir. Böyle yetişen hâkim, yargıda başka hiçbir düşüncenin olmayacağı-

na, adaletin kutsallığına, Tanrıya inanır gibi inanır ve öyle görev yapar!

ALAN: Çok güzel. Tabii biraz konuyu değiştirmiş olacağım ama o dönemde önemli bir olay yaşıyor Türkiye. Siz mezun olmak üzerisiniz sanıyorum. 27 Mayıs 1960 darbesi oluyor. O konuyla ilgili olarak bir öğrenci gözüyle neler söyleyebilirsiniz?

ATBAŞOĞLU: Onu şöyle anlatabilirim Murat Bey. O dönemde Türkiye’de fazla çalkantı söz konusu değildi. Terör yoktu. Sadece üniversiteye siyasi baskı vardı. Buna karşılık ne vardı biliyor musunuz? Atatürk Milliyetçiliği, Cumhuriyete, devrimlere bağlılık vardı. Fakültelerde sağ – sol kavgası yoktu. Siyasi – etnik – inanç ayrımı ve kavgası yoktu. Öğrenci sağlam idealle yetişiyordu. Emelimiz sadece Atatürk’ün ilke ve devrimlerini yaşatmak, Cumhuriyetin değerlerine ve kazanımlarına sahip çıkmak, korumak, bunların varlığını sürdürmesini sağlamak. Bunların dışında, hiç bir ayrım, farklı düşünce söz konusu değildi.

ALAN: Mezun oldunuz 1960’da hakimliğe başladınız.

ATBAŞOĞLU: Evet, önce Ankara Adliyesinde hakimlik stajımı yaptım. Bu arada askerliğimi öne aldım. Ankara’da piyade yedek subay okuluna devam ettim. Okul dönemini müteakip piyade teğmen olarak Manisa 57. Tümen komutanlığında askerliğimi tamamladım. Ankara’da stajımı bitirip 1964 yılında kura çekip Elazığ’ın Karakoçan ilçesinde hakimliğe başladım. İlk görevime değinmek isterim.

ALAN: Tabii buyurun.

ATBAŞOĞLU: Karakoçan, 3000 nüfuslu 89 tane köyü ve mezrası olan, elektriği ve suyu olmayan küçük bir ilçe. Aynı dönemde eşimle evlendim. Eşimde D.T.C. Fakültesi İngiliz filolojisinden mezun İngilizce öğretmeniydi. Ankara’da yetişmiş iki gencin böyle bir mahrumiyet bölgesinde nasıl yaşayacağını sorgulayanlar oldu. Ancak ben ve eşim ideal edinmiştik, yurdun en ücra köşesi de olsa gidip orada hizmet vermek istiyorduk.

Ben hâkim olarak, eşim öğretmen olarak idealimize kavuşmuş olarak gidip göreve başladık. Karakoçan’a gittiğimizde oturacak düzgün bir ev bulamadık. Toprak damlı, gecekondu niteliğinde, yerler toprakla kaplı, önceden kısmen hayvanların da yaşadığı bir ev buldum. Kiraladık ve yerleştik. Geceleri gaz lambası ve tüllü lambanın ışığında ben dosya okuyup, karar yazardım. Eşim de yazılı okur, ders programı yapardı. Oğlum orada dünyaya gelmişti ama çocuğuma süt bulamıyordum. Bütün bu koşullara karşın asla şikâyetçi olmadık. Çevreyi insanları tanıdıkça mutlu olduk.

ALAN: Ben de birazcık biliyorum oraları.

ATBAŞOĞLU: Biliyorsunuz (gülüşmeler). Suyumuzu iki gaz tenekesiyle saka taşıyordu. Büyük plastik bidonlar aldım. Su deposu yaptım. Her ihtiyacınızı oradan gideriyorsunuz. O tarihe kadar Karakoçan’a İngilizce öğretmeni gitmemiş. İlgisiz kişiler yarım bilgileri ile ders vermişler. Tabii gerçek bir İngilizce öğret-

“Adalet hizmeti en onurlu ve şerefli bir hizmettir.”

meni gidince halk çok memnun oldu.

ALAN: Karakoçan’a ilk kez bir İngilizce öğretmeni geliyor!

ATBAŞOĞLU: Orada, yaşayan yurttaşlarımızın bir bölümü, Türkçeyi tam olarak konuşamıyordu. Eşim o çocuklara önce Türkçe, sonra İngilizce öğretti. Bu çocuklar, İngilizce piyes yaptılar, eşim onlara tiyatro oyunu bile yaptırdı. Bu çocukların içinden neler çıktı biliyor musunuz? Akademisyen, Yargıtay üyesi, daire başkanı, mühendis, albay, siyasetçi, iş adamı gibi yurda hizmet eden değerli bireyler yetişti. Tabii bu eğitim ve öğretimde, eşimin hizmeti çok büyüktür. Büyük bir özveri ile çalışan eşim de ben de bu çocuklarla her zaman gurur duyduk. Verdiğimiz hizmet kutsaldı.

ALAN: Çok ilginç. Ben tabii sizin özgeçmişinizi biliyorum. 1964-1969 yılları arasında orada kalmışsınız. Beş yılda eşiniz bir öğretmen olarak epey çalışma yapmış. Hani siz de Hukuk Fakültesini anlatırken vurguladınız Cumhuriyet rejimi sizi Karakoçan’a göndermiş. Üç bin nüfuslu, mezraların olduğu yaşam koşulları son derece sıkıntılı bir yer. Ancak iki tane idealist genç diyelim, biri hukukçu, biri öğretmen; orada çalışmaya başlıyorlar. Birisi adalete yardımcı oluyor, adalette ilgili çalışmalar

yapıyor diğeri de çok önemli bir alanda eğitimle meşgul. Aslında İngilizce öğretmeni olmasına rağmen oradaki çocuklara belki bir pencere açıyor. Türkçe öğretiyor yani ana dilini, öğretim göreceği dili öğretiyor. Bunun sonucunda hakimler, akademisyenler yetişiyor. Sonuçta çok geri kalmış bir yerden bir anda çok başarılı insanlar çıkıyor. Herhalde Cumhuriyetin en önemli mucizesi bu.

ATBAŞOĞLU: Tabii, tabii ama temelden, yurt sevgisi ve hizmet ideali alırsanız bunlar gerçekleşir. İdeal olmazsa bu hizmeti veremezsiniz. Önemli bir nokta var. Hakimler kanununa göre beş bölge vardır. Hizmet için en uzak yani beşinci bölgeden hizmete başlarsınız. Anadolu’nun en ücra yerleri olarak her türlü mahrumiyete katlanmak zorundasınız. Hizmet bölgesi olarak 5. bölgede çalışma süreniz 2 yıldır. 2 yılı müteakip Y.H.K.’na göre 4. bölgeden yer teklif eder. Kural olarak hâkim teminatı-bağımsızlığı var olduğu için o dönemde, hâkime bu teklif yapıldı. Habersiz, hâkimi yerinden kaldırmazdı. Ben çalışmakta olduğum 5. bölgeden, 4. bölgeye gitmeyi kabul etmedim. Zira, çevreyi, insanları, araziye, toplumu, sosyal yapıyı öğrenmiş olarak göreve devam etmek istedim. Ben ayrılısam, gelecek hâkim yine 2 yıl çevreyi tanımayacak çalışacak. Oysa tam yararlı olacağım dönemde ayrıldım. Zira benden önce birikmiş binlerce dosyayı sonuçlandırma noktasına gelmişim. Çocuğuma süt bulamıyordum. Ama çalışma, hizmet verme şevki her şeyin üstünde idi.

Beş Mahkemeye tek hâkim olarak baktım. Sulh Hukuk – Sulh Ceza – Asliye Hukuk, Asliye Ceza – Tapulama mahkemesi ve seçim kurulu başkanlığı. Bu yoğun çalışma beni çok hırpaladı. Ama asla şikayetçi olmadım, zira mesleğime aşıktım.

Adli tatilden hiç yararlanmadım. 5 yıl içinde üç defa 15 gün izin aldım. Bu 5 yıl içinde eşim Özgün Atbaşoğlu’nun okulda hem öğretmen hem baş muavin olarak çok hizmeti geçti. Çocukların eğitimine zaman zaman ben de destek oldum. Müsamerelerde, bayramlarda özel günlerde konuşma yapardım. Gençleri aydınlatmak için gereken her şeyi yaptık. Bu çalışma ve eğitim öğretim sonucunda çok değerli çocuklar yetişti ve çok önemli noktalarda görev aldılar. Atatürk sevgisi, Cumhuriyet ilke ve devrimleri, ülkenin bütünlüğü, bağımsızlık, egemenlik, yaşanan bütün ulusun verdiği kurtuluş savaşı, çocukların eğitim ve öğretiminde ana konularımızdı. 5 yıl zevkli, onurlu, mutluluk veren bir çalışmayla doldu. 4. Bölge hizmetini de orada yaptığım için 3. Bölge olan Çankırı’ya 1969’da atandım. Karakoçan’da o zaman çok değerli bir kuşak oluştu. Yetişenler ülkemize hizmete devam ettiler.

ALAN: Çankırı’daki göreviniz neydi ve çalışmalar nasıl oldu?

ATBAŞOĞLU: Çankırı’daki görevim, Hukuk ve Tapulama Hakimliği, Ağır Ceza Mahkemesi üyeliği olarak üç ayrı mahkemede görev yaptım. Çankırı’daki görevim de çok ağırdı. Yalnız Ta-

pulama Mahkemesinde binlere ulaşan dosya vardı.

ALAN: Binlerce dosya!

ATBAŞOĞLU: Evet, o zaman Tapulama Kanunu gereğince duruşma köylerde açılırdı. Bu nedenle yaz, kış yağmur kar altında köylere gider, köy odasında duruşma yapardım. Çankırı'da bu ağır görevlerde çalışarak 10 yıl kaldım. Eşim de Çankırı lisesinde İngilizce öğretmenini olarak göreve devam etti. Orada da çok değerli öğrenciler yetişti. Ben de hâkim olarak idealimdeki görevi yaptım. Adalet hizmeti en onurlu ve şerefli bir hizmettir.

ALAN: Yani iş çok, mesai kavramı yok, tatil kavramı yok.

ATBAŞOĞLU: Hayır yok. O zaman hâkim, savcı, avukat olarak görev yapan arkadaşlarımızın hepsi aynı ideale sahip, saygın, onurlu, adaletten hukukun üstünlüğünden ödün vermeyen değerli bir kuşaktı. Hepsiyle gurur duyarım.

ALAN: Tabii bu taşra diyelim ya da hakimlik görevinizden sonra

Yargıtay'a geliyorsunuz.

ATBAŞOĞLU: 1978'da Yargıtay'a atandım. İlk görev yerim 8. Hukuk Dairesi İnceleme Yargıçlığı.

ALAN: Yargıtay'a kadar gelmenin şartı sanırım yetkin ve başarılı olmak.

ATBAŞOĞLU: Evet Murat Bey bizde üç türlü terfi vardır. Adı, iyi ve mümtaz olmak üzere. En üst terfi, mümtaz terfidir. Kararlarınızda %90 onama olmalıdır. Başarılı olmak için mesleğinize bağlı (objektif), topluma saygılı, hukukun üstünlüğünü ilke edinmiş, hiçbir güç karşısında adaletten ödün vermeyen, araştırarak çalışan, sosyal yaşamında düzgün kurallar içinde kalan bir kişiliğe sahip olmanız gerekir. Yargıtay'ın, İsviçre Federal Mahkemesinin kararlarını takip ederek, yani önce milli hukukunuzu sonra evrensel hukuku okuyup inceleyerek çalışmanız gerekir.

ALAN: Yani uluslararası düzeyde.

ATBAŞOĞLU: Evet evrensel hukuku da takip etmek zorunda-

sınız. Bu yolda, bu ilkelerle çalışmak hâkimi başarıya götürür. Aksi halde başarı söz konusu olamaz!

Murat Bey 8. Hukuk Dairesinde 5 yıl görev yaptığım [Tetkik Hakimliği] görevinden sonra 1983 yılında Yargıtay üyesi seçildim. 8. Hukuk Dairesinin görevi, zilyetliğe dayalı tescil, el atmanın önlenmesi, tapu iptali ve tescil, ayrıca orman davaları idi.

ALAN: Konular zilyetlik ve orman.

ATBAŞOĞLU: Evet, o dönemde çok değerli başkan ve üyelerle çalıştım. Tetkik Hakimliği, yetişmek için, kariyer için çok önemli ve yararlı bir görev. Haftada en az (50) dosyayı okuyup inceleyip, kanaatinizi de içeren rapor düzenlemeniz gerekir. Onama veya bozma istediğiniz karar için gerekçe göstermeniz gerekir. Tetkik hâkimi dosyayı ne kadar iyi inceler ne kadar doğru sonuca ulaşırsa karar o kadar isabetli olur.

ALAN: Karar isabeti yükselir.

ATBAŞOĞLU: Evet bu 5 yıllık yorucu çalışmayı müteakip 1983 yılında Yüksek Hakimler Kurulu tarafından Yargıtay üyeliğine seçildim. 14. Hukuk Dairesine atandım. Bu dairenin görevi satış vaadi, gayrimenkul ve kısmen orman davaları idi. Ancak başkanlar kurulu her yıl dairelerin görevini belirler. Yeni görev verebilir veya herhangi bir görevi sizden alabilir.

ALAN: Değişebiliyor mu?

ATBAŞOĞLU: Evet değişebilir. Benim ilk görev yerim olan Karakoçan'dan itibaren orman davalarına karşı doğa sevgisinden de kaynaklanan ilgim artarak büyüdü. 14. Hukuk Dairesinde yaptığım araştırmalarım, Anayasayı ve kanunları değerlendirme, yorumlama ve kendi hukuk adalet anlayışım açısından farklı düşüncelerim oluştu.

Dairenin klasik kararlarına karşı, kendi görüş, anlayış ve düşüncelerimle karşı oy yazmaya başladım. Tabii bu bir ilke meselesidir. İlkem şudur: [Hak bellediğin yolda tek başına da kalsan yürüyeceksin!] Bu ilkemi, meslek hayatımda da genel yaşamımda da hep uyguladım, halen de uygulamaya devam ediyorum. Panellerde, konferanslarımda, kongrelerde uygulamaya çalışıyorum! Karşı oy demek; dairedeki çoğunluk kararına katılmayıp, kendi görüşünü savunmak demektir. İşte benim yazdığım karşı oy yazılarımı benimseyen, yerel mahkeme Hâkimleri de karşı oyumu gerekçe yaparak, daire kararlarına karşı direnme kararı vermeye başladılar.

Direnme kararları Yargıtay Genel kurulunda görüşülür.

ALAN: Genel Kurul derken?

ATBAŞOĞLU: Murat Bey Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Yargıtay Hukuk dairelerinin başkanları ve her daireden bir üyenin katılımı ile oluşur. Yerel mahkemelerin direnme kararları Genel Kurulda görüşülür. İşte burada, benim karşı oy yazılarımı benimseyip gerekçe yaparak verilen yerel mahkeme kararları için Genel Kurul çoğu kez benim görüşümü esas alarak, onama veya bozma kararları vermeğe başladı. Bu prosedür sonucu, benim görüşümü esas alarak verilen kararlar “ilke kararı” haline geldi. İlke kararları değişmez. Yerel mahkemeler de Yargıtay da uymak durumundadır. Her düşünce saygıdeğerdir, aynı aynı tartışılır, değerlendirilir, çoğunluk oyları ile karar verilir.

ALAN: Evet.

ATBAŞOĞLU: İlke kararları ancak Genel Kurul kararları farklı olursa ya da Genel Kurul kararı ile Daire kararları farklı olursa, bu farkı gidermek için Yargıtay Büyük Genel Kurulu tarafından içtihadı birleştirme kararı verilir. İchtihadı birleştirme kararları kesindir yerel mahkemeler de Yargıtay da uymak zorundadır.

ALAN: Bunların ağırlığı orman konusunda mı oldu?

ATBAŞOĞLU: Her konuda ilke kararı ve içtihadı birleştirme kararı olabilir. Ama benim Dairemle ilgili “özellikle orman” konusu ile ilgili ilke kararları Dairemin diğer konuları yanında çoğunluğu teşkil eder. Şimdi bu çalışma yani 14. Hukuk Dairesindeki çalışmam 8 yılı doldurdu. Orman davaları, Yar-

gıtay'ın muhtelif Dairelerinde görüldü.

Örneğin; 7., 8. ve 14. Hukuk Daireleri orman davalarına baktığı için farklı kararlar oluştu. Bu farklılığın giderilmesi için özel bir daire kurulması gerektiğini düşünerek Yargıtay Başkanlığına konuyu taşıdım. Sayın Başkan da düşüncemi benimsedi ve kabul etti.

ALAN: Siz önerdiniz öyle mi?

ATBAŞOĞLU: Evet, orman hukukunun önemini ve çelişkileri ortaya koydum. Düşüncem benimsenerek konu Adalet Bakanlığına aktarıldı. Bakanlık kanalı ile hükümete taşındı. Bu çalışmanın sonucu olarak 2792 sayılı Yargıtay Kanunu 1991 yılında 3749 sayılı yasa ile değiştirilerek 20. Hukuk Dairesinin kurulmasına karar verildi. Bu özel kanun 5 Haziran 1991 tarihli Resmî Gazetede yayımlandı. Böylece görevi orman hukuku olan 20. Hukuk Dairesi kurulmuş oldu.

ALAN: Evet.

ATBAŞOĞLU: Kanunla kurulan dairenin ayrıca fiilen oluşması lazım. Benim orman hukuku üzerindeki çalışmalarım, birikimim göz önüne alınarak hemen hemen oybirliği ile Yargıtay Büyük Genel Kurulunca 20. Hukuk Dairesi Başkanlığına seçildim. Tüm üye ve başkan arkadaşları bana bu önemli görevi tevdi edip, güven gösterdikleri için hepsine müteşekkirim. Başkan olarak daireyi fiilen oluşturmak için çalışmaya başladım. Verilen tetkik hakimleri bu konuda uzman değil, katipler çok genç ve yargı hakkında hiçbir bilgileri yok.

“Hak bellediğin yolda
tek başına da
kalsan yürüyeceksin!”

Tabii sınavlar yapıldı. Katipler atandı, tetkik hakimleri atandı. Katipler çok genç çocuklar, dosyayı, duruşma zaptını henüz görmüşler (gülüşmeler). Tetkik Hakimlerini de katipleri de yetiştirmek başkana düşen görev.

Önce hukuk açısından, sonra sosyal yaşam ve meslek kuraları açısından eğitim verdim

ALAN: O güne kadar edindiğiniz deneyimleri kullanıyorsunuz.

ATBAŞOĞLU: Tabii, haftada bir yarım günü bu eğitim için ayırdım. Genç hakimlere, bir hâkim nasıl olmalıdır? Bir savcı nasıl olmalıdır? Giyim kuşamdan, sosyal yaşama kadar yani toplum içindeki yaşam ilişkileri nasıl olmalıdır? Bu konuları işledim.

“Hâkim mesleği ile bağdaşmayan bir kıyafet taşımayacak, uygun olmayan hiçbir ortamda bulunmayacak, iş – dava sahipleri ile irtibatı olmayacak, tıraşsız ve bakımsız kalmayacak, kravatsız ve uygunsuz kıyafetle dolaşmayacaktır. Bir hâkime yakışır kıyafetle kürsüye çıkacak, mutedil fakat işine ve kürsüye hâkim olacak, kişiliğinden – adaletten asla ödün vermeyecek, hiçbir güç karşısında eğilmeyecek, kendi onurunu ve meslek onurunu mutlaka koru-

yacaktır. Mesleğine, görevine siyaset, inanç, ideolojik düşünce-karıştırmayacak, devamlı olarak gerek hukuk gerek hukuk dışı yayınları takip edip, okuyacak kültürünü geliştirip, ülkenin ve dünyanın hangi çizgide olduğunu, olup bitenleri takip edecek, her konuda bilgi sahibi olacaktır.”

Genç kadın hakimlerin de hakimliğe, savcılığa yakışır tarz ve ciddiyet içeren kıyafetler seçmelerini ve açıkladığım tüm aynı niteliklere sahip olmaları gerektiğini öğrettim. Açıkladığım, meslekle ilgili kanunların yanında ayrıca “Atatürk’ün büyük ve gerçek kimliği, Kurtuluş savaşı, Cumhuriyet, Laiklik, bağımsızlık, egemenlik, Atatürk ilke ve devrimleri, demokrasi, insan hakları, ülkenin bölünmez bütünlüğü” konularında da aydınlatıcı, öğretici çalışmalar yaptım, ders verdim. Ayrıca hem mesleki hukuk konusunda hem yukarıda değindiğim konuları içeren kitap listeleri verip, okumalarını sağladım. Zira okumayan, araştırmayan hâkim ve savcı eksiktir. Görevinde başarılı olamaz!

ALAN: Yani siz yetiştiriliş tarzı olarak bir farklılık görmüyorsunuz, kadınlarla erkekler arasında, o da hâkim, bu da hâkim?

ATBAŞOĞLU: Tabii, hiçbir ayırım olamaz. Kadın ve erkek, Cumhuriyet Türkiye’imizde eşit haklara sahiptir. Kadınların da her konuda görev almaları, anne olduklarında, çocuklarını da çağdaş Türkiye’ye uygun, Atatürk’ün Cumhuriyeti emanet ettiği gençliği yetiştirecek kültür ve ideale sahip olmaları gerektiğine inanırım!

ALAN: Yani sadece hukuk alanında değil!

ATBAŞOĞLU: Hayır, genel anlamda, eşitlik aynı haklara sahiplik, sorumluluk ve bilgi sahibi olmak.

ALAN: Rejim anlamında da.

ATBAŞOĞLU: Evet rejim anlamında da. Şöyle ki; hâkim ve savcı, Cumhuriyet rejimine ve ilkelerine sahip olacak ve koruyacaktır. Bakınız yalnız Türkiye’de savcılara Cumhuriyet Savcısı denilir. Görevleri, Cumhuriyete sahip çıkmak, korumak ve Cumhuriyetin kanunlarını aynen uygulamaktır. Savcı Cumhuriyeti korumakla görevlidir, zira Cumhuriyet olursa savcı görev yapabilir. Aksi halde görev yapamaz. Cumhuriyetin kazanımları ve Cumhuriyetin değerleri, mutlaka korunmalıdır. Bunlar varlığımızın temel taşlarıdır. İşte bu önemli kavramları genç hakim-

Zira Okumayan, Araştırmayan Hâkim ve Savcı Eksiktir. Görevinde Başarılı Olamaz!

lerin beyinlerine ve yüreklerine yerleştirdim.

Murat Bey bu çalışmalarımın yanında, Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Maliye Bakanlığı ile de yakın temasım oldu. Şöyle ki; Orman Bakanlığının, Orman Genel Müdürlüğünün, Maliye Bakanlığının idari teşkilatı yanında, hepsinin ayrı ayrı hukuk teşkilatı var. Bu bölümlerde görev yapan hukuk müşavirleri, kurum avukatları, baş müşavirlikleri, teftiş kurumları, müfettişleri var.

Yargıtay'da muhatap olacakları daire, benim dairem. Bu nedenle görüşmek, diyalog geliştirmek zorunludur. Her iki bakanlığın değindiğim ilgili hukukçuları, Orman Genel Müdürlüğünün hukukçuları ile kurulan diyalogda başkan olarak beni kutlamaya geldiler.

ALAN: Evet bir hukuk müşavirliği var. Sonuçta Yargıtay'da ormanı konu alan bir daire kuruluyor. Peki onlardan bir talep geldi mi?

ATBAŞOĞLU: Evet bana nezaket ziyaretinde bulundular, orman hukuku dalında benden eğitim istediler. Bu eğitim seminer şeklinde gerçekleştiği gibi ayrıca panel sempozyum, kongre olarak da devam etti. Bakanlık ve Genel Müdürlük, hemen her yıl Ankara ve Ankara dışında seminer, konferans panel düzenleyen ve benden eğitim nite-

liğinde katkı istiyorlardı. Ben de onlardan bir talepte bulundum.

ALAN: Nasıl bir talep?

ATBAŞOĞLU: Şöyle; hukukçu arkadaşlarımla benim çalışmalarımı, kararlarımı takip etmelerini, seminer ve sempozyumlara panellere tam kadro katılmalarını, bilmedikleri her konuyu sorup öğrenmelerini istedim.

Ankara ve Ankara dışında görev yapan hukukçular, bölge müdürleri, üst düzey tüm yöneticiler, (Genel müdür – müsteşar – teftiş kurulu başkanları, müfettişiler) teknik elemanlar orman mühendisleri olmak üzere geniş kitle, hemen verdiğim her seminere katılır, panel ve sempozyumları, kongrelere katılarak çalışmalardan yararlanırlardı.

Ben bu çalışmalardan, verdiğim seminerlerden çok mutlu olurdum. Ormana ve orman hukukuna hizmeti, ülkeye, vatana hizmet olarak kabul eder, onur duyardım.

ALAN: 1991'den 2004'e kadar her yıl neredeyse seminer verdiniz.

ATBAŞOĞLU: Sadece başkanlık dönemim olan 1991-2004 arası değil. 14. Hukuk Dairesi üyesi olduğum 8 yıllık dönemde de aynı çalışmaları sürdürdüm. Seminer verdim, konferans verdim, panel ve sempozyumlarda bildiri sundum. Çalışmalarım

14. Hukuk Dairesi üyeliğini 20. Hukuk Dairesinin 4 dönem süren başkanlık döneminin tamamını kapsar. Ankara içi ve dışındaki birçok il ve ilçede de aynı çalışmalar devam etti. Anadolu'nun birçok yerinde düzenlenen her çalışmaya ilgili bakanlıklar ve genel müdürlükler mutlaka beni davet eder, yardım isterlerdi. Hepsine katılır, eğitim verir, sorularını cevaplardım. Bu çalışmanın verdiği mutluluk ve duyduğum gurur her şeyin üstündedir.

ALAN: Aslında bu seminerlerde şöyle bir şey yaşamışsınızdır: Ben de zaman zaman katılıyorum bu tür seminerlere. Tabii ki resmi olarak bir seminer sunuyorsunuz, ama bu seminerlerin başka bir yönü de var ki çok önemli. Yemek aralarında, şurada, burada, sohbetler oluyor ki en verimli kısımları da aslında bunlar oluyor. Buradan da bilgi alışverişi anlamında besleniyordunuz sanırım.

ATBAŞOĞLU: Tabii, tabii. Özel konuları da görüşüyorduk, sizin dediğiniz gibi Murat Bey, yani o yemek araları, çay molalarında veya akşam yemeğinden sonra salondaki sohbetlerde, ben arkadaşlarımla özel konuları görüşüyordum. Bana sorulan soruları cevaplıyordum. Dolayısıyla gerek üyelik gerek başkanlık dönemlerinde seminerler, sempozyumlar, paneller hep de-

vam etti. Halen, onursal başkan olarak aynı çalışmalarını devam ettiriyorum.

ALAN: O zaman, şöyle diyebiliriz: Sizin hukukçuluğunuz yanında ormancılıkla ilgili bir yönünüz de oluşmuş durumdaydı.

ATBAŞOĞLU: Tabii, hatta arkadaşlar bazen espri yapardı. Şöyle: bana derlerdi ki, “Ferruh Bey Allah aşkına önce ormancı mısınız, hukukçu mu?” “Vallahi ben galiba önce ormancıyım” derdim (Gülüşmeler).

ALAN: Bence doğru söylüyorsunuz: insan önce bir doğaya geliyor, yani bir doğanın olması lazım, hukuk sonradan başlayan bir şey.

ATBAŞOĞLU: Tabii, şimdi çalışmalar bu şekilde halen devam ediyor. Murat Bey benim çalışmalarım, çocukluğumda başlayan doğa sevgisi ile yaşıt. Benim rahmetli annem ve babam doğayı çok severdi. Erzurum’da yaz 5 ay sürer, sürmezdi. O süre içinde rahmetli babam bizi sık sık pikniğe götürürdü. Erzurum’un yakın çevresinde büyük ormanlar yok ama çok güzel vadiler, ağaçlık yerler, akarsular vardı. Oralara pikniğe giderdik. Üç kardeşlik, çok eğlenirdik, “kuş sesi, su sesi bir arada senfoni gibiydi” (gülüşmeler).

Dolayısıyla ben çocukluğundan itibaren doğa hayranı, doğa aşığı olarak büyüdüm. Mesleğim gereği, doğa ile olan ilişkim hiç eksilmedi. Yargıtay’daki görevim süresinde yaptığım çalışmalar, çevre için, hukukçular için hatta toplum için çok yararlı oldu. Şöyle ki; seminer, sempozyum, panel ve konferanslara gelen-

lerin bir bölümü hukukçu veya ormancı değil ama dinlemekten bilmedikleri konularda, soru sorup cevap almaktan dolayı hem bilgi sahibi oluyorlar hem de bu konuda aydınlanmaktan dolayı mutlu oluyorlardı!

Orman Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Barolar, Belediyeler devamlı bu yolda yardım istiyorlardı. Hepsi yetismeye, hizmet vermeye çalışıyordum. Konferanslarımda, panel ve seminerlerde, salonlar tamamen dolardı. Hiç boş salon hatırlamıyorum. Çalışmalarımda, ormanın tarifi ile konuşmaya başladım. Yasadaki tarif dışında özel tarifim vardı. Şöyle ki; “Orman nedir?” sorusunun cevabı hem gerçekçi hem bilimsel bir çerçeve çizdim. Tarifim şuydu: “Orman, dört öğeden oluşan bir canlı varlıktır. Şöyle ki: 1- Toprak, 2- Toprak üzerindeki bitki örtüsü, 3- Yabani hayvan toplumu, 4- Toprak içindeki canlı küçük varlıklar – yani mikroorganizma!”. İşte bunlar bir araya geldiğinde karşınızda bir canlı varlık oluşur. Bu canlı varlık aynı zamanda KUTSALDIR. Şöyle ki, bilimsel olarak saptanmış Birleşmiş Milletler çevre çalışmalarında da belirlenmiş olarak ormanın tüm insanlığa sunduğu 6000 ayrı konuda yararı vardır. Bu yararların hepsini saymak burada olanaksız. Ancak belirgin olanlar şunlardır: Sağlık, sosyal, ekonomik, estetik, iklim, ekoloji, hava ve ses kirliliğini önleme, kaynak su temini, yabani hayvanların varlığını sürdürme, erozyon önleme gibi yaşam koşullarını içinde taşıyan bir hazine, değerli hiçbir şeyle ölçülemeyen

insanlığın varlığını sürdürmesini sağlayan somut canlı bir varlıktır. İşte bu nitelikleri ile de KUTSALDIR!

ALAN: Evet.

ATBAŞOĞLU: Murat Bey, işte önce bu tarif ve anlatımla başlar sonra hukuka girerdim.

ALAN: Çok güzel, çünkü şu dediğiniz şeyler ki; Ekosistem yaklaşımı diyoruz biz, orman ekosistemi. Sonuçta toprağı temel alan, üzerinde hayvanların, bitkilerin, ağaçların olduğu, işleyen bir sistem. 1991 yılında bunu dile getirmiş olmanız çok güzel. Bu arada nereden beslenirsiniz bu konularda?

ATBAŞOĞLU: Şöyle; Benim çok geniş bir kütüphanem var. Burada ormancı, orman hukukçusu, akademisyenlerin, orman mühendisi yazarların, araştırmacıların ve evrensel değerlerde bilgi içeren yerli, yabancı kaynakların, kendi araştırmalarımdan sonucunu yazdığım makalelerimin, seminerde verdiğim ders notlarımdan, konferans metinlerimin hepsini bir araya getirdiğimde, yeterli kaynak sahibi olarak çalışmaktayım. Bu kaynaklar benim bilgi beslenmem için yeterlidir. Ayrıca, 1991’de Orman Hukuku Dairesini kurduğumdan itibaren yaptığım özel araştırma ve tespitlerim var. Şöyle ki: Ankara dışındaki seminer, panel çalışmaları ve konferans verdiğim yerlerde en yüksek tepeler ve inemediğim vadiler dışında hemen bütün Türkiye ormanlarını gezdim ve inceledim. Nerede neler var gördüm. Nerede hangi güzelliklerin, doğa hazineleri eşsiz bazı ormanların nasıl yok edildiğini, tahrip edildiğini de

gördüm! Dolayısıyla ülkemizin doğası ile ilgili çok anım var.

ALAN: Peki, şöyle ormanda oturduğunuz, kuş sesi dinlediğiniz, ormanla baş başa kaldığınız oldu mu?

ATBAŞOĞLU: Tabii, gezdiğim yerler içinde özelliği olan bazı bölümler var. Kazdağlarında vadide DERBENT adlı bir tabiat harikası var. Bir taraf kayalık ormanla kaplı. Dağ altından billur gibi kaynak suyu çıkıyor ve akarsu halinde akıyor içinde alabalıklar oynuyor. Suyun çevresi koyu yeşil orman. Eşsiz güzellikte yosun tutmayan içmeğe doyamayacağımız bir su. Sesleri birbirine karışan kuşların ötüşü su sesi ile kaynaşiyor. Akçay ve Edremit'te seminer yaptığım zaman sabah 6'da kalkar o cennete giderdim. Kimsenin olmadığı sadece kuş sesleri ile akan suyun sesi birlikte ilahi bir beste gibi gelirdi. İşte şiir kitaplarımda yer alan doğa şiirlerimin çoğunu, Derbent ve benzeri yerlerde yazdım. Bir de Kemer ormanları var. Yine o bölgeye ya güneş batarken ya da doğarken gidip renk alemini izleyeceksiniz. Ben Kemer'de de bulduğum zamanlarda o güzellikleri izledim. Orada da yazdığım şiirler var. Oradaki renkler kelimelere sığmaz. Sabahın erken saatlerinde bu güzellikleri yaşar sonra seminere başladım. Tabii Tanrının insanlara lütfu olan bu güzellikleri yaşadığınız zaman bu alemin hukukunu yapmak da ayrı bir zevk olurdu. Doğayı sevmeden onun hukukunu yapamazsınız.

ALAN: Hayır, yani genelde hukuk deyince insanın aklına suç,

ceza vs. geliyor ya tabii bir yerde hak arama var.

ATBAŞOĞLU: Suç ve cezadan ibaret değil tabii ki. Hukuk sizi aydınlatır. Hak arama açısından, Anayasanın ve kanunların doğru uygulanması açısından hukuku bilmeniz gerekir. Anayasayı, orman kanunlarını, orman hukukunu bilmeyen ayrıca orman kanunlarının takip ettiği seyri bilmeyen orman hukukçusu olamaz!

ALAN: Bir kitabınız var: "Ormanların Anayasa ve Yasalarda ki Yeri" diye. Bu kitabı niye yazma gereği duydunuz?

ATBAŞOĞLU: Şöyle Murat Bey: Toplumun büyük kesimi ormana ve orman hukukuna bigâne. Yani kanunun ciddiyetinin, büyüklüğünün ayırda değil. Bunca yıllık çalışmalarım, gördüğüm olaylar, izlediğim oluşumlar ve tecrübemle ulaştığım bir sonuç var. O da şu: Toplum ormana üç ayrı gözle bakıyor. Birinci grup, ormanı rant kaynağı olarak görüyor. Ticaret metaı odun-kereste sağlayan bir kaynak. İkinci grup, çamların, çınarların gölgesinde ızgara yapıp, yenilen, içki içilen alem yeri olarak görüyor. Üçüncü grup, ormanın değerini, doğa sevgisi ile eğitimle kavramış olan ormanın korunması, yaşatılması gerektiğine inanan ve bu ideali uygulayan bir zümre. Sosyal bir olay olarak şunu da saptadım ki, üst düzey yönetici, sorumlu-luk mevkiinde bulunan bazıları yine ilgili olması gereken siyasetçilerin ormana uzak durması, ilgisizliği sonucu ormanların sahipsiz ve kaderine bırakılmış olması nedeniyle tahrip olduğu

hatta büyük çapta yok olduğu acı bir gerçek olarak karşımızda duruyor.

Yukanda açıkladığım, bakış açılarındaki farklılık nedeniyle Anayasamızın ve yasalarımızın içinde ormanın yeri nedir? Ne olmalıdır? Bunların cevabını vermek, sorumluları ve toplumu aydınlatmak, ormanın değerine ve önemine dikkat çekmek, yöneticilerin ve toplumun konuya eğilmesini, sahip çıkmasını sağlamak ve bunun bir vatan görevi olduğunu anlatmak için bu kitabı yazdım. Ayrıca ormancı, orman hukukçusu arkadaşlarımıza da bu yolda yardımcı, yol gösterici olmayı hedefledim. Kitabımda ormanı, Arazi Kanunnamesi ve Orman Nizamnamesinden alıp günümüze kadar getirdim.

ALAN: Tarihsel sürecini de gösteriyorsunuz yani.

ATBAŞOĞLU: Evet. Geçirdiği evreler, Anayasanın geçirdiği evreler, Anayasaya bağlı olarak kanunlarda yapılan tüm değişiklikler, bunların hepsini toparlayıp anlatmak mecburiyetini hissettim. Bu kitap sadece ormancılar için değil, tüm topluma yarar sağlayacak, herkesin yararlanabileceği bir kitap.

Murat Bey, ben hiçbir karşılık beklemeden bu kitabı yazdım ve Ormanlar Derneğine sundum.

ALAN: Peki bu kitaptan bizim teşkilat "ben de ormancı olduğum için bizim teşkilat diyorum", ormancılar çoğalttı, baskısını yaptı değil mi?

ATBAŞOĞLU: Evet. Türkiye Ormanlar Derneği yani bizim

Derneğimiz çoğalttı, baskısını yaptı ve taşradaki ormancılar da dahil tüm ormancılara ve orman hukukçularına ulaştırdı. Ben bu kitabı yazdığım ve özellikle ormancı ve hukukçu idareci arkadaşlarımıza yararlı bir hizmet verdiğim için mutluyum, gururluyum. Ormancılar Derneği de baskısını yaparak gerekli yerlere ulaştırdığı için Derneğimize de müteşekkirim!

Bunun yanında ayrıca 2004 ve 2017 yıllarında yayımladığım iki ayrı şiir ve beste kitabım var. Bu kitaplar üçer bölümden oluşuyor.

Birinci bölüm: Eşsiz lider Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve Kurtuluş savaşımızla ilgili şiirler.

İkinci bölüm: Doğa ve ülkemizin doğal güzellikleri (başta ormanlarımız).

Üçüncü bölüm: Sözleri de bana ait olan bestelerimden oluşan bir bölüm. Bestelerimin tamamına o kitapta yer verme olanağı olmadığı için, radyo ve televizyonlarda en çok okunan bazı eserlerimi koydum. Ayrıca ülkemizin doğal güzellikleri ile ilgili ve kendi çektiğim fotoğrafları ekledim.

ALAN: Güncel bir konu var, ona da biraz girmek lazım gelir diye düşünüyorum. Geçenlerde, siz de o konuyla ilgili bir paneldeydiniz, panele katıldınız. 7139 sayılı, 28 Nisan 2018'de çıkan bir yasa var.

Panelde izledik ama sizinle konuşmaya gelmeden önce bu yasaya tekrar biraz bakayım dedim, nedir, ne değildir diye. Yasanın adı şöyle "Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri hakkında Kanun ile bazı kanunlarda Gıda Tarım

Hayvancılık Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun".

Yani neredeyse kanunun adı yarım sayfa ve baktığınızda şöyle bir durum var: 26 madde üzerinde düzenleme, bunun 15 tanesi ormancılıkla ilgili ama adında ormancılık hiç geçmiyor. Bu son zamanlarda alışkanlık haline geldi. Siz çok deneyimli, bu konuyu çok iyi bilen bir hukukçusunuz. Ben, yasanın çıkarılması tekniği değil de anlayış olarak buna nasıl bakıyorsunuz? Burada ne amaçlanıyor? Siz bir hukukçu olarak böyle bir yasa şeklini nasıl yorumluyorsunuz?

ATBAŞOĞLU: Şöyle alalım olayı Murat Bey. Öncelikle kanun yapma tekniğine bakalım. Adı "Torba Kanun" ve yarım sayfa süren bir kanun adı var. Kanun hükmünde kararnamenin oluşumu böyle. Dünya hukuk literatüründe "Torba Kanun" diye bir kanun yapma tekniği yok! Hukuk biliminde böyle bir tekniğe yer yok.

ALAN: Altını çizmek istedim: Hukukta böyle bir usul yok, yöntem yok.

ATBAŞOĞLU: Böyle bir şey yok. Olmaz, niye olmaz, on tane kanunda değişiklik yapıyorsunuz, adına da torba kanun diyorsunuz. Kanunlar torbaya doldurulmuş gibi bir düşünce uyanıyor bir zehap oluşuyor. Kanunlar torbaya doldurulamaz. Her kanun ayrı bir isim altında, ayrı numara ile çıkar ve yayımlanır. 15 tane veya 10 tane kanun çıkarıyorsunuz, hepsini bir isim altında topluyor ve yayınlıyorsunuz. Kişiler, kurumlar, kendi-

sini ilgilendiren kanunu uzun süren bir arayıştan sonra güçlüklerle buluyor. Herkes hukukçu değil, bulmakta, anlamakta vatandaşlar çok sıkıntı yaşıyor. Ayrıca en önemlisi, kanun ciddiyeti ve saygısı ile de bağdaşmıyor. Kanunlar, saygıdeğerdir ve önemlidir. Bu kavramı basite indirgeyemezsiniz.

ALAN: Kanun, ayrı ayrı kişileri, kurumları da ilgilendiriyor sonuçta.

ATBAŞOĞLU: Tabii, kanunlar herkesi ilgilendiriyor. Torba kanun "Teknik olarak da kanunların saygınlığı ve güvenilirliği bakımından da" kabul edilemez, yanlış bir yöntemdir. Kanunlarımızı baştan aldığınız zaman, Osmanlının son döneminden bugüne kadar 43 tane büyük kanun değişikliği var. Ufak tefek değişiklikleri saymıyorum. Orman gibi çok büyük bir konuda bu kadar değişiklik yapılamaz, yapılmamalıdır. Bakınız Murat Bey: Benim başkan seçtiğim yıllarda 1991'de yazdığım ve basında yayımlanan bir makalem var. Seminerlerde de tüm arkadaşlarımıza okur anlatırdım. Adı şu "Milli orman politikası nasıl olmalıdır?" Öncelikle orman politikası, çok özel ve milli olmalıdır. Şöyle ki; orman ülkemizin en değerli hazinesi toprak ve bitki olarak, en büyük varlığıdır. Böyle büyük bir varlık için yapılacak politika TEK VE MİLLÎ olmak zorundadır.

Orman politikası ve çıkarılan kanunlar, her siyasi partinin kendi görüşüne, siyasi akım ve düşüncelere göre değişken olamaz!

Anayasaya konulan hükümler, ormanları koruma ve yaşatma

ilkesine dayalı olmak, çıkarılan kanunlar, asla Anayasadaki bu hükümlere aykırı veya yumuşatıcı olmamalıdır. Aksi halde orman tahribatı ve yok edilmesi önlenemez! Anayasamızın 169 ve 170. Maddeleri, orman konusunu düzenlemiştir. 168. Maddesi toprak konusunu işlemiştir. Özellikle 169. Maddede, ormanların korunması, gözetimi, bakımı, işletilmesi ve alanlarının büyütülmesi, görevleri tamamen Devlete vermiştir. Bunun anlamı büyüktür. İşte bu temelden yola çıkıldığında, tüm kanunlar, bu maddeye paralel olmalı ve asla bu ilkelerden sapılmamalıdır. İşte buna milli orman politikası diyoruz. Anayasaya ormanlarla ilgili hükümler koyup, orman yasaları yapıyorsa bu toplum güvencesinin yeterli olmadığını ve Devletin koruma, yaşatma görevinin üstlendiğini gösterir ki, çok doğru ve gerekli bir yöntemdir. Murat Bey, bu konuyu belirleyen bir örnek vereyim. Ben NATO konseyi toplantılarında Türkiye'yi temsilen Belçika – Brüksel'de birkaç defa bulundum. Bu toplantılarda bana delege olarak sordular. Ülkenizdeki göreviniz nedir? Ben Türkiye Cumhuriyeti'nin yüksek mahkemesi olan Yargıtay'da daire başkanım dedim. O zaman, hangi konuya bakıyorsunuz? diye sordular. Orman Hukuku Dairesinin Başkanım dedim. Orman Hukuku neleri içeriyor dediler. Orman hukuku, hukuk ve ceza bölümünden oluşur. Ormanların yönetimini, korunmasını işletilmesini, yaşatılmasını içeren, teşkilat kanununu da kapsayan hukuk bölümü yanında, ormanlara karşı

suç işleyenleri cezalandırmak, ormanları yaşatmak için orman ceza kanunu da vardır, deyin-ce şunu söylediler “Ormanları korumak için, ceza kanunu mu yapmak lazım?” dediler.

ALAN: Sizi anlayamadılar yani?

ATBAŞOĞLU: Anlayamadılar, hatta şaşırdılar, kabul edemediler. Evet bizim ülkemizde, ormanın hukuku ve korumak içinde ceza kanunu var diye açıkladım. Kanunlarımıza baktığımızda 43 tane kanun değişikliği görüyoruz. Bunları incelediğinizde çoğunda ormanların aleyhine hükümler bulursunuz. Bu acı gerçektir. Oysa bu değişiklikler ormanların gerekli şekilde değerlendirilmediğini, milli servet olduğunun anlaşılmadığını, ülkenin geleceği için mutlaka var olması gerektiğinin algılanmadığını gösterir. Çoğu kanunda, ormana rant açısından bakıldığını görürsünüz. Orman kamu malıdır. Anayasa ve yasalara göre özelleştirilemez. Ama yapılan değişikliklerde aksine yolların izlendiğini görürsünüz.

Son çıkan 6292 ve 7139 sayılı kanunlarda örnekleri mevcut olup, ormanların dolaylı yollarla özelleştirildiği yine açıkça görülmektedir. Anayasa ormanla ilgi her görevi devlete vermiştir. Oysa yapılan değişikliklerde «yapar veya yaptırır» şeklindeki maddelerde Devletin görevi özel sektöre devredilmektedir. Eski mevzuatta, orman yangınlarında 18-50 yaş arasındaki her yurttaş yangın söndürmede görev almaya mecbur kılınmışken, ki bu bir milli görevdir, oysa son yasalarda bu zorunluluk kaldırılmıştır. Bu halde vatandaşla-

rın ormanı yangından korumak, söndürmek gibi bir duygusu kalmaz. Yine bir örnek, 6831 sayılı yasanın 17. Maddesi, ormanların üstü kapalı olarak mülkiyetinin adeta devrine kapı açan ve ormanlarda yapılacak işlemleri içerirdi. Bu maddeyi benim de çalışmalarım, Anayasa Mahkemesi iptal etmişti. Buna karşın parlamento 5192 – S. Yasa çıkardı ve ormanların içine atık su geçirmek, atık deposu yapmak, yakıt deposu yapmak, gaz boruları geçirmek gibi akla hayale sığmayacak, ormanı yok edecek olgulara yer verilmiştir. Ormanlarda arkeolojik kazı ve restorasyon yapılmasına, balık üretim tesisi kurulmasına, yeraltı deposu yapılmasına gibi bütün riskli konuların ormana yerleştirilmesine izin verilmiştir. Ormanlarda, milli savunma – iletişim – sağlık konularında zorunlu hallerde tesis kurulmasına izin verilebilir. Ama yukarıda saydığım olumsuz konulara asla yer verilmemelidir.

ALAN: Zorunlu olan, kamu yararı olan, üstün kamu yararı olan demek istiyorsunuz sanıyorum.

ATBAŞOĞLU: Evet üstün kamu yararı olan topluma yararlı ve gerekli şeyler için izin verilebilir. Ancak kamu yararı dışında yukarıda saydığım konularda izin vermek, ormanı dolaylı yollarla özelleştirip riske atmaktır. Bu yol kabul edilemez. 5192 sayılı yasa çıktığı zaman ben “Ormanlarda yapılmayan ne kaldı ki?” demiştim. Aslında Anayasa Mahkemesince iptal edilmiş hükümleri yeniden içeren yasa yapmak, Anayasanın ihlalidir!

Yani anayasaya aykırılık doğmuş demektir! (6292) sayılı yasa ile yaylalara ve meralara yapılan tecavüzler adeta affedildi, askeri yasak bölgelere 2/B uygulaması sokuldu, kadastro yapılır hale getirildi. “Yapılamaz denilen hüküm burada uygulanmaz” denilerek, tüm koruyucu hükümler yok edildi. Askeri yasak bölgeler işleme açıldı.

ALAN: Oraya hiç kimsenin girmemesi gerekir.

ATBAŞOĞLU: Çok önemli bir yer, hiç kimsenin giremeyeceği bu alanlarda, eğitim alanı var, cephanelik var. Oysa siz o yerleri 2/B’ye kadastroya açıyorsunuz, bunlar milli çıkarlara tamamen aykırıdır.

ALAN: Ancak 43 yasanın pek çoğunda ormanların lehine hüküm olmadığını söylediniz. Açıklamamalarınızdan çıkan kanunların ormanların tahribatına yol açtığı anlaşılıyor. Ama şimdi yeni bir uygulamayla karşı karşıyayız: torba yasayla yeni bir karartma, karışıklık yaşıyoruz.

ATBAŞOĞLU: Tabii.

ALAN: Burada bir şey geliyor benim aklıma ormanların tahribini durduracak bir güç lazım, yani ormanlara sahip çıkacak bir güç lazım. Meclis değil bu, yani yasalardan öyle anlaşılıyor. Bunun kamuoyu olması gerekiyor herhalde.

ATBAŞOĞLU: Kamuoyu. İşte biraz evvel bahsettim ya, kamuoyunun duyarlı olması lazım. Kimileri olayı değerlendiremiyor, kimileri bilerek değerlendirmiyor. Bakın çok vahim. Bu 7139 sayılı yasanın 12. Maddesi,

felaket bir madde; dikili ağaçları 5 yıl istediğin gibi ne var ne yok satabilirsin diyor. Bu yetkiyi alan kişi, dilediği gibi kullanacaktır. Bu olgu Osmanlıdan kalma bir yol. Şöyle ki biliyorsunuz [Dûyun’u umumiye] artığı bir yöntem.

Yabancılar, birçok konu gibi orman işletmelerini de ele geçirip yok edercesine yararlanmışlar. Büyük Atatürk bu yanlışları görüp, Dûyun’u umumiye’yi kaldırmıştır.

ALAN: Şimdi biraz da sizin diğer yönünüze yönelik sorulara sorayım. Enstrüman çaldığınızı söylediniz?

ATBAŞOĞLU: Evet ud çalışıyorum. Bestelerimi ud ile yapıyorum. “Müzik ruhun gıdası” bu söz çok doğru, benim yıllardır yorucu meslek hayatımda adeta terapi gibi uyguladığım bir yol. Karakoçan’a bile enstrümanımı taşıdım. Pazar günleri, odamda birkaç saat çalışır -eser geçerdim. Yorgunluğumu ve stresimi yenerdım.

Çankırı’ya geldiğimde, astsubay okulunda görevli önceden de arkadaşım olan edebiyat öğretmenini yüzbaşı bestekar Gündoğdu DURAN ve yine enstrüman çalan bir savcı ve bir ziraat mühendisi vardı. Onlarla grup kurdum. Cumartesi günleri, eski Halkevi binasında birlikte müzik yapardık. Çalışmalarım aralıksız devam etti. Ankara’ya geldiğimde hemen Türk Sanat Müziği yapan korolara devam ettim. 1985-1990 yılları arasında Ankara Büyükşehir Belediyesi, Türk Sanat Müziği korosunu kurdum. 80 kişilik korada eğitimci, programcı, solist ola-

rak görev yaptım. 7-8 yıl kadar hizmet verdim. Kendi mesleki yorgunluğumu gideriyordum. Ancak daire başkanı seçilince, zamanım olmadığı için ayrılmak zorunda kaldım. Görevi Ankara Radyosunda şef olan bir arkadaşıma devrettim. Ama başka koralarda da [M.E.B. Korusu, Milli Kütüphane Korusu, Sağlık Bakanlığı Korusu gibi] çalışmalarımı sürdürdüm.

ALAN: Yani içinizdeki müzik aşkı hiç solmadı, sürekli beslediğiniz bir müzik yönünüz var. Kendinize, en zor koşullarda bile Elâzığ-Karakoçan’da bile bir pencere açtınız. Hiç ödün vermediniz.

ATBAŞOĞLU: Evet, hiç ödün ve ara vermeden çalıştım. 1982’de beste yapmaya başladım.

ALAN: Ben sizin Facebook sayfanıza baktım. Bir icranızı da dinledim, solist olarak katılmışsınız.

ATBAŞOĞLU: Tabii, Google’da var, Youtube’da var. Benim okuduğum eserlerim yanında, Ankara Radyosu sanatçıların okuduğu eserlerim de var. Sanat çalışmalarını da hukuki çalışmalar gibi devam ediyor. Bu arada üçüncü şiir kitabımı da hazırlıyorum.

ALAN: Çok güzel.

ATBAŞOĞLU: Halen ÇAKDER ve Makine Kimya Genel Müdürlüğü korolarında çalışmalarımı sürdürüyorum. 1982’de beste yapmaya başladım. TRT’ye verdiğim bestelerim denetimden geçti ve kabul edildi. Radyo sanatçıları tarafından, Radyo ve TV’lerde okunuyor. Türk Müziği ile ilgili araştırmalarım var. Orta Asya Göktürk kitabelerinde bizim müziğimizin kökenini gös-

teren notaların tam benzerleri yer almış. Bu olgu bizim müziğimizin köklerinin nerelere kadar uzandığını gösterir. Uzun çalışma ve araştırmaların sonunda “Türk Müziğinin Doğuşu ve Oluşumu” adlı 30 sayfaya ulaşan tüm araştırmalarımı içeren bir bilimsel makale yazdım. Basında yayınlandı, yer aldı. Ankara Radyosu şeflerinden bir arkadaşım anlatmıştı: Paris’te, Ankara Radyosu TSM Topluluğu bir konser vermiş. İzlemeye gelen Fransız kompozitörleri ve eleştirmenleri, konserden sonra şunu söylemişler “Sizin çok derin ve muhteşem bir müziğiniz varken bazı sanatçıların bizi taklide (öykünmeye) çalıştıklarını görüyoruz. Buna ne gerek var? Müziğiniz yeterlidir!” Bu olay, müziğimizin değerini kanıtlar sanırım. Ben Batı müziğini de dinlerim, saygı duyarım. Ama önce kendi müziğim derim! Geniş bir arşivim var, her tür müzikten örneklerim mevcuttur. Herkese, müzikle ilgilenmelerini, öğrenmelerini, müzik yapmalarını öneririm. Zira müzik, insan ruhunu, incelten, yücelten, insanı olgunlaştıran en güzel sanat dalıdır.

ALAN: Başkanım, aslında nasıl toparlayacağız bilemiyorum? Ama son soruya gelmek durumundayım. Derneğimizin ilk onur üyelerinden birisiniz Orman ve Av okuyucularına ne söylemek istersiniz?

ATBAŞOĞLU: Öncelikle şunu belirtmek isterim ki, Derneğimizin onur üyesi olmakla mutlulu ve gururluyum! Ormanlılar Derneği beni onur üyeliğine layık gördüğü için Derneğin eski

ve yeni tüm yöneticilerine teşekkür ederim! Ayrıca ormanla ilgili olarak şunu ifade etmek isterim. Orman hem milli hem evrensel bir büyük değerdir. Korunması ve yaşatılması gerekir. Ormansız bir dünyada yaşamaz. Hayat biter!

ALAN: İnsanlık yok olur.

ATBAŞOĞLU: Evet, insanlık yok olur. Bu nedenle ben şiir ve beste kitaplarıma hep “YEŞİL OLMALI DÜNYA” adını verdim.

Öncelikle ormanların, evrensel bir değer olduğunun vurgulanması, ormanlara rant pence-resinden bakılmaması, orman tahribatı ve tecavüzlerin gerçekleşmeden önlenmesi, ormana: villa, otel, gecekond, otopark, kafe, restoran, apartman, gazino yapılmasına asla izin verilmesi, çocuklara ve tüm topluma orman sevgisi aşılanıp, bu yolda herkesin bilgilendirilmesi, toplumun çıkan kanunlara, orman tahribatına karşı duyarlı olmasının sağlanması gerekir. 50 tane villa, 100 tane gecekond, 20 katlı apartman – otel yapıldıktan sonra yıkılamadığını görüyoruz. O halde ormana hangi yolla olursa olsun yapılacak tecavüzlere önceden bütün kapılar kapatılmalıdır. Zira orman hayattır, orman kutsaldır.

ALAN: Başkanım, çok teşekkür ediyorum bu söyleşi için. Söyleşimizi “YEŞİL OLMALI DÜNYA” adlı kitabınızdan bir şiirle bitirelim istiyorum.

ATBAŞOĞLU: Ben de bu güzel röportaj için size çok teşekkür ediyorum ve son söz olarak yine Atatürk’ün o müthiş özdeyişi ile kapatıyorum.

“YEŞİLİ GÖRMEYEN
GÖZLER RENK
ZEVKİNDEN
MAHRUMDUR!”

KIYAMAZSINIZ ORMANA BİLSEYDİNİZ!

Yeşilin kaç çeşit olduğunu,
Hissetseydiniz
Esen rüzgârda ormanın
nefesini,
Gün doğarken
Dinleseydiniz
Kuşlar senfonisini,
TİTRERDİ YÜREĞİNİZ
BÜKÜLÜRDÜ BİLEĞİNİZ
KIYAMAZDINIZ ORMANA!
KONUŞSAYDINIZ
Yaşlı çınarla özgeçmişini,
Görebilseydiniz
Servinin kadını güzelliğini,
İzleseydiniz
Kelebeklerin sema raksını
TİTRERDİ YÜREĞİNİZ
BÜKÜLÜRDÜ BİLEĞİNİZ
KIYAMAZDINIZ ORMANA!
İZLESEYDİNİZ
Titreyen nilüferleri,
Yaşasaydınız birgün
Yeşil cennette
Uyansaydınız
Sabahında bülbül sesiyle
TİTRERDİ YÜREĞİNİZ
BÜKÜLÜRDÜ BİLEĞİNİZ
KIYAMAZDINIZ ORMANA!
SÜZÜLÜRKEN
Yükseklerde kartallar,
Sevişirken
Dallarda kumrular,
Oynaşırken
Önünüzde sincaplar
KIRILIR!
BALAYLA KALKAN ELLER...
TİTRER YÜREĞİNİZ
BÜKÜLÜR BİLEĞİNİZ
KIYAMAZSINIZ ORMANA!

DAMGA MESELESİ

▲
Dikili Ağaç Damgası

R. Remzi DOĞAN - Em. Orman Yük. Müh. İ.Ü. Orman Fakültesi - 1978
rasimremzidogan@gmail.com

Son zamanlarda Orman Genel Müdürlüğü'nün ilgili birimlerinden Damga Yönetmeliği hükümleri gereği işletme şefleri veya işletme müdürlüğünce görevlendirilen Orman Teknik Elemanlarca icra edilen; ormandan çıkarılacak ağaçların işaretlenerek zimmetlerindeki orman çekici ile Damgasının yapılması, ortalama göğüs çaplarının ölçülerek kayıt altına alınması işinin özel sektöre yaptırılmak istendiği, bu konuda mevzuat değişikliği yolunda çalışmalar olduğu yolunda söylentiler kulağıma gelince zaman geçmeden bu husustaki görüşlerimi meslek kamuoyuna duyurmayı vazife bildim.

Düşüncelerimi, birinci bölümde "Ormancılığımızın Kısa Tarihçe-

si, Dikili Damga ve Mevzuatı", ikinci bölümde de "Mesleğe Kabulüm ve İlk Damga" başlıkları altında yaşadığım olayları dile getirdikten sonra, fiilen görev yaptığım Kastamonu ve Ankara Orman Bölge Müdürlüğü'nde geçen hizmet sürelerimde elde ettiğim tecrübeler çerçevesinde; damga uygulamasının işletme şefi tarafından yapılmamasının yaratacağı olumsuzlukları ele alarak değerlendirmeye gayret ettim.

Ormancılığımızın Kısa Tarihçesi, Dikili Damga ve Mevzuatı

Ormanlarda yapılacak aralamaların ormanı rahatlatığı, verim gücünü artırdığı gerçeğinin öğrenilmesi sürecinin bilinen tarihi 1305 yılında İtalya Bologna şehrinde başlıyor. Petrus De CRESCENTII isimli bir hukukçu Senatör- Avukat el yazısı ile yazdığı kitapta; "Ormanların çok sıkı oldukları yerlerde, kötü ağaçlar çıkarılmalıdır ki, geri kalanlar daha iyi ve daha güzel büyüyebilsin" tespitinde bulunuyor. İlerleyen zamanda ormanlara bakım yapılmasının gerekli

olup olmadığı hususu da tartışılıyor. Almanya da 1526 yılından başlayarak meşcere yetiştirmenin önemi ve teşvik edilmesi nizamnamelerde, kitaplarda yer alıyor. 1800-1850 yılları arasında gelişmiş batı ülkelerinde ormancılık bağımsız bir meslek haline gelerek akademilerde ve üniversitelerde meslek elemanı yetiştirmeye başlıyor.

Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan başlayarak 19. Yüzyılın ikinci yarısına kadar ormancılık ile ilgili fikri ve teknik bir gelişme, farkındalık görülmüyor. Ormanlar, Cibali Mübaha olarak yani hiçbir kimsenin mülkiyeti veya tasarrufu altında olmayan halkın faydalanmasına açık doğal varlıklar olarak kabul ediliyor. Ahali, Hüdayi-Nabittir anlayışı içinde ihtiyacı için ormanları bilinçsizce kesiyor, söküyor, hayvan otlatıyor ve yakıyor. Yalnızca Sarayın, Tersane ve Tophanenin ihtiyacı için bazı yöre ormanları koruma kapsamına alınıyor. Hususi ormanlarda da düzensiz faydalanmalar sürüyor. Yüzlerce yıllık bu gelişigüzel faydalanmaların sonunda, İmparatorluk ormanları yerleşim alanlarından uzak, ulaşılması zor dağlık alanlarda ve ormanın nem açısından kendini daha kolay yenileyebildiği bol yağışlı yörelerde kalabiliyor.

1838 Tanzimat Fermanı sonrasında Avrupa'daki gelişmeleri takip eden üst yönetim, ormanlardan elde edebileceği gelirleri de görerek Paris Elçiliği vasıtasıyla Aleksander Estem ve Louis Tassy adındaki iki orman mühendisi ile oldukça yüklü sayılabilecek bir maaş karşılığında kontrat imzalayarak adı geçen iki mühendisi Ağustos 1857'de resmen göreve başlatıyor. Bu ormancılar vasıtası ile ülkenin orman varlığı ile ilgili rapor hazırlatıp ilk ormancılık eğitimi veren okulun kuruluşu sağlanıyor. Yönetim, elde ettiği bilgiler ve şartların zorlaması ile ilk defa ormanların asırlardır gayri nizami faydalanılması yolunu kapatan 1 Ocak 1869 tarihli Ormancılık Nizamnamesi'ni padişahın onayı ile yürürlüğe koyuyor. 1869 öncesinde 1861 yılında Nizamnamenin temelini oluşturan bir layiha hazırlanıyor. Layiha sonrası elde edilen tecrübeler ile Orman Nizamnamesi düzenlenip yürürlüğe konuluyor. Nizamname, ilk defa ormanların kontrolsüz tahribinin karşısında artık ağaçların keyfi kesilemeyeceğini, izine tabi olduğunu, kurallara uymayanların cezalandırılacağını hüküm altına alırken birçok konuda da ormanlardan faydalanmayı düzenleyen kuralları getiriyor.

Yazı konumuz olan ormanda kesilecek ağaçlara damga vurma işini ilk defa ifade eden Orman Nizamnamesi'nde;

“6.Madde: Miri ormanlardan beher sene kat'a şayan (kesilmesi uygun) kerestelik eşcar (ağaç) miri çekici namıyla bir alet-i

mahsusa ile nişanlanacak ve işbu nişanlanan eşcarın cinsi ve mikdarı orman me 'murları tarafından sebt-i defter (Deftere yazma) olunacaktır.

10. madde: Miri ormanlarından ihrac olunacak keresteler orman me 'murları tarafından 'alat-ı mahsusa ile nişanlanacak ve bu nişan eşcarın nereden çıkarıldığını mübeyyin şehadetname (açıklayan, meydana koyan) yerini tutacaktır” denilmektedir.

Nizamname ile tarihsel olarak ilk defa devlet ormanlarından kesilecek ağaçların “Miri Çekiç” (Devlet Çekici) denilen özel çekiç ile damgalanacağı (Darbu Damga) vurgulanırken ardından gelen maddelerde de bu eylemin cezai müeyyideleri yer almaktadır. Miri çekicinin kullanılmasının zorunlu olarak ortaya çıkmasının sebebi açıktır. Kaçak kesilecek ağacın belirlenmesinin en güvenilir ve pratik yöntemi olarak görülmüştür.

Ormancılığımızdaki ilk damga uygulamasının başlamasından bu yana geçen 149 yılda damga uygulamasının yerine geçecek bir uygulamanın bulunamaması ve halen sahte damga uygulamalarına şahit olunması üzerinde düşünülmesi gerekli bir husustur.

Orman Nizamnamesi daha sonra çıkarılan ek nizamnameler ile geliştirilse de ormanlardaki faydalanmanın kontrol altına alınmasının mümkün olmadığı anlaşıyor. Devlet, ondalık denilen vergiler ile bir miktar gelir sağlasa da kuralları uygulayacak teknik kadroyu ve yaygın bir ormancılık teşkilatı-

nı kuramıyor. Balkan ve Birinci Dünya Savaşı'nın araya girmesi sırasında da ormanların lehine gelişme kaydedilmiyor. Birinci Dünya savaşı içerisinde tren lokomotiflerini çalıştırabilmek için kömür temin edilememesi nedeni ile yerine yakacak odun kullanılması ve hatların tamirinde kullanılan travers ihtiyacı sebebi ile ormanların tahribi devam ediyor. Kurtuluş savaşı sonrasında 1923 yılı 17 Şubat-4 Mart tarihleri arasında düzenlenen İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararlarda, ormanların muhafazasının önemi vurgulanırken teknik esaslara göre faydalanmanın düzenlenmesinden bahsedilse de tüccar, müteahhit (yüklenici) döneminde kural dışı dikili satışlar, ormanların tahribine yönelik yaşanan kanunsuzluklar mevcut teşkilatın durumunun hiç iyi seviyede olmadığını da gösteriyor.

17 Kasım 1857 yılında Fransız ormancılık uzmanı Louis TASSY'nin kurduğu ormancılık okulunun ilk mezun sayısı 9 kişidir. Ormancı teknik eleman yetiştirme sürecinde açılan değişik düzeydeki okullardan en kayda değer Halkalı Ziraat Okulu olurken, onun değerli Hocası Ali Rıza Bey'i unutmuyoruz. Halkalı Ziraat Okulu'nun ormancılık bölümünden mezunlara hangi unvan ile iş verildiği belli olmasa da müfettiş unvanı aldıkları bazı kaynaklarda geçiyor. Eğitimde seviye alma süreci 25.06.1934 yılında Ankara'da Yüksek Ziraat Enstitüsü kapsamında Orman Fakültesi açılmasına kadar devam ediyor. 1935-48 yılları arasındaki dönemde toplamda 590 orman yüksek

mühendisi mezun ediliyor ki, 3116 sayılı Orman Kanunu sonrası kurulan işletme müdürlüklerinin idari ve teknik kadrosunu ağırlıklı olarak bunlar teşkil ediyor. 1948 Yılında Yüksek Ziraat Enstitüsü Orman Fakültesi İstanbul'a taşınıyor. Teknik ormancılıktaki eğitimlerde Birinci Dünya Savaşı'na kadar Fransızlar hâkim iken, Birinci Dünya Savaşı'nda İmparatorluğun Almanlar ile ittifakının da sonucu olarak Almanların etki alanına giriliyor.

Atatürk Orman Çiftliğinin kuruluşu, 1926 yılında fidanlık ve orman kurma faaliyetlerine girişilmesi neticesinde biz ormancılar için önemli bir dönüm noktası sayılabilecek 3116 sayılı Orman Kanunu'nun 1937 yılında yürürlüğe girmesi sağlanıyor. İlk defa orman tanımı kanuna giriyor. 1937 yılında modern işletme müdürlüklerinin kurulmaya başlanması, teknik eleman yetiştiren okulların fakülte düzeyinde eğitime geçerek yüksek orman mühendislerinin sayısındaki artış ile diğer ormancı teknik elemanlar, birlikte ormanların öncelikle korunmasına çalışılıp, ülke ihtiyacını karşılayacak endüstriyel odun üretimi seviyesine gelmesi sağlanıyor. Kuru üzüm ve incir ihracında gerekli ağaç ambalaj için gerekli keresteyi bulamayıp ithal eden konumdan çıkılması ve ülke ihtiyacına yeter seviyeye gelinmesi hiç de kolay olmuyor.

8 Şubat 1937 tarihinde resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 3116 sayılı Orman Kanunu, 1869 yılında Orman Nizamnamesi'nden başlayarak elde

edilen tecrübeler ve ihtiyaçlar da gözetilerek bu hususta Avusturyalı ormancı bilim insanı Prof. Dr.Robert Bernhart'ın da desteği alınarak çıkarılıyor. Bu büyük gelişme ormancılığın sorunlarını tamamen çözemiyor ancak yeni kurulan Devlet Orman İşletmelerinin, ormanların korunması, ülkenin ihtiyaçları için direkt kereste üretimine girmesi, orman köylerinde yaşayan köylülerin iktisadi ve sosyal yaşamında olumlu yönde değişikliklerin oluşması hususunda çok etkili olduğunu da muhtelif eserlerde görüyoruz.

3116 sayılı Orman Kanunu'nun çıkmasından itibaren biraz zaman kaybedilse de, 1939-1942 yılları arasında çoğu Karadeniz Bölgesi'nde olmak üzere; Adapazarı, Hendek, Karasu, Zonguldak, Koyulhisar ve Ankara Devlet Orman İşletme Müdürlükleri kuruluyor. İşletme müdürlüklerinin icap eden yerlerde kurulmasına devam edilmiş olup 1946 yılına gelindiğinde sayı 121'i buluyor. 2018 yılı itibarı ile 245 adet İşletme Müdürlüğü, 28 adet Fidanlık Müdürlüğü, 1419 adet Orman İşletme Şefliği, 67 adet Fidanlık Şefliği, 156 adet Ağaçlandırma ve Toprak Muhafaza Şefliği, 219 adet diğer şeflikler olmak üzere faaliyetlerine devam ettikleri görülmektedir.

1945 yılında çıkarılan 4785 Sayılı Kanun gereği devlet ormanları haricinde kalan ormanların devletleştirilmesinde önemli bir geçiş dönemi yaşanıyor. İtirazlar ve yaşanan sorunların devamında çok partili sisteme geçiş ile Demokrat Parti döneminde 1956 yılında 6831 Sayılı Orman

Kanunu yürürlüğe giriyor. Bu Kanun'un çıkarılması öncesinde kamuoyu oluşturulması ve ormanların yararna bir çok maddenin düzenlenmesinde Derneğimiz mensubu meslek büyüklerimizin fikri mücadeleleri TOD yayını Yeşil Kitap'ta anlatılıyor. 6831 Sayılı Ana Orman Kanunu bugüne kadar çok değişikliğe uğruyor. Değişikliklerin çoğunda ormanlar zarar görüyor, sınırları daralıyor. 1950-60 arasında orman yangınları ve aflar ile tahribatın devam etmesi ve arkasından 1961 Anayasası 131. Maddesi ile ormanların sınırlarının daraltılmasını önleyen güvencelere kavuşuluyor. 1983 Anayasası 169 ve 170. Maddelerde güvenceler devam ettiriliyormuş gibi görünse de, Anayasanın belirlediği tarihten önce “..bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan...” yerler tümcesindeki illetin devreye girmesi ile yine ormanların aleyhine durum ortaya çıkıyor. Sonunda orman sınırlarında daraltma yapılamaz denilse de 1982 yılına kadar ibrelili ormanların tahribinde rol oynayan Köylü Pazar Satışının uygulamasının kaldırılması olumlu değişiklikler içinde en önemlilerinden birisini teşkil ediyor.

Yeşil Kitap'ta Ormancılığımız üç devir olarak değerlendiriliyor. 1869 yılına kadar olan dönem Cibali Mübaha, 1937 yılına kadar iltizam ve Taahhüt, 1937 sonrasını içine alan bulunduğu devir ise Modern ve Teknik Ormancılık devri. Bu noktada, yakın ormancılık tarihimizin bütün yönleri ile ele alınıp ortaya herkesin kabul edip sonuçlar

1869 sonrası yetişen ormancılar için her zaman ana konu ormanların korunması olmuştur.

elde edeceği bir çalışmanın yapılmasının çok faydalı olacağını düşünüyorum.

1869 sonrası yetişen ormancılar için her zaman ana konu ormanların korunması olmuştur. Teşkilatlanma, alt yapının oluşturulması zaman içinde gelişmiştir. Teknik ormancılığın gereği uzun yıllar yapılamamıştır. 1970'lere kadar yolların yapılmasına paralel olarak ormanlarda birikmiş servet ve enkaz odunları değerlendirilmiştir. Silvikültürel damgalar ve gençleştirme faaliyetlerinin gözle görünür hale gelmesi 1970'li yıllardan sonra olabilmıştır.

1937'den itibaren kurulmaya başlanan Devlet Orman İşletmeleri'ni kuran meslek büyüklerimiz, en altta işletme şefliklerinin bulunduğu "bölge sistemini" Almanlar'dan almışlardır. Bu sistem, günümüze kadar ciddi bir eleştiriye uğramamıştır. Bölmeyi, iş ünitesi ve planlamanın dayanağı yapan akılcı bir sistemdir.

Damga konusu, 1937 yılında yürürlüğü giren 3116 Orman Kanunu 33, 34 ve 35. maddelerinde

yer alırken damga çeşitlerinden bahsetmez. 1956 yılında yürürlüğe giren 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 27. Maddesinde ise damga çeşitlerinin dört çeşit olacağı da yer almıştır. Konumuz, dikili damga (kaim damga) olduğu için diğer damga çeşitlerine girmiyorum.

Orman işletmeciliğinde dikili damga kavramı, iki uygulamayı içerir. Birincisi; ormancılık eğitimi almış yetkili teknik elemanlar tarafından amenajman ve silvikültür planları esas alınarak ormandan kesilerek çıkarılmasına karar verilen ağacın işaretlenmesi, ikincisi ise; işaretlenen ağacın dip köküne balta ile açılmış yüzeyine gelecek şekilde zimmetlerindeki dikili ağaç çekicini kullanarak siyah boyalı damgayı mahiyetinde çalışan işçiye vurdurmaktan ibarettir. Aynı zamanda damga vurulan ağacın türü belirlenir, göğüs çapı ölçülür, sıra numarası damga yanına siyah boya ile fırça ya da numarator ile yazılıp dikili veya yardımcı dikili ağaç ölçü tutanaklarına kayıt edilir.

Orman Genel Müdürlüğünce yayınlanan güncel Damga Yönetmeliğinde;

" Madde 9 — Damgalama yetkisi ve yetki devri şunlardır:

a) Dikili Ağaç Damgasında: Orman İşletme Şefi tarafından kullanılır. Ancak, Orman Bölge Müdürü veya İşletme Müdürü tarafından yazılı yetki verilmek kaydı ile, ormancılık öğrenimi görmüş tüm teknik elemanlara damga yapma görevi ve yetkisi verilebilir. Damgalama bir teknik eleman tarafından yapılır.

Özel silvikültürel müdahale gerektiren damgalamada, ilgili birimlerden yeterince teknik eleman da bulundurulabilir.

Böcek, mantar ve benzeri gibi zararlıların arız olduğu sahalardaki ağaçlarda; orman işletme şefi ve gerekli hallerde orman zararlıları ile mücadele şube müdürlüğü teknik elemanlarınca müştereken damgalama yapılabilir.

Damgalama işleri birkaç kişi tarafından yapıldığında, görev unvanı en yüksek olan kişi ekip başkanlığı görevini yapar" denilmektedir.

Damga Yönetmeliği'nde, dikili damganın öncelikle işletme şefi tarafından kullanılacağına vurgulanması önemlidir. İşletme şefinin yetişemediği haller ve özel durumlar için de çözüm üretilmiştir. 1984 yılından itibaren geçerli olan eski Yönetmelikte iki teknik eleman tarafından yapılması vazedilen dikili damganın Bölge veya İşletme Müdürü yetkisi ile teknik eleman tarafından da kullanılabileceği emirlenmiş iken bu hususun pratiğe uymadığı görülerek gevşetildiği de anlaşıyor. Damga Yönetmeliğinde İşletme Şefi haricindeki "tüm teknik elemanlara yetki verilebilir" ifadesinden bu teknik elemanların memur kadrosu haricindeki sözleşmeli mühendisler veya işçi statüsünde çalışanları da kapsayıp kapsamadığı belli değildir.

Orman Genel Müdürlüğü Taşra Teşkilatı Kuruluş Ve Görev Yönetmeliği'nde orman işletme şefinin görevleri sayılırken birinci maddesinde;

“Amenajman ve silvikültür planları esas alınarak ağaç seçmek ve damgalamak” denilerek, dikili damganın işletme şefi için asli sorumluluk olduğu özellikle vurgulanmaktadır

Öncelikle İşletme Şefinin yapması gereken dikili damga işinin değişik meşcere tiplerinde ve müdahale şekillerinde iş zaman analizi ile ilgili araştırmalar yeterli olmasa da literatürde bulabildiğim bazı çalışmalara ait bilgileri aktaracağım.

İ.Ü. Orman Fakültesi’nde uzun yıllar Silvikültür Kürsüsü Bölüm Başkanlığı yapmış Prof. Dr. Fikret SAATÇIOĞLU Hocamız “Orman Bakımı” kitabında; araalamalarda çıkarılacak ağaçların işaretlenmesinin tamamen bir fikir çalışması olduğunu belirtilirken aynı zamanda “... kesin olarak akademik ormancının vazifesi cümlesindendir” diyerek konunun önemini özellikle vurgulamaktadır.

Hocamız, “Aralamalarda işaretleme çok yorucu bir iştir ve uzun zaman aynı dikkat ve itinaı muhafaza etmeye pek imkân yoktur. Bundan dolayı çalışmaya sık sık ara vermek gerekir. Hatta Heger, azami günlük çalışmayı öğleden evvel 2 saat öğleden sonra 2 saat olmak üzere, 4 saate indirmeyi tavsiye etmektedir” derken, Bahçeköy’de bakımsız yapraklı ormanlarda akademik bir ormancının günlük 8 saat çalışma ile 2 hektar ormanda işaretleme yapabildiğini de ifade etmektedir.

Prof.Dr. Tolgay ODABAŞI Hocamızın “Silvikültürde Gelişmeler Ve Aralama” başlıklı makale-

sindeki bu konumuzu ilgilendiren bölümü aktarayım;

“Ormanlarımızda, gerekli yoğun bakım işlemlerini amaca yönelik ve sınırlı olarak uygulayamamızın çok çeşitli nedenleri gösterilebilir. Ama herhalde bunlar arasında en önemlisi; yoğun bir silvikültür uygulaması oldukça fazla zaman gerektirirken uygulamacıların ormanlarla gerektiği kadar ilgilenme olanağı bulamamasıdır. Ormancılık örgütü içerisinde, bir bakım dönüş süresi içerisinde aynı alanda ikinci defa bakım yapma şansına sahip olmuş meslektaşın sayısı oldukça azdır. Böyle bir düzen içerisinde yapılan çalışmaların sonuçlarını irdelemek olanağı yoktur. Bu nedenle soruna çözüm getirebilmek için bir yandan uygulamacının silvikültürel çalışmalara daha fazla zaman ayırma koşulları sağlanmaya ve gerekirse yeni bir örgütlenmeye gidilmeye çalışılırken, diğer yandan bakım yöntemi ve tekniklerinin geliştirilmesi zorunluluğu vardır.”

1990’lı yıllarda Türk-Alman Projesi diye bilinen çalışmaların yapıldığı Zonguldak Bölge Müdürlüğü Devrek İşletme Müdürlüğü’ndeki model plan kapsamındaki 57 hektarlık bölmede 20 hektarlık bir alanın aralama damgasının üç günde bitirilebildiği, bu işin de bir iş gününde 7 hektarlık damgaya karşılık geldiği ifade edilmektedir.

Güney Anadolu Araştırma Bölge Müdürlüğü’nce sonuçlandırılan “Kızılçam Ormanlarında Damgada Geçen Süre Saptamaları” adlı birer hektarlık 100 alanda 5 ayrı silvikültürel müdahale

şekline göre yapılan araştırma sonuçlarına göre de bir saatlik sürede 1 hektarlık bakım damgası yapılabildiği tespit edilmiştir. Ayrıca, bakım damgalarında bir saatte damgalanan ağaç sayısı da 100 adet olarak bulunmuştur. Bu sayı kendi yaptığım damgalanmış ağaç adedine de uymaktadır. Elbette süre meşcerenin yapısına bağlıdır.

Ormandan çıkarılacak ağaçların tespiti ve damgalanması ile ilgili olarak meslek büyüklerimizin bazı sözlerini aktarmak istiyorum.

“...Damga bölge şefinin aynasıdır. Zira kendisinin ilim dağarcığında nesi bulunduğu meslek ve ormana karşı sevgi ve bağlılık derecesi ancak yaptığı damga ile belli olur.”

“...Damganın hedef ve gayesi şudur: Korum ormanlarında plân mucibince kesilmesi icap eden ağaçları ormancılık fenni bakımından seçmek ve işaretlemektir. Yani damga ağaç kesilmeden evvel yapılacak bir ameliyedir. Damgasız kesilen her bir ağaç ormanı tahrip eder ve orman kanununu baltalar. Yani devlet orman damgası sonradan tamamlanan veya yapıştırılan posta pulu değildir”

Prodüktif ormanları olan işletme şefliklerinde yıllık silvikültürel damga yapılan alanın şeflik bazında ortalama 500 hektardan aşağı düşmeyeceğini bile öngörsek ve günlük teknik damganın 7 hektar olduğunu kabul etsek bile yılda işletme şefinin damga için ayırması gereken gün sayısının 70 iş gününden az olamayacağını kabul etmek gerekir. Alanlar arttıkça gün sayısı daha

Damga bölge
şefinin aynasıdır.
Zira kendisinin
ilim dağarcığında
nesi bulunduğu
meslek ve
ormana karşı
sevgi ve bağlılık
derecesi ancak
yaptığı damga ile
belli olur.

da artacaktır. Prof. Dr. Fikret Saatçioğlu hocamızın damga süresi tespitinden hareket edecek olursak kaç gün olur? onu hiç hesap etmeyelim. Bunun üzerine vekâleten bakılan şeflik varsa o zaman bu damga nasıl yapılır. Onu da bir bilene sormalı.

Memuriyete Girişim Ve İlk Damga

1978 yılı güzünde İ.Ü. Orman Fakültesi'nden mezun olduğumda aklımdaki tek konu; artık ekonomik özgürlüğe sahip olacağım, aileme yük olmaktan kurtulup hatta onlara destek olabileceğim duygusunun verdiği mutluluktu. Okulda yaşadığımız siyasi çatışmaların bende yarattığı sarsıntı büyük ölçüde azalmış ama tamamen yok olmamıştı. Memuriyete girince nelerle karşılaşacağımı bilmeden ve öğrencilik havasından daha kurtulmadan bir hafta sonra eski taş binamızın koridorlarında kendimi buldum. Personel Dairesi oradaydı. Nihayet koridorlarda biraz bekleyip

hiçbir engelle karşılaşmadan memuriyete adım atıp ilk maşımı ve yolluğumu tayin olduğum yerden aldım. Mutluydum. Şimdiki nesil gibi şanssız değildim. Kadro alabilmek için yıllarca piyasada örselenmemiştim. Ayrıca, kamuda siyaset vardı ama şimdiki gibi tek taraflı ve hoşgörüsüz değildi. Genel Müdürlüğün çok sayıda mühendise ihtiyacı vardı ve iki fakülte mezunlarının tamamı siyasi ayrım yapılmadan kadroya alınabiliyordu.

Atamalarda, çoğu arkadaşımı benim gibi amenajman heyetlerine mühendis olarak tayin ettiler. Benim heyetim de 16. Heyet oldu. Başkanımız, Metin isimli abimiz. Babacan karakterli. Fakat benim gözüm stajlardan bildiğim bölge şefliğinde. Zorluklarını henüz kavrayabilmiş değilim. Devir, CHP'nin dışarıdan milletvekili transferi ile kurduğu kısa dönemli iktidar dönemi. Orman Bakanı Kastamonu Milletvekili Vecdi İLHAN. Kısa süre içerisinde arkadaşlardan; "Kastamonu'ya aday arıyorlarmış talep ediyorsan hemen tayin edecekler" denilince ben hazır vaziyette hemen dilekçemi elden bu işi takip eden arkadaşlara verdim. Tayinimiz kısa sürede Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğü emrine Depo Mühendisi olarak yapıldı. Mehil kullandım mı hatırlamıyorum. Otobüs yolculuğum Karabük Araç ilçeleri üzerinden oldu. Yol boyu güzergahtaki ormanları ve çevreyi seyrede seyrede Kastamonu'ya vardım. Bölge Müdürlüğü'nde göreve başladıktan sonra bir süre koridorlarda gezindik. Bu başıboş gezmelerde

bir gün koridorda karşımıza çıkıp neden gezdiğimi, kim olduğumuzu sorgulayan General lakaplı Satı isimli orman muhafaza memuru ile karşılaşmam ilginçti. Satı Ormancı, İngiliz külot pantolonu, körüklü deri çizimleri ve haşmetli yapısı ile karşıma çıkınca merkez şefi Rıfat Kural abimizin odasına kendimi zor atmıştım. Bu ormancı genelde Bölge girişinde nöbet tutar ve temsil kabiliyeti ile hayranlık uyandırır. Bu süreçte diğer arkadaşlarım gibi misafirhanede kaldım. Daha önce tayin olan arkadaşlardan İşletmelere dağıtım bekleyen başka arkadaşlar da vardı. Nihayet beklediğim an geldi. İşletmelere dağıtım başladı. Bizden önce göreve başlayan arkadaşlar genelde istedikleri yere tayin olmuşlar, benim durumumda olanlara fazla tercih hakkı kalmamış ama ben arkadaşlardan İnebolu'da boş şeflik olduğunu öğrenmişim. Deniz kenarı olması beni cezbediyordu. Aslında İnebolu'yu görmüşlüğüm de yoktu. Bölge Müdürü çağınıyor denilince heyecanla odasına vardım. Beraberimde başka arkadaş var mıydı hatırlamıyorum. İçeri kabul edilince namı diğer "Sert İsmet" yani İsmet Cengiz SAYIN karşımda ve koltuğundaydı. Hakkında, çalıştığı yerlerde orman kaçakçıları ile verdiği mücadele hikayeleri anlatılmıştı. Saçları önden dökmüş, sert yüz hatları ile koltuğunu dolduran cüssesi hemen dikkatimi çekti. Nereye gitmek istediğimi sordu mu sormadı mı bilemiyorum. Oturduğu koltuktan kalkmadan camdan dışarı bakarak konuşuyordu. Bana konuşma imkânı verdiğin-

de; İnebolu İşletmesi'nde boş yer olduğunu arkadaşlarımdan öğrendiğimi, oradaki boş şefliğe tayinimi talep ettiğimi söyledim. Cevaben, kısa ve kesin "orasını sen yapamazsın kaçakçılık var orda. Seni, Samatlar İşletmesi Dorukyayla Şefliği'ne veriyorum" deyince, ben hafiften diklenir gibi oldum. Ben İnebolu'da da çalışırım, mücadele ederim" dedim. Daha okuldaki siyasi hır gür içinden yeni çıkmıştım. Çelimsiz halimin yanında kendime özgüvenim yeterinden de fazlaydı. Ama, karşımdaki Bölge Müdürü'ydü, fazla şansım yoktu, üsteleemedim. Kastamonu'dan, önce Araç İşletmesi'ne gittim daha önceden haberdar etmişlerdi. Benim müdürüm de oradaymış. Araç ilçesi, eski İğdir nahiyesine 18 kilometreydi. Yakın sayılırdı. Araç İşletme Müdürü Bülent BAYGIN. Benim müdürüm de, Akçakocalı Necdet PAZVANT. Sarışın önden dökülmüş saçları ve mavi gözleri ile babacan adamdı. "Yavrum" diye hitap etmeyi severdi. Müdürler ile Araç Müdürü'nün odasında mı başka bir yerde mi tanıştım hatırlamıyorum. Akşam olunca beni de yanlarına alıp Yelkovan lakaplı İşletme Müdürlüğü'nde memuriyet yapan kişiye ait lokantaya gittik. Burada, ızgara köfte arası yemek yendi, içkiler de içildi. Tabii ki hesaplar müdürlerimden. Araç Orman İşletmesi'ne tayin olan arkadaşlarım Ahmet Mankara ve Adnan Paşaarslan şanslılardı. Eski ve alt yapısı, lojmanları, misafirhanesi ile oturmuş bir işletmeye atanmışlardı. Çok iyi yemek yapan hizmet eden aşçıları vardı. Samat-

lar İşletmesi'ne varınca kendi açımdan durumun vahametini anlayabildim. İşletme Müdürlüğü 1975 yılında Araç İşletmesi'nden ayrılarak kurulmuş. Köy merkezinde bir işletme müdürlüğü. Köyün adı İğdir. Eski bir nahiye. İğdir ile isim benzerliği sebebi ile postada yaşanan karmaşayı önlemek için işletmenin adı yerel bir isim olan Samatlar olarak verilmiş. Az sayıda lojmanı var. Çevre duvarı bile yok. Su, santrifüj ile kuyudan depoya basılıyor. Sık sık arızalanıyor. Tamiyatı için Karabük İlçesi'ne gidiyor. Misafirhane yok. İşletme Müdürlüğü tek katlı bir bina ve kalorifer yok. Soba ile ısıtılıyor. İşletmenin tek artısı Kastamonu Karabük- Ankara- İstanbul ana yolunun üzerinde bulunması ve hemen işletmenin karşısında benzinlik bulunması. Otobüslerin yolcu indirdiği uğrak yeri olması. Bu da o zamanlar için az bulunur bir şey değil. Pınarbaşı köyündeki şefliklere tayin olmakta vardı. Buna da şükür. Misafirhane olmayınca ilk işimiz Müdür beyin desteği ve talimatı ile Dorukyayla Şefliği'nin girişteki lojmanına yatak attırmak oldu. Bir hafta sonra yakın okul arkadaşım, hemşerim, Erdal UYSAL'ın tayin olduğunu öğrenince sevindim. O da benim gibi bekâr olunca bir odaya da o yerleşti. Aradan biraz zaman geçince Kenan GERÇEK arkadaşımız da geldi. 1978-79 kışı içinde bir defa Tosya Dipsiz Göl'de seminer yapıldı. Yeni göreve başlayan yaklaşık 30 mühendise genel konularda beş günlük seminer verildi. Katılımcıların çoğunluğu aynı kafadaki arkadaş grubundandık. Okulun verdiği

siyasi hava halen benliğimize hâkimdi. Seminerde; dosyalama, nakliye tezkereleri, imrarat, depo, zatı ihtiyaç, inşaat keşifleri vb. bilgiler daha çok teorik olarak verildi. Notlar aldık. Bu notlar halen arşivimdedir. Dönüşümüzde işletmede kaldığımız sürelerde öğrenebildiğimiz kadarıyla mevzuatlar konusunda okuyarak, merkez şefi Erdoğan BOZKURT abimize sorarak bir şeyler öğrenmeye çalıştım. Her şeyi bir anda öğrenmek zordu. Bunun için uzun bir zaman geçmesi gerektiğini zaman içinde anlayacaktım.

Kış bitmesine yakın bir gün sabah müdürümüz Erdal ile beni yanına alarak Dorukyayla Şefliği'nde damgaya başlayacağımızı söyleyerek birlikte yola çıktık. Dorukyayla Şefliği'nin iş merkezi tek katlı orman içerisinde bir bina. Yakınında eski bir yayla açıklığı var. Binanın yakınında daha önceki şeflerden Hilmi GÜRDAL'ın yaşlı kalın bir sarıçam ağacı üzerine inşa ettiği bir çardak da var ki özel yapılmış, merdiven ile çıkılıyor. Yerden 5-6 metre yüksekte ağaç üzerimde 10 kişi yemek yiyecek şekilde bir ağaç zemin oluşturulmuş. Hayran olmamak mümkün değil. Bu sanatçı ruhlu abimiz, şeflik bürosunda oturduğu masanın karşısında duvarını oyarak camekan içerisine bizzat elleriyle yapıp yerleştirdiği kabartma meşcere haritasının da sahibiydi. Müdürümüz önde, Erdal ile ben arkada iş merkezinin hemen arkasındaki sarıçam ağırlıklı kayın kanşık bakım bölmesine girdik. Müdür, ağaçları bize göstererek hangi ağaçların alınması gerektiğini

sorunca, biz de alacağımız ağaçları gösterdik. Orman içerisinde daha elli metre yürümeden Müdür bize tamam siz devam edin dedi ve aracına binip çekti gitti. Damga işine böylece başlamış olduk. Meslekte amirlerim tarafından verilen ilk eğitimde bu kadardı. Okulda olaylı yıllarda okuduğumuz için yeteri kadar arazi tatbikatı görmemiş, stajlarda gereken ilgiyi görmediğimiz için eğitim açısından kayıp nesil sayılırdık. Silvikültür bilgilerimiz derslerde öğrendiğimiz kadarı ile ve teorik seviyedeydi. Damgaya çıktığımda, yetersiz bilgiye sahip olduğumu daha çok hissederek olmuştum. Devam eden günlerde daha önceki tohum döneminde tohumlama kesimi yapılmış fakat başarılı olunamamış kayın meşceresine, yeni tohum yılı olduğu için revizyon amaçlı olarak ikinci defa damgaya girmem gerektiğinde karşılaştığım muamele ilginç oldu. Akşama kadar bölmeyi gezmiş ancak ilave 17 adet ağacın çıkarılması gerektiğine karar vermiş ve damgalamıştım. Akşam dönüşte Müdür ne yaptığımı sorduğunda 17 adet ağaç damgalayabildiğimi söyleyince, unutamadığım yüz hatlarındaki küçümseyici ifade ile “sen ne bilirsin damgayı” söylemi ile sarsıldığımı, gururumun kınıldığını iliklerime kadar hissettim. Altta kalmadım. Cevaben “benim bildiğim bu kadar” dedim. Neyse ki Müdürümüz her şeye rağmen hoş görülü davrandı. Karşı cevap vermedi. Bu olaylar sonrasında ben silvikültür ile ilgili bana faydalı olabilecek sarıçam, kayın, göknar ağaçlarının silvikültürü ve yetiştirme muhiti

istekleri ile ilgili ne kadar kitap dergi bulduysam okuyup notlar çıkarmaya ve arazide bunu uygulamaya çalıştım. Üstümde bulunan amirlerimden sistemli ve bilinçli teknik yardım aldığımı hatırlamıyorum. Zaman içerisinde ebetteki çok sayıda seminer ve tatbikata katıldım ve silvikültürel damga tecrübem arttı.

Dorukyayla Şefliği’nde, bölgeyi teslim almama rağmen ancak üç yıl sonra kadromun refik olarak görüldüğünü öğrenebildim. O yıllarda terfiinin zamanında gelmesi bile meseleydi. Şeflik ormanlık alanı küçük sayılırdı. Arboretum gibi ideal sayılabilecek bir şeflikti. İbrelî ve yapraklı ağaç türlerinin neredeyse tamamı vardı. Amenajman planlarımız 1973 yılından geçerli beş yıllık bakım bloklarını vazeden planlardı. 1963 yılında başlayan planlı dönemin 2. Planlı dönemi idi. 79 yılı bakım bloğu da kayın meşe ağırlıklı karışımında sarıçamların da bulunduğu bir blokta. Bu bölmelerden birinde damgaya çıktığım bir gün devrilmiş kalın çaplı kayın ağacının üstünden karşı tarafa geçmeye çalışırken ayağımın gövde üstüne bastığım noktada kayması ile hissettiğim acı unutulmazdı. Açtığı yara izi halen üzerimde taşıyorum. Aynı kış, kar üstünde yaptığımız damga dönüşü pikabın bijon kesmesi ile yolda yaşadığımız rezillik. Paçalarıımızın, çoraplarımızın ıslanması Aksu Köyü muhtarının evine kabulümüz ve çıtır çıtır yanan sobanın etrafında çoraplarımızı kurutarak rahatlamamızda unutulmazdı. Yine damga yaparken işçilerin boya bitti diye

çalışmayı bitirmek zorunda kalmam ve ikinci günde belli bir saat gelince yine boyanın bittiğinin anlaşılması üzerine işçilere kızmam ve bu taktiğin aşırı çalışma ve yorgunluk üzerine geliştirildiğini öğrenmem de benim yeni bir tecrübe edinmemi sağlamıştır. 1979 kışında bir yıl evvel tohumlama kesimi yapılmış bölgede tohum ağaçlarının yandan fazlasının devrildiğini, şerit uygulamalarının kendi halinde sahipsiz kaldığına da şahitlik yaptım. Ne yapmam gerektiğini bilmiyordum. Yine sanırım 1979 yılı ilkbaharında iş merkezinde üretim tevziatı yaparken yakınımızdaki ormanda fırtına ile devrilen ağaçları bizzat görüp yaşadım. Orman, partı gürültü sesleri arasında toz duman içerisinde kalmıştı. 1980 yılının 5. ayında ben önce Kızılcahamam Yıldırım Şefliği’ne tayin olup işe başlamışken 2-3 ay geçmeden geçici görevle Beypazarı Eğriova Şefliği’ne görevlendirildim. 1980 ihtilali olduğunda Eğriova’daydım. Sabah erken Ormancı Bayram Efendi uyardı. “Kalk şefim ihtilal olmuş” dedi. Dağdaki iş merkezindeydim ve en yakın yerleşim yeri 25 km mesafede Karasır Bel-desi’ydi. Yılı orada tamamlayıp Kızılcahamam’a döndüğümde Şefliğim doluydu. Müdürümüz Mehmet Bayramoğlu’ydu. Yeri me atama yapılmıştı. Ben halen Refik kadrosunda görüldüğüm için Bölge boş görünüyormuş. Orada kalamayacağımı anlaşıncı Kızılcahamam’dan beni tanıyan İlgaz Müdürü Sinan KARAKUZU’nun teklifi ve takibi ile 1981 yılı Mart ayında İlgaz Devrez Şefliği’ne geçtim. Devrez

şefliğinde beş yıllık bakım bloklarında devreyi tamamlayıp ilk damga yaptığım blokta tekrar damga yaptım. 1986 Yılı Temmuzunda tayin olduğum Bepazarı Kapaklı Şefliği'nde aynı şekilde beş yılın sonunda dönüş damgasını yapabildim. Dolayısıyla ilk damga yaptığım bloğun beş yıl sonraki durumunu görebildim. Kapaklı Şefliği'nde de damga yaparken ikinci ciddi kazayı yaşadım. Kapaklı Şefliği volkanik arazidir. Ormanlık alan tamamen volkan bombası denen yoğun yuvarlak andezit taşlardan oluşur. Yol altındaki meşcereye inmek için kayaların üzerine basıp orman içerisine geçmek isterken ayağımı bastığım kayanın hareketlenerek peşimden yuvarlanması ve benim yere kapaklanmam can havli ile yuvarlanan kayadan kurtulmak için kaçacak yer aramam. Allahtan son anda iri kaya parçasının durması muhtemel acı bir sonuçtan kurtulmuş oldum. Damga yaparken defalarca yere düştüğüm anları saymıyorum bile. Yaklaşık 14 damga dönemi vekaleten baktığım bölgelerinde ortalama yıllık on ile yirmi bin m³ arasında damgasını; bakım, seçme ve tohumlama kesimi olarak yaptım. Devrik kırık gibi olağanüstü yapılan damgalar hariç ki onları da kontrolüm altında yaptırdım. Bakım, seçme ve tensil damgalarında ormandan çıkarılmasına veya tohum ağacı olarak kalmasına karar verilen ağaçları tespit işinde zaman geçtikçe tecrübe kazansam da sonraki yıllarda kendim müdür olduğumda mahiyetindeki mühendislere bilgim ölçüsünde faydalı olamadım. Bu da

bir handikaptır. Sebepleri vardır. Belki onu da bir gün yazarım. İşletme şefinin teknik damgayı, aldığı eğitimin hakkını vererek yapamamasının en temel sebebi zaman ayırma meselesidir. Yıllardır sistem damga kesme ve satmak üzerine oturtulmuş. Fasit daire bir türlü bitmez. Şef bir yığın önceden öngörülemeyen lüzumlu lüzumsuz işler arasında zamanını da iyi kullanamadan vakit kaybeder. Mesleğinin de temeli olan ormandan çıkarılmasına karar vereceği ağaçları damgalamak için yeteri zamanı bulamaz. Bulduğu zaman diliminde de kısa zamanda etayı doldurmaya çalışır. Nasıl olsa kendisinden istenen toplam damga ve üretime verilen miktardır.

Ormandan çıkarılmasına teknik elemanca karar verilen ağacın işaretlenmesi, dikili ağaçların damgalanması işi zor bir iştir. Mühendis zihnen ve bedenen yorulurken damga ekibindeki memur ve işçileri de bedenen yorulur. Bu konuda şahit olduğum bir olayı nakledeceğim. Kapaklı şefliği yaparken Çamlıdere Peçenek Şefliği hududuna yakın bir sarıçam bakım bölmesine damga yapmaya ekibimle çıkmıştım. Ben, alınacak ağaca sopamı vuruyor ve ağaç işaretlemek için gözlerim ağaçların tepe çatısına, gövdelerine bakarak yürümeye devam ediyordum. Bir süre sonra sessizlik olunca geri dönüp ekibe baktığımda Ormancı Musa'nın damga işçisi bulamadığımız için geçici olarak işe aldığımız lise öğrencisi oğlunun oturduğunu, diğer işçilerin ona baktığını gördüm. Geri dönüp gence ne olduğunu

sordum. Cevap yok. Birkaç kere üstelesem de hiçbir tepki vermiyor. Kafası yere bakıyor. O anda, diğer tecrübeli işçiler devreye girerek şefim yorulmuş dediler. Ben de o zaman arkadaşlara yönelerek bir daha yorulunca bana haber verin benim kafam meşgul göremem, farkına varamam diye tembih edip daha sonra damgaya devam ettim. Kapaklı Şefliği'ndeki orta yaşlı bu meşcerelerde saat başı on dakika ara verir yaklaşık bu sürede 100 civarı ağaç alırdım. Damga beni zihnen bedenen zorlardı. Bölmede gitmediğim yer kalmasın isterdim. Beş altı saatten önce damgayı bırakmazdım aksi halde bölme bitmezdi. Zaman kısıtlıydı. Bölgenin başka yapılacak işleri de vardı. Bazen ruhumu dinlendirmek ve damgaya konsantre olmak için küçük üç dalga standart radyomu yanımda taşıyordum. Türk Sanat Müziği dinlerdim. Bu beni rahatlatırdı. İşçilerim benim durumuma tebesüm ederlerdi. Damga sırasında akşama kadar her tarafınız terler orman içerisinde gezerken örümcek ağları ibre parçaları iç giysilerinizin içine kadar girer. Saçlarınız keçeleşir toz dolar, geçtiğiniz yerlerdeki çalılar pantolonunuzu yırtar. Bazen de sizden önce çalılardan arasından geçen efrenc boyası taşıyan işçinin boyası tenekesinden dökülen siyah boyalar pantolonunuza bulaşır. Akşam olunca eve gitteğimde hanıma ifade vermem zor olurdu. Sonbaharda günler kısılır efrenc boyası sık sık donar eritmek için işçiler ateş yakar kütük üzerine vurarak boyayı temizlerler zaman geçer, bedeni yorgunluk hat safhaya

çıkarak, kuru azık ile beslenmemiz ve anormal arazi şartlarında yürümenin getirdiği sindirim sistemi ve daha başka rahatsızlıkları uzayan süreçte bizi bekler, gün içinde damga süresi uzadıkça ağaç seçmedeki özen ortadan kalkar, yanlış kararlar vermeye başladım. Kendimce formülü bulmuştum. Tereddüt ettiğim ağacı almazdım.

Damga- numarataj işinde bölgeyi tanıyan mevsimlik işçilerin bölme hudutlarını bulmamda çok faydalı olduklarına şahit olmuşumdur. Civar köylerden gelen bu işçiler; ormanda kalmak, saatlerce çalışmak konusunda zorlanmazlardı. Mahrumiyete alışkindılar. Bu işçiler, damga vurmayı da, numaratajla sıra numarasını vurmayı da, kompas tutmayı da, balta sallamayı da iyi bilirdiler. Yetişmiş olanlar dikili ağaç hacimlerini ve kübajı da ezbere bilirdi. Hatta damgaya çıktığımızda benim hangi ağacı alacağımı tahmin eder gidip dibinde dururlardı. Arada yeni başlayanlar da kısa sürede işe adapte olurlardı. Her zaman saygılıydılar. Son zamanlarda orman muhafaza memuru sayısında azalma olduğu gibi kadrolu işçi sayılarının da azalması veya arazide çalıştırılmayan, mahrumiyete alışkın olmayan şehirde yetişmiş işçiler sebebiyle işletme şeflerinin damga ekibi kurmada zorlandıklarını, üretim işi verecekleri kişileri damgalama işinde gayri resmi çalıştırmak zorunda kalıp şikâyetlere konu olduklarını da biliyorum. Sonbaharda eylül-ekim ayı damga için en müsait aylar idi. Bu sefer de köylülerin odun ihtiyacı dönemi başladı, yarım

kalan üretim bölmelerinin takibi, gece korumaları, yıl sonu istihkak ödemeleri, cetveller derken kış gelirdi. Kış gelmesini özlem ile beklerken kış süresi uzarsa bu sefer de ormanlara çıkmayı özlerdim. İlkbaharda yağmurlar başlar. Dikim çalışmalarını, işletmenin üretime başlama baskısı peşinden gelir. Her toplantıda damga miktarı ve üretime verilen miktarlar sorgulanırdı. Bazı yıllar büyük çaplı kırık devrikler olur tespiti aylarca sürer bitmezdi. Acele ile yapılan damgaların izini okumak mümkün olmaz, kara bir leke gibi ağaç kökünde dururlardı. Sözde okunaklı olması gerekirdi. Pratikte hiçbir zaman öyle olmazdı.

Damganın hiç mi güzel yanı yok dersiniz cevabım evet var olacaktır. Damganın bitişi ile yorgun vaziyette yürüyerek aracınızın bulunduğu yere doğru gitmek ve aracınızın talimat verdiğiniz yerde beklediğini görmek beni en çok mutlu eden an olmuştur. Öğleyin damga arasında verdiğiniz yemek molasında, mevsimine göre araç kaptanının çeşme başında közlediği mantarlar ile hazırladığı mütevazı sofrası da az bulunur sahnelerdendi.

Bazı meslektaşlarımızın damga yapmaktan zevk aldığını, hep damga yapmış olmayı istediklerini duymuşumdur. Şefliğimin ilk yıllarında seminer veya toplantılarda bir araya geldiğimiz arkadaşlar ile yaptığımız uygulamalar hakkında bilgi alış veriş de yaparken yaptığı damganın çokluğu ile öğünen arkadaşlarımız olurdu. Şayet söyledik-

lerinde samimi iseler bu arkadaşlarımızın orman mühendisinde aranacak önemli bir özelliğe sahiptirler diye düşünürüm. Ben şahsen her zaman bu yorucu eylemi mesleğimin gereği olarak görüp sorumluluk duygusu içerisinde yapmaya çalışmışımdır. Damga yaptığım süreçte ormanların geleceğine çok faydalı olacak damga yaptım diyemem. Çünkü o damgayı zevkli faydalı hale getirecek zaman dilimini hiçbir zaman bulamamışımdır. Ancak, ormanlara zarar verecek damga yapmadım diyebilirim. Özellikle meşceredeki iskelet veya istikbal ağaçlarına eta toplama bahanesi ile damga vurmamış, meşcerenin gerekli görülen yaşına kadar kapallılığını kırmamaya özen göstermişimdir. Seçme damgasını tekniğine uygun yaptığımı da hiçbir zaman söyleyemem. Çoğu zaman bakım damgasının daha ilerisine geçildiğine de şahit olmadım. Son yıllarda bu konu da biraz daha ilerleme kaydedildi gibi.

Dikili damga çekicinin şef tarafından kullanılması da muhafaza edilmesi de kutsal bir görev olarak görülmüştür. Damgaya giderken bazen damgayı araç içinde kaybetmiş ve büyük bir korkuya kapılmışımdır. Damga çekicini kaybetmeyi askerin tüfeğini çaldırması gibi algılamışım. Meslektaşlarımız da bu konuda aynı düşünceye sahiptirler. Maalesef, aynı hassasiyet ormandan çıkarılması gereken ağaçların işaretlenmesinde gösterilememiştir. Damga yapılmasındaki sürenin bir günde ortalama 2-7 hektar arasında olması gerektiğini yukarıda araştırmalara dayanarak ifade

ettim. Konunun bu çerçevede değerlendirilerek üretim ağırlıklı İşletme şeflik alanlarının yeniden değerlendirilerek şeflik alanlarının küçültülmesine ihtiyaç olduğu açıktır. Hizmet alımı ile damga yaptırılması veya işletme şefliklerine damga için geçici teknik eleman takviyesi çözüm değildir. Mahzurları vardır.

Ankara Orman Bölge Müdürlüğü'nde silvikültür mühendisliği ve işletme ve pazarlama şube müdürlüğü yaptığım dönemlerde denetim görevi yaparken işletme şeflerine ilk sorduğum soru; bölme kaç hektar, kaç gün de damga yaptın olmuştur. Dikili ağaç ölçü tutanağı şefin aynasıdır. Damga yaptığı süre, meşcere tipine göre alınan ağaç adedi ve çap grupları her şeyi ele verir. Yaptığım denetimlerde damgasını mahiyetindeki memuruna verip damga yaptırdığını anladığım durumlar olduğu gibi kendi şeflik dönemimde damgasını maiyetindeki memurlara yaptırdığını duyduğumuz arkadaşlarımız olmuştur.

Ayıplamışsınız. Damga ile ilgili olarak denetimlerin artırılmamasının sebebi hep üretim ve satışa bağlı sistem sorunu olmuştur. Genel Müdürlüğün ağırlıklı gelirlerinin satış gelirleri olması nedeniyle damga üretim ve satış döngüsünün damga ayağındaki sorunlar olası hataları düzeltmeye uygun zemini oluşturamamıştır. Hiçbir yetkilinin bu damgalar zamanında usule uygun neden yapılamıyor sorgulaması yapıp, kalıcı çözüm üretmeye çalıştığına şahit olmadım. "Vakti zamanında biz nasıl yaptıysak sıra sizde, yapacaksınız bahane üretmeyin" denilmiştir. Aslında çözümü kolay ve belli olan bu hususun yetkililerce oturulup tartışılmasına bile gerek duyulmamıştır. Bir işletme şefine tüm şefliklerin yıkıldığı ve hesap sorulduğu da görülmüştür. Yine hiçbir yetkili çıkıp da bu angaryadır, böyle gidemez yeni kadrolar alınmalı, şeflik sayısı artırılmalı veya sorumluluklarını azaltmak için mevzuat düzenlemesi yapalım dememiştir. Belki de bunu söyleyenler oldu ben duymadım.

Dikili ağaç damgasının işletme şefince bizzat yapılmasının sağlayacağı faydaları kısaca şöyle özetleyebilirim;

İşletme şefi, damga sırasında meşcerenin aktüel durumunu yerinde görür ve plan ile uyumsuzluklar var ise bunu tespit eder, damga yaptığı meşceredeki ağaç türleri itibarıyla genetik çeşitlilik, hastalık, böcek zararı, kaçakçı tahribatı, geçmiş yıllardan kalan üretim artıkları ve damgalı bırakılıp kesilmeyen ağaç olup olmadığı, yangına hassas noktalar var mı, yaban hayatı açısından onların barınması için ormanda kalması gerekli ağaçların olup olmadığı, yaşam alanlarını, odun dışı ürünlerin çeşitlerini, otlatma izini verilebilecek alanları, izin taleplerinde değerlendirme açısından yaban hayatının bağımlı olduğu su kaynaklarını, mevsime bağlı damgayı veya orman içi çalışmalarını engelleyecek hava hallerinin zamanını, üretim açısından sürütme yolu gereken yerleri vb. çok şeyi öğrenir. Uzun süreçte, tüm bakım,

seçme ve gençleştirme bölme-lerini gezdiğinde şefliği ile ilgili olarak, problemleri tespit ve tedavisinde yeterli teknik ve idari bilgiye sahip olarak meşcerele-lerini optimale götürecektir şekilde yol izleme olanağına sahip olur. Şefliği ile ilgili yazılı ve düşünsel hafıza oluşturur. Damga sonrası üretim safhasında da bölme-den elde edilecek emvalin verim yüzdelерinin tespitinde, görevli memurların yönlendirilmesin-de akla gelmeyecek faydaları vardır. Özellikle dikili damgasını şefin bizatihi yapmadığı bölme-lerde dikili satılacak ise verim yüzdelерinin tespiti için kesilecek deneme ağaçlarının seçilmesinde hata kaçınılmaz olur. Alıcı ile sorunlar yaşanmasına sebep olur.

İşletme şefinin görevleri sayılır-ken muayyen bir işi olmasa dahi şeflik ormanlarının en ücra ta-raflarını dahi sık sık gezmek denilse de bu emir çoğu zaman mevzuatın sayfalarında kal-maktadır. Dikili damga için böl-me bazında meşcereyi şeritler halinde gezmenin sağlayacağı bilgi, bölmenin içinden yürüye-rek geçmekle sağlanamaz.

Ağaçların büyüdüğüne şahit olmadan gerçek ormancı olu-namaz. Bu tecrübe ancak uzun yıllar ormanı, ağaçları ve çevre-deki tüm varlıkları, hatta yörede yaşayan köylüleri tanıyarak, ik-limin değişen etkilerini izlemek-le olur. Ben yaptım oldu demek-le de gerçek ormancı olunmaz.

Son yıllarda işletme şeflerinin şikâyet edildiği konulardan bi-risi damgasız veya sahte damga ile ağaç kestirilmesi suçu ol-duğunu biliyorum. Bu durum,

çoğu zaman şikâyet ile ortaya çıkıyor. Damgasını kendisi ya-pan, kütüğü dibinde mesaha iş-i ni yaptıran bir şefin gözünden bu suçlar asla kaçmaz. Dam-gayı yapan işletme şefi dikkatli ve gözlemci ise rampaya gelen emvalleri gördüğünde bile elde edilen ürünlerin miktarından, verim yüzdesi oranından, emva-lin vasıflarından dahi üretimin seyrinde bir hata olup olmadığ-ını anlar. Daha ileri giderek muh-telif şefliklerden satış deposuna gelen emvalleri gördüğünde bile kendi şefliğinden gelip gelmedi-ğini anlayabilir.

Ormandan kesilecek ağacın işa-retlenerek damgalanması işi yüklenici veya taşerondan hiz-met alımı şekline dönüştürü-lürse, her yıl hangi işletmeden iş alacağı sabit olmayan ve yine hangi genç mühendisi çalıştı-racağı belli olmayan seyyar işçi ve seyyar mühendis dönemine geçilmiş olacaktır. Bu meslek-taşlanımız ne kadar iyi niyetle damga yapsa da geri dönüp yap-tığı damganın sonuçlarını gör-me olanağı olmayacaktır. Elde edeceği tecrübenin işletmeye bir faydası olmayacaktır. Piyasa-da taşeron yanında mevsimlik çalıştırılan mühendisler hiçbir zaman geleceklerini bu işe bağ-layamayacak ilk fırsatta sürekli çalışabileceği başka işler bulma yoluna gideceklerdir. Her sefer-de işletmenin karşısına tecrü-besiz yeni mühendis çıkarılac-tır. Mevcut ihale sisteminde Kontrol ve Muayene Kabul teş-kilatı vardır. İşletme şefi her ha-lükârda yapılan damgayı kont-rol edecektir. Damga işi tek- tek, ağaç-ağaç kontrol edilmesi gere-kecektir. Damgayı kontrol etme-

den kabul ederse görevini ihmal etmiş olacaktır. Layığı veçhile kontrol etse bu durumda idare-nin kanı ne olacaktır. İdarece, bu uygulama başlangıçta mevcut teknik kadroya takviye gibi gös-terilse de zaman içinde şefler, madem damga piyasaya yaptı-rılıyor benim zahmet etmeme gerek yok diyerek tembellik ka-pısının açılmasına neden ola-caktır. Damga yapan mühendis veya patronu, zaman geçtikçe “şef damgadan anlamaz, za-ten bilgisi de yok ben onlardan daha iyi yapar veya yaptırım” demeye başlayacak, sağda solda dillendirecek, hızını alamayıp ürettiği çıkarıcı mantığını güçlü siyasi mahfillere götürecektir ne-ticede; damga işi de piyasada yaptırılabilmesine göre şefin de, müdürün de orman mühendisi olmasına gerek yok yüksek okul mezunu olsun ihale yapmasını bilsin bu bize yeter noktasına taşıyabilecektir.

Orman işletmeciliği, toprağa dayalı ve uzun yıllara sari açık alan işletmeciliğidir. Yaş veya çap sınıflarına göre işletilen or-manlarda bu süreç uzundur ve bir neslin takip edeceği iş de-ğildir. Ancak, teknik elemanlar-daki sürekliliğe, yazılı veya ve sözlü bilgi aktarımına dayalı ha-fıza oluşturmakla bu mümkün olabilir. İşletme şefinin damga yapma işi basite alınabilecek bir konu değildir. Burada ormanlar ile ilgili silvikültürel müdahale-leri yapmak sonuçlarını izlemek elde edilen sonuçlara göre meş-cerenin geleceğine daha fazla fayda sağlayacak yeni müda-haleler planlamak ve yapmak vardır.

Bu hafızayı, hizmet alımı ile çalıştırılacak mühendis ile sağlayabilir misiniz ? Yanlış ağaca vurulacak damganın ormana vereceği zarar şimdiye kadar hesap edilmiş ve üzerinde durulmuş mudur? Silvikültürel damga konusunu sürekli olarak gündemde tutup daha iyi düşünüp karar verebilen teknik elemanları yetiştirmemiz gerekmiyor mu? Lüzumsuz bazı yüklerden şefimizi kurtarıp zamanının çoğunu teknik damgaya ayırmasını sağlayamaz mıyız? Ormanlarımızın geleceği için teknik elemanlarımızı nasıl daha iyi yetiştirip onlardan verim alabiliriz? Yöneticilerin böyle bir derdi olmamalı mı? Eski tas eski hamama mı devam etmeliyiz? Damga, üretim, satış döngüsünü nasıl daha planlı, bilimsel verileri dayanak yaparak daha fazla artırmı yapan, dayanıklı ve devamlılığı olan ormanlar kurabiliriz? Şimdiye kadar silvikültürel damga konusunda yaptığımız yanlışları düzeltmek için hangi hamleyi yapmalıyız? Veya bizim teknik elemanımız hiç yanlış yapmaz. Zaten, planda kararlaştırılan etanın dışında damga yapmıyoruz diyerek kendimizi aklamalı mıyız? Bence gerçekleri konuşmak, tartışmak problemi ortaya koyduktan sonra aklın, bilimin ışığında yolumuzu bulmalıyız. Sorunun çözümüne önce insana yatırımla başlamalıyız. Daha önce sağlıklı silvikültürel damga yapabilmek için günlük çalışma zamanının yaklaşık süresi ve ortalama damga alanı konusunda bilgi verdim. Bu şartlarda bir işletme şefinin damga için ayıracağı gün sayısı da bellidir. Bu damga

sürelerine uyulmadan yapılan damgaların sağlıklı olmadığı da açıktır. Ben damga için yeter zaman ayırıyorum ve kendi yaptığım damganın doğruluğunu savunurum diyen meslektaşlarımı tenzih ederim.

Mesleğe kabul edilecek mühendisleri tarafsız gözle çok iyi incelemeli, kabulden sonra da aşamalı olarak çok iyi eğitip zamanı geldiğinde de idari görev ve teknik damga yapma sorumluluğu verilmelidir. Seminer ve tatbikatların konusu uygulamada yaşanan sorunların çözümünü doğrultusunda olmalıdır. İşletme şeflerinin kapasiteleri dahilinde iş yükü verilmesi için çare aranmalıdır. “Vur abalıya” diyerek şefliği bir an önce teslim edip, “ben vakti zamanında çektim sıra sende” demeden mesleğin önündeki sorunları çözüp meslektaşımıza hak ettiği değeri verirken ormanlarımızı da sağlam ellere teslim etmiş oluruz. İşletme şefi, silvikültürel damgasının ormana sağladığı fayda veya zararı takip edecek zamanı bulabilmelidir. Sırf üretim zamanında olsun ama ormana ne oluyorsa olsun mantığı bizi, alanı daralmasa bile içi boşaltılmış bir yeşillığe götürür. Rotasyon uygulaması ile işletme Şefi yer değiştirecek ise çalıştığı orman yapısına benzer işletme şefliklerine tayin edilmelidir. Şeflik süresi sağlık sorunları yaşayanlar haricinde uzatılmalıdır. İşletme şefliğine devam etmek isteyenlere ek teşvik edici maddi imkânlar verilmelidir. Talep görmeyen yöreler için yine ek maddi imkânlar sağlanmalıdır. İşletme şefleri, uygulamada tam verimli olacağı zaman idari

kademeye geçirilmektedir. Liyakate bağlı olmayan terfiler çalışanlarında moralini bozmaktadır. Onları ümitsizliğe sevk etmekte veya siyasetçi peşinde koşmaya götürmektedir. Ülke-miz coğrafyasında hiç damga yapılmayan ormanlık alanlar da vardır. Dolayısı ile zaman içerisinde elde edilebilen tecrübe ve uzmanlığı yok sayarak personel politikası izlersek ülkemizin orman kaynaklarını iyi idare etmemiş oluruz. Bunun da her şeyden evvel vebali vardır.

Hiçbir meslek, uygulamada yapılan işte süreklilik ve ısrar olmadan bilgi biriktirmeden yıllar içinde elde edilen bilgilerin beyinde yarattığı yeni arayışlar olmadan geliştirilemez. Meslektaşlarımızın içinde bulunduğu bana göre en önemli sorun, yaptığı silvikültürel damganın ormanda yarattığı etkiyi izleyecek ve olumlu ya da olumsuz sonuç çıkaracak zamanı bulamamasıdır. Yukarıda değindim. Tolgay Hocamız da aynı şeyi yıllar öncesinden görmüş. Bu kültür üretilmemiştir. İşletme şeflerinin bu zamanı bulabilmesi için verimli ormanlardan başlayarak teknik damgasını bizzat şefin yapabileceği miktarda şeflik alanlarını küçültüp yeni şeflikler açılmalıdır. Şefliklere yeteri sayıda memur ve kadrolu yöresel, mahrumiyete dayanabilen işçiler sağlanmalıdır ki denetim görevi yapan her seviyede görevliden mevzuat dışı bir uygulama ile karşılaştığında vicdanen görevini tam yapabilsin. İşletme şefliği kurmak yerine bazı meslektaşlarımızın önerdiği işletme şefini ikinci plana atan uzman mühendislikler ihdasını

Fotoğraf: Hayriye Ertuğrul

savunan görüşler yeni değildir. Silvikültür mühendisi adı altında kısmen denenmiş başarılı olamamıştır. Şefliği kaldırıp uzman mühendislikler ihdası ile çözüm aramak doğru değildir. Açık alan işletmeciliğinde alandan tam sorumlu olmaz ise orda işler yürümez. Teorik olarak cazip görülen durumun idarecilik kültürümüzde karşılığı yoktur. Vatandaşlarda alt kademe çalışanlarda her zaman tek bir muhatap arar. Ayrıca kültürümüzde var olan” bir çöplükte iki horoz olmaz. İki kaptan bir gemiyi batırır” vecizeleri de bize çok şey anlatır. İşler yürümediği zaman herkes suçu birbirinin üzerine atar. Vekâleten bakılan şefliklerde bile şefliğin bazı olanaklarının şefliğe vekalet edenin bölgesine taşındığına şahit olmuşumdur. Şoförler bile

aracını güvenmediği arkadaşına teslim etmek için izin kullanmamıştır. İşletme şefine damga dönemlerinde geçici süre ile imkanlar var ise yardımcı olacak mühendis veya yardımcı teknik eleman verilebilir. Sıklık bakımı sahalarında İstikbal ağaçlarını işletme şefi belirlemiş olmak şartı ile serbest çalışan orman mühendislerine işaretleme yaptırılabilir. Kadastro ve mülkiyet konularında işletme müdürlüğünün konu ile ilgili tüm işlerini takip edecek seviyede şeflik kurulması işletme şeflerinin yükünü azaltacaktır. Ancak, silvikültürel damganın sorumlusu her zaman işletme şefi olmalıdır.

Ormanlarımızın korunması, geliştirilmesi ve devamlılığının sağlanmasında silvikültürel damganın önemi çok büyüktür. Mesleğimizin temelidir.

Bu temel görevin hizmet alımı şeklinde özel sektöre teslim edilmesi memuriyetteki varoluş sebebimizi ortadan kaldırır. Yalnızca destek gereken yerlerde yaptıracağız denilmesi bile sonun başlangıcı sayılır. Orman mühendisliği artık idarecilikte bile ihtiyaç duyulmayan meslek grubuna döner. Olası bu uygulamanın ormanlarımızın geleceğine hiçbir katkısı olmayacağı gibi öngörülemeyen zararlarının olacağı açıktır.

Ormanlarımız kar kaynağı olarak görülemez. Hesap kitap yapıp bu daha ucuza geliyor mantığı yürütülemez. Daha çok üretim yapacağım. Grafikler zirve yapacak söylemi yerine ormanlarımızı nasıl daha verimli hale getirebilirim. Gelecek nesillere daha sağlıklı daha çok ormanı nasıl teslim edebilirim

düşüncesini hakim kılmamız, ona göre insanı temel alacak uygulamalar yapmamız gerekir.

“1936 yılında Bavyera Ormancılar Derneği Münih’te bir toplantı düzenlemiş. Bu toplantıya birçok Bakan da katılmış. Bir konuşmacı Bavyera ormanlarının hazineye sağladığı ekonomik katkılardan söz edince Maliye Bakanı şu görüşleri dile getirmiş:

...Biz Alman Ulusu olarak güzel ormanlarımızı getirdikleri ekonomik yararlar için değil, onların doğamıza, halk sağlığına, beden ve ruhsal durumumuza yaptıkları paha biçilmez mutluluk getirici etkileri, nihayet bir Alman insanını doğadan ve güzel ormanlarından yoksun etmenin düşünülemeyeceği gerçeği dolayısıyla seviyor, sayıyoruz ve göz bebeğimiz kadar koruyoruz; onsuz zinde bir çalışmaya ve yaratıcı güce sahip olamayacağımız inancındayız. Yoksa ben Devlet Milli Piyango-su’ndan ormanların getirdiği gelire yakın para sağlamaktayım.”

Daha fazla izaha gerek var mı?

Devlet orman varlığını yöneten meslektaşlarım, yalnızca kendi geleceklerini değil bu ulvi görevi sürdürürken ormanlarımızı koruyacağız diye can veren mağdur olan meslektaşlarını da unutmuyarak, Anayasamızda ormanların devlet eliyle işletileceği hüküm altına alınmış iken ormanlarımızın geleceğini düşünerek, silvikültürel damga işini asla özel sektöre vermemelidir. Gerekli olan yerlerde işletme şeflik alanlarını küçülterek, daha çok meslektaşımıza kadro olanağı sağlayarak silvikültürel

damga yapılmasını sağlamalı, bu hususta denetimleri sürekli olarak gündemde tutmalı, ormanlarımızın geleceğini garanti altına almak için akılcı uygulanabilir tedbirler üretilmelidir. Teşkilatımızın, silvikültürel damga işini özel sektöre yaptıracağı yolundaki duyumların ümit ederim ki yanlış bir anlamadan kaynaklanmaktadır. En azından bu konu tekrar gündeme gelmez.

Yazımı bitirirken adını andığım meslek büyüklerimden vefat edenlere ve teşkilatımız görev Şehitlerine Allahtan rahmet, yaşayanlara da sağlıklı , uzun ömürler dilerim. Saygılarımla.

Yararlanılan Kaynaklar:

1. SAATÇIOĞLU, FİKRET (1971) Orman Bakımı, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayını, (1971, İstanbul)
2. ODABAŞI, TOLGAY (1985) Silvikültürde gelişmeler ve aralama, Sayfa 55-72, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi
3. Ardic, KAMURAN (1986) Ormancılık Tarihimize Kısa Bir Bakış, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi ,Seri B ,Cilt 36,Sayı 1, 98-114 Sayfalar
4. Gökşin, ADİL (1943) Devlet Orman İşletmelerinde İş Düzeni, Sayfa 123 yıl 15, TOD Orman Ve Av Dergisi
5. H.A (1944) Ormanlarımızı Koruyan Hükümler, Sayfa 164, TOD Orman Ve Av Dergisi
6. TOD (2005) Yeşil Kitap Ormanlarımız

7. Sungar, ŞAKİR (1946) Orman İşletmelerimizde Neler Gördüm ? Sesışık Yayınevi -Eskişehir
8. Sezgin, MEHMET ve Avcı, H. BASRİ (1990) Türk-Alman Ormancılık Projesi Yapraklı Ormanlarda Modern ve Aralama Teknikleri Semineri Sayfa 81 O.G.M Yayını
9. Eraslan, İSMAİL (1989) Türkiye’de Ormancılık Öğretim ve Eğitim Kurumlarının Tarihsel Gelişimi Ormancılık Eğitim ve Kültür Vakfı Yayın No:1
- 10.Özkahraman, İSMAİL (1991) Türk-Alman Ormancılık Projesi Yapraklı Karışık Ormanlarda Silvikültürel Hedefler Sayfa 153 O.G.M Yayını
- 11.O.G.M Damga Yönetmeliği 10.04.2004 Gün ve 25429 Sayılı Resmi Gazete
- 12.Orman Genel Müdürlüğü Taşra Teşkilatı Kuruluş ve Görev Yönetmeliği 24.01.2011 Gün ve 27825 Sayılı Resmi Gazete
- 13.Koç, BEKİR (2005) 1870 Orman Nizamnamesi’nin Osmanlı Ormancılığına Katkısı Üzerine Bazı Notlar, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü, Tarih Araştırmaları Dergisi, cilt 24, sayı 37
- 14.İç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü,11.Damgada Geçen Süre, Tek yaprak, Web sayfası.
- 15.1961 ve 1983 Anayasaları, 3116, 4785, 6831 Sayılı Kanunlar.

Batı Karadeniz Sonbaharı

Tuğba CAN - Biyolog

Kayın (*Fagus orientalis*), Eski Türklerde kutsal sayılan ağaçlardan biri. Kökleriyle yeraltını, gövdesiyle yeryüzünü, dal ve yapraklarıyla da gökyüzünü simgelediği düşünülüyor ve hayat ağacı olarak kabul ediliyor. Bu önemli ağaçtan söz etmemizin nedeni, TODEG gezisinin duraklarından birinin, Yenice'deki Kayın Ormanı olması. Elbette iki günlük Mugada-Yenice Ormanı-Safranbolu programının birçok durağı var. Gelin baştan başlayalım.

Ankara'nın tipik, soğuk sonbahar sabahlarından birinin erken saatlerindeyiz. Neyseki katılımcılar, gruplar halinde araca bindikçe ortaya çıkan neşe bu soğuğu kınıyor. Birbirini önceki gezilerden tanıyan grup üyeleri kah hal hatır soruyor, kah hayatlarında neler olup bittiği konusunda birbirini güncelliyor. Bir önceki gezide olduğu gibi sarmalar, börekler, kurabiyeler, kekler, çerezler ve meyveler yolları tamamlanınca çayla birlikte servis edilmeye başlanıyor. Bir hafta sonu kahvaltısı bu kadar güzel olabilir.

Aracımız kentten ayrılınca, Gerede'ye doğru köy, tepe, orman manzarası eşliğinde eski yol güzergahını takip ediyor. Ankara Bolu yolunu takip eden her gezgin gibi bizi de ağaçlardaki şahinler etkiliyor. Karga Sekmez geçidinden sonra kar da bu manzaraya ekleniyor. İlk durağımız Gerede'de Esentepe. Kısa bir kar yürüyüşü yapmak ve çay molası vermek için ideal. Ardın-

dan Mengen'e doğru tekerlekler dönüyor. Pazara uğrayacağız. Ekoturizme katkı önemli. Hatta yolda durup bir yerel üreticiden de kestane alıyoruz.

Tam da mantar zamanı ve Mengen pazarı çeşit çeşit mantarla dolu. Kanlıca, tellice, dede sakalı, kara kanlıca, ayı mantarı, geyik mantarı, ciğer mantarı... Yalnızca mantar değil sebzeler de olağanüstü. Pırasa, ıspanak, turp, havuç, karnabahar... Ayrıca yöreye özgü patatesli köy ekmeği, tarhana, keş, süzme yoğurt, kestane, ceviz... Alışveriş torbaları doluyor.

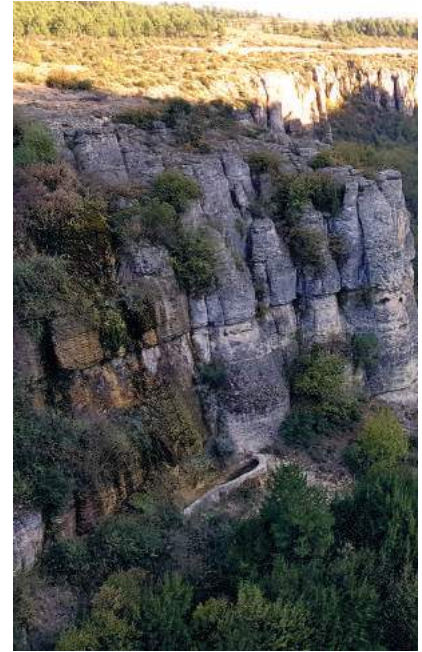
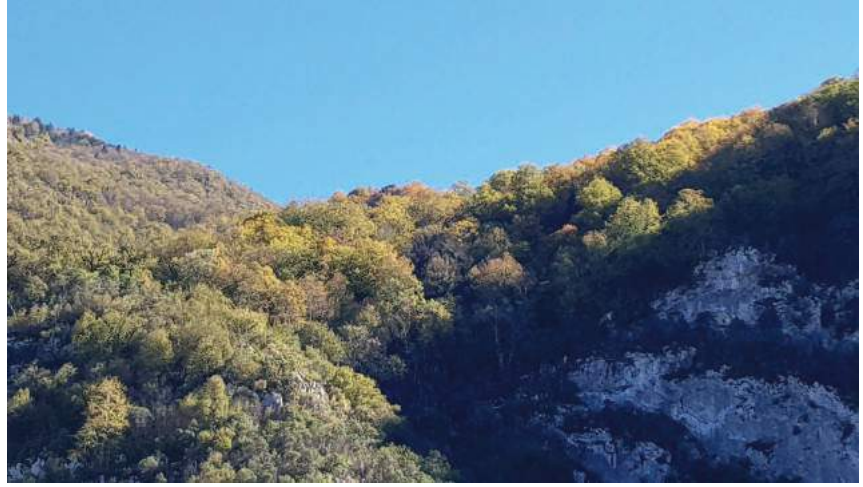
Pazar sonrası "Müdür'ün Yeri"ne uğrayıp karnımızı doyuyoruz. Kabak tatlısı, 'iyi ki geldik' diyor bize. Geceyi küçük bir sahil köyü olan Mugada'da geçireceğiz ancak neden önce Bartın'ın ünlü sahili İnkumu'na uğramayalım? Hemen değil, yol üzerinde nefis bir yer var zira.

Bir güne kaç etkinlik sığdırılabilir? TODEG etkinliklerine katılanlar bu sorunun yanıtını iyi bilir. Sonraki durağımız Filyos Ekopark. Burası, sarmaşık ormanı içinde 185 dönümlük bir alan. Kısa yürüyüşümüz, unutulmaz

lezzetler sunuyor. Dev çınar, minik gölcük, bu gölcükteki nilüferler, helikopter böcekleri... Sonra bir görünüp bir kaybolan Atlanta kelebekleri, kocayemiş olarak da bilinen sandal ağacının meyveleri. İlk kez tadanlar

Atlanta Kelebeği

'çileğe benziyor bunun tadı' diyor. Bunu 'iyi ki geldik' nidaları takip ediyor.

Artık İnkumu'na gidebiliriz. Sabahki kar deneyiminden sonra buradaki hava bizi şaşırtıyor ve 'ne memleket ama' dedirtiyor: Mevsim sonbahar ancak birkaç saat içinde hem kış hem de yaz yaşanıyor.

Güneş ısıtıyor bizi. Cumhuriyet Bayramı nedeniyle burayı mesken tutan yerli turistler de aynı düşüncede! Sahil kalabalık. 'Bir Türk kahvesi içilir bu deniz manzarasına karşı' keyifle diyerek, çınar altında bir masa etrafına toplaşıyoruz. Sohbet hiç bitmiyor. Akşam üstü saatlerini buluyor Mugada'ya varmak. Hemen odalarımıza yerleşip sahile iniyoruz. Amacımız güneşin batışını izlemek. Güneş de hevesimizi anlıyor muhteşem bir manzarayla kapanışı yapıyor. Uzunca bir kayalığa tırmanan balıkçılar hem manzaranın keyfini çıkarıyor hem de oltalarına takılacak balıklar için bekliyor. Bir balıkçı motorunun sesi geliyor. Bu sahneye olsa olsa bir Zeki Müren şarkısı yakışır: Her akşam güneşin battığı yerden. Gözlerin doğuyor gecelerime... Akşam yemeğinde elbette balık var. Özellikle lahana sarması, balık, pazardan aldığımız mantar bu akşamı unutulmaz kılmak için yanşıyorlar, hepsi öyle leziz. Bir de canlı müzik eklenince değmeyin keyfimize. Geceyi yine de erken bitiriyoruz. Kent yaşamının getirdiği yorgunluk var üzerimizde. Bu yorgunluk güzel bir orman banyosu yapmadan geçmeyecek gibi görünüyor.

Ertesi gün, aracımız bizi Şeker Kanyonu'nun tepesinde bir noktada bırakıyor, önce kıvrıla kıvrıla giden yolu izleyip tırmanıyoruz, sonra da kendimizi yokuş aşağı bırakıyoruz. Yaşlı kayınların baskın olduğu geniş yapraklı ormana meşe, gürgen, porsuk, çınar eşlik ediyor. Bu da her köşe başında bir güzellik olarak karşımıza çıkıyor; kah sonbaharın boyadığı yapraklarla kah birbirinden ilginç mantarlarla kah bozayıların varlığını belli eden dışkılarla. Tüm bun-

lar sağlıklı bir ekosistemin göstergeleri. Bu nedenle ki bu eşsiz orman, Türkiye'nin mutlak koruma altına alınması gereken 9 orman sıcak noktasından biri. Kanyona indiğimizde başka yürüyüşçüler de görüyoruz. Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı bölgede ekoturizmin gelişmesi için önemli adımlar atmış durumda. Bunlardan biri de yürüyüş parkurlarının hazırlanması. Karşılaştığımız yürüyüşçüler de bize katılıyor ve hep birlikte HES'lere karşı eylem gerçekleştiriyoruz.

Şeker kanyonundaki su özgürce aksın, ekosistem bozulmasın!

Sonra da soluğu Yenice Seyir Terası'nda alıyoruz. Güzel bir öğle yemeğinden sonra ver elini Safranbolu ve başka bir terasta Türk kahvesi keyfi. Bu da Cam Teras. Kimilerimizi tedirgin eden bu terasta farklı ekoturizm uygulamalarının önemini ortaya koyuyor. Safranbolu'ya gelip safranlı lokum alınmaz mı? Elbette alınır! Eski şehir merkezi de gezilir. Ancak kasaba yerli turist akınına uğramış, Cam Teras'ta bunu hissetmiştik ancak eski şehir merkezine gitmeye çalıştıkça bu kalabalık kendini daha da belli ediyor. Aracımız, trafiğe takılıyor, akıllı telefon uygulamaları çalıştırılıyor, aracımızı uzak bir noktaya park edip dağılıyoruz. Kimi alışveriş peşinde kimi de payandalarla desteklenmiş çıkmalara ve cumbalara sahip ünlü evlerin. Bir saat sonra buluşup Ankara yoluna kınıyoruz direksiyonu. Biraz yorgun ama orman ve sonbahar banyosunun ferahlığı içinde ve bir kez daha 'iyi ki geldik' diyerek.

DELI VELİ

Tarık Barbaros PİLEVNE

“Sono contento di vederti.” Ufak tefek, düz saçları alnının önünde kâkül oluşturan sevimli bir adamdı; derin çizgili, yanık tenli, yaşını gizleyen çehresiyle bu topraklarda sık görülen biri değildi. Küçük ve canlı bakan gözleri kıpır kıpırdı; odadakilerin sıcacık ilgi odağı olmuştu hemen, bakışlar üzerinde kalmıştı. Konukların şaşkınlığı geçmeden sürdürdü konuşmasını: “Come stai oggi Sir?” Yaşlılardan “uzattın” der gibi kınayarak bakanlar, yanındakinin sırtına saklanıp gülücük kaçıran gençler oldu. Komşulardan biri oyuna girdi, laf attı; “Veli Ağa, Macar kızının adı neydi?” Duymazlandı, dönüp bakmadı. Cebinden çıkardığı iri taneli kehribar tespihi baş sedirde oturanın kucağına attı: “Değişelim mi boncukları Şefim?” Teklifsiz değiştiler, önüne atılan Oltu taşı tespihi cebine koydu. Giderek yoğunlaşan sigara dumanını dağıtmak için pervazlardan birini açtılar...

Bir köşedeki yorgan döşek yığınının üzeri dantelâlı bir örtüyle kaplıydı. “Tanrı Misafiri” isterse aylarca kalsın, günde üç öğün sofraya konulurdu bu yörede önüne. İtibarlı konuk geldiğinde köy halkı uygun adap içinde oturur, yemek yenecekse hanelerden gelen kaplar orta yere dizilir, sonra sofralara dağıtılırdı. Düzeni ve ikramı işi bilenler üstlenir, gençler ayak işlerini yapardı. Sofra kalktıktan sonra

Adı Veli'dir; Sarı Veli diyen de var, Deli Veli diyen de...

omzunda peşkiri, elinde ibriği ve leğeniyle odaya bir genç girer, herkesin elini ağzını yıkattırır. El yıkanan leğenin üzerinde suyun akıp yol bulacağı şekilde oyulmuş bir tencere kapağı olurdu, kirli su görünmezdi. Yemekten sonra çay kahve içilir, sohbet edilirdi. Odadan sorumlu ailelerin duvarda sıralı dolaplarda çayı, şekeri, kahvesi, tüp gazı, rakısı bulunurdu. Fakat Veli de, başka şeyler de biraz garipti nendense burada. Dışarıda, ufuktaki kel kıraç tepelere uzanan yorgun ve umutsuz bir toprak; sinekli gübreli, toprak damlı evler ve ahşap eşikli, tek gözlü bu konuk odasında İtalyanca konuşan sarışın mavi gözlü bir adam, bir Macar kızından bahseden kasketli, kavruk bozkır köylüleri...

Tekkanat Ömer, sözü geçer kişiydi, komşu köyün muhtarıydı. Bir omzu aşağıda gezen, kurucu damar bir adamdı. O da oradaydı o gün, elini kaldırıncaya suskunluk oldu, konuklara döndü: “Adı Veli'dir; Sarı Veli diyen de

var, Deli Veli diyen de... Delilik efeliktir, yiğitliktir ve her adamın üstünde doğru durmaz elbet; meğer ki

kendi harmanını yaka, yakıp da karşısına geçip cigara tüttüre! İzmir'e inşaata çalışmaya gidip de, hiç bilmediği işlere soyuna! Veli iyi arkadaşdır; düğünde dernekte güreş tutar, at biner yarışır cirit atar, kırk hava dönerdik; askere de aynı tertip gidip geldik. Yatana ekmek yok burarlarda, elimize kör nacağı tutuşturdular. Çift atlı arabalarımız vardı. Büyükyayla ormanından gecede bir ağaç kesip, hızarlarda tahtasını biçtirip, sabahacak ova köylerinde satardık. Gözümüz pek, atlarımız acardı; ufak tefek ama tınaklı hayvanlardı. İyi bakardık, onlar da arpanın yemin hakkını verirdi; çetin yola, sarp yokuşa vursak bana mısın demezlerdi. Pis kaçakçı değildik; ağacı yol kıyından, düz ovadan değil sıklıktan keser, güya aralama yapardık ormana. Hükümete ası gelmez, lakin yolda belde kolculara denk gelsek, kolayınan teslim olmazdık; gün ağarana kadardı bazen kovalamaca. Ormancılar da yamandı ha! Kurt gibi sürerlerdi teker izini, koyvermezlerdi peşimizi. Şu bacağımda mermi durur, sektirir bazı. O güzün kardeşlerine

Akşamın çöküşüyle artan rengârenk ışıklar, metalik sesler, mutluluk çılgınlıklarıyla çoğalan insanlar

kızıp da evin harmanını yakasıya, soluğu benim yanımda aldı Veli; "Len sağdeç, neççesen et gali; beni götü burlardan, başım zıllı belaya gircek!" Konya - İzmir treni sağına Altıgöz köprüsünü, soluna Cirit kayasını alıp Sarıkız tepesinin eteğinde ilerleyerek, Afyon "şehir" istasyonuna usulca girdi; İzmir İstasyonu da denilirdi buraya. Sırtlarında yorgan denkleriyle kara trenin 3. mevkisine binen iki gencin uğurlayanı yoktu. Uşak ve Manisa üzerinden gün boyu süren yolculuğun sonlarında koridorlar ve sahanlıklar da dolmuş, Menemen ve Çiğli'de ise adım atacak yer kalmamıştı trende. Fuar günleri daha bir çeşnili ve coşkulu olurdu İzmir. Komşu il ve ilçelerin orta halli aileleri, Eşrefpaşa'da, Tilkilik'de

cumbalı aşı boyalı akrabalar evlerinin daracık odalarına serilen sabun ve karanfil kokulu yer yataklarında içtenlikle ağırlandı, onlar da İzmirli ailelere armağan olarak ev yapımı yöresel ürünler getirirlerdi. Basmane garında karşılaşılacak konukların ellerinde; içinde incir, üzüm, pestil, pekmez, tarhana bulgur olan sazdan örme kulplu

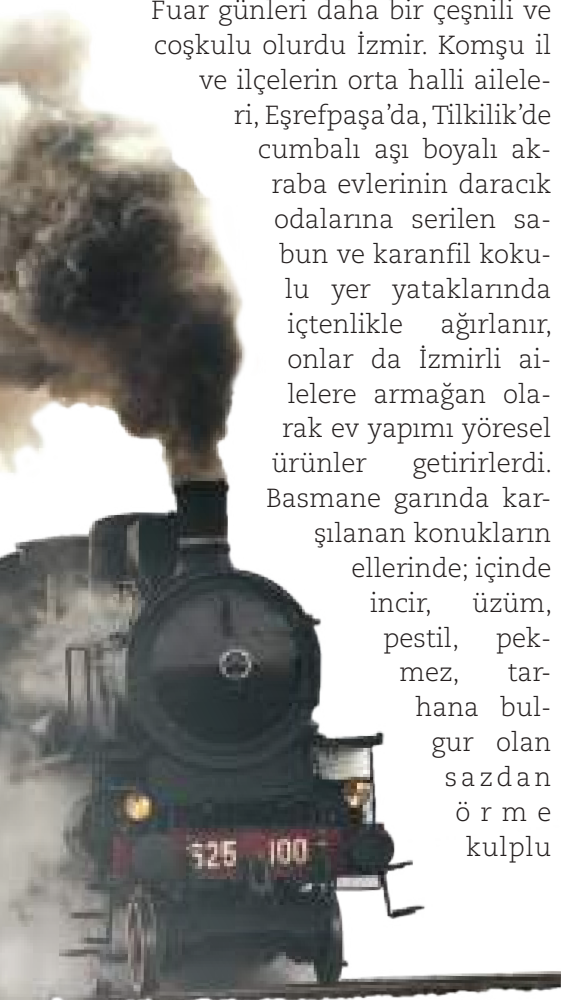

sepetler ve birkaç günlük çamaşır bohçaları olurdu. Görgülü aileler sepetlerin üzerine örttüğü temiz bir bez parçasını yine sepetin kıyısına çuvaldız ve pamuk ipliğiyle gergince dikerdi. O birkaç günlük fuar anıları ise bir zaman anlatılırdı, Ege'nin kerpîç duvarlı, gaz lambalı, turuncu kokulu köy-kasaba evlerinde.

Fuar o yıl en görkemli sezonlarından birini yaşıyordu. Basmane garına ilk kez adım atan iki arkadaş, buradaki köylülerine bir an önce kavuşmak telaşındaydılar aslında. İstasyondan çıkınca önlerinde büyük bir meydan gördüler; meydanın karşısında ise yeşil ve canlı dokusuyla Kültürpark'ı... İzmir'in o sevdalı, rahatlatan deniz yeline doğru yürüyünce, kendilerini 9 Eylül giriş kapısının önünde buldular. Sağda büyük dolabın dönüşünü gördüler; orası lunaparktı, renkli ve gürültülü bir bayram yeriymiş sanki ve onları çağırıyordu. Çarpışan otomo-

billerin, uçan salıncakların, atlıkarıncaların, balerinin, kayık salıncığının, ölüm kulesindeki motosikletin sesleri; kahkahalar, gülüşler ve neşeli konuşmalara karışıyordu. Akşamın çöküşüyle artan rengârenk ışıklar, metalik sesler, mutluluk çılgınlıklarıyla çoğalan insanlar, Anadolu'nun ıssız ve karanlık yaylalarından gelen bu iki genci çarpmış, büyülemişti.

Eğimli bir sultanın üzerine dağıtılan sigaralara halka atıyordu insanlar... Tablanın üstüne yağın küçük çemberleri değneğin ucuyla dokunup toplanmasını izlediler, sonra onlar da şanslarını denediler. Ceplerindeki paranın hızla azaldığını görünce, kazandıkları birkaç ucuz sigarayla tezgâhtan uzaklaştılar. Çarkifelekte küçük paralarla kumar oynatanları, armut biçimindeki topa yumruk atanları, havalı tüfeklerle atış yaptıran bol makajlı uykusuz kadınları, korku tünelinden çıkanların yüzlerin-

Anadolu köylüsünün en kolay ve çabuk başardığı şeyi yaptılar; ılık yaz akşamında hemen uyudular...

deki mutlu şaşkınlığı izlediler, eğlendiler. Sonra lunapark'tan çıkıp kalabalığa karıştılar. Aya-küstü yiyecek satan yerlerin önünden geçerken acıktıklarının farkına vardılar. Yakınlardaki gazinolardan yükselen günün şarkıları İzmir'in ılık akşamını efsunlarken, bir banka oturup gevrek yediler, dinlendiler. Evlerinden çıkalı neredeyse iki gün oluyordu, uzun ve yorucu tren yolculuğundan sonra buranın gürültüsü ve kalabalığı onları iyice sersemletmişti. Körfezden esen meltem çok önceden durmuş, çevredeki sesler azalmış-

tı. Gerilerde, bir çalı grubunun içinde sakın ve karanlık bir köşe buldular. Kasketlerini başlarının altına alıp çimenlerin üzerine uzandılar. Anadolu köylüsünün en kolay ve çabuk başardığı şeyi yaptılar; ılık yaz akşamında hemen uyudular...

Erken sabahtı; Ege'nin dost güneşiyle ve kuş sesleriyle uyan-dılar. Gezi yolunun kıyısındaki çeşmeden yüzlerini yıkadılar, su içtiler. Boş mekânların insansız reyonların önünden geçerken, gecenin atıklarını süpüren çöp-çülerle selamlaştılar. Fuarın içi-ne doğru yürüdüler. Mavi – beyaz renkli dev bir çadır, yerden çok yüksekteki orta direğe çelik teller ve kazıklarla bağlanmıştı. Çadırın tepesindeki rengârenk bayrakların arasındaki tabelayı heceleyerek okudular: “Med... Sirkî” Sirkî ne olduğunu bilmi-yorlardı ama eğlenceli bir yer olduğu belliydi. Ömer, “Gidelim, Mevlüt ustayı bulup işimize bakalım” dediye de, Veli umursa-

madı. Çadırın tümüyle çevreleyen yüksek bariyerin kıyısından merakla önden yürüdü. Gerilerde tenteli kamyon, karavan ve römorklarla çevrili bir alanda güneşlenen, bir şeyler atıştıran insanları ve üç beyaz atı gördüler. Onlar, yeleleri uzun ve bakımlı, kuyrukları örülü, zarif görümlü Endülüs atlarıydı. Berberilerin “savaşçı” atları, Avrupalı yüzyıllarında “dans eden” gösteri atlarına evrilmişti. Geniş göğüsleri güçlü, sağlam bedenleri yuvarlak ve uyumluydu. Boyunları uzun, ense ve sağnları geniş, sırtları kaslıydı. Yanlarında kıvrıcık saçlı genç ve güzel bir kız ve atletli, iri yanı bir adam vardı; babası yaşıdaydı. Demir parmaklıkların arasından, römorklara girip çıkan değişik dillerde konuşan kadın erkek ve çocuklara bakıyorlardı. Genç kız onları görmüştü, yanındaki adama gösterdi. Bakışları karşılaştınca sevimli gülümsemesiyle selamladı Veli

onları. Adam bariyerin yanına geldi, yetkili biriydi sanki. Biraz Türkçe biliyordu; “Nerelisiniz?” dedi. “Afyon” yanıtını alınca, yakında oradan geçtiklerini, orayı hatırladığını söyledi. “Atlarınız çok güzel” dedi Veli. “Gelin yakından görün?” dedi yaşlı adam, bariyeri araladı, girdiler. Gösterilen taburelere oturdular, uzatılan sandviçleri iştahla yediler. Önlerindeki sehpanın üzerinde kaşığı, kıl fırçası ve gebre, yerde ise içinde temiz su ve sünger bulunan bir kova vardı. Veli’nin malzemelerle ilgilendiğini gören adam, “Anlar mısınız?” gibi bir işaret yaptı. Atak ve cana yakındı Veli, Ömer’in şaşkın bakışları altında en yakındaki atın yanına gitti, boynunu sırtını sıvazladı. Zor işitilen bir ıslık vardı dudaklarında, davranışları müşfik ve serinkanlıydı. Soylu ve yaşlı aygır bekledi, göz ucuyla izlemekle yetindi. Veli, kıl fırçayı sağ eline, kaşığı sol eline alıp atın boynunun sol yanından usulca tımara başladı. Hareketleri yumuşak ve sakindi. Elindeki fırça, kol uzunluğunda ve dairesel hareketlerle atın derisinin üzerinde bir ters iki düz gidip geliyor, arada diğer elindeki kaşağının dişlerinde temizleniyordu. Atın bir yanının tımarı bitince, boynunun altından diğer tarafa geçti. Ömer, o anda Veli’nin askerliğini koşulu batarya çavuşu olarak yaptığını anımsadı. Bu seyyar birliklerin, mekkâre sırtında taşınan, sökülüp takılabilen hafif topları ve havanları vardı. Artvin dağlarındaki tatbikatlarını anlatırdı ona; acemi erleri at ve katır bakımı konusunda nizami esaslarda eğitmekti görevi. Yaptığı işe

öylesine kaptırmıştı ki kendini, etrafını saran meraklı gözlerin farkında değildi. Hayvan daha rahattı artık, yemlenmeye devam ediyordu. Fırça tımarı bittikten sonra, atın bedenini tüy yatımına doğru gebreledi. Son olarak, ağız, göz ve kulak çevresini temizlediği sünger, suyu tükenen kovanın içine bırakıp doğrulduğunda, güleç yüzlü birçok insanın çepeçevre kendisini izlediğini gördü, şaşırdı, sevindi ve eğilerek selamladı onları...

Fuarın kapısına kadar birlikte geldiler; “İyi düşün! Kalıyon mu şimdi sen?” “Valla talla ben o kıza vuruldum, Omar’ım.” “Hacer’in babası sorarsa?” “Gede kızını başka deyyusa versin.” “Habersiz bırakma, mektup yaz ara sıra.” “Sen meraklanma bizim oğlan, sağlıcakla git.” Aynıldık-tan sonra bir kez daha dönüp baktı; kapıda durmuş, her zamanki sevimli haliyle gülümsüyordu. “Deli oğlan, kendine mukayyet ol!” dedi, bir omzu çökük ve kıvrak yürüdü...

Veli’nin sıcak davranışlarını, becerikliliğini, elinin çabukluğunu beğendiler o gün. Sirkte bakım, temizlik işlerini yapacak birine ihtiyaç vardı; “kal” dediler hemen kabul etti, para pul sormadı. Bir gözü Dorina’da idi; gergin bedeninde saklı bir davet, dolgun hatlı esmer yüzünde buyurganlık, bakışlarında büyüleyen yansımalar vardı genç kızın. Macar asıllıydılar, birkaç kuşak boyunca bu sirkte çalışıyorlardı. Dorina’nın annesi sirkte trapezcilerindendi, Gabor’la burada tanışmış ve evlenmişlerdi. Zamanla gezici sirk yaşamından yorulmuş, Peşte’de bir

manastıra girmiş, kendini dini-ne adamıştı. Baba Gabor, sirkte şeflerindendi; aynı zamanda hayvan terbiyecisi ve teknisyendi. Taşınmalar sırasında büyük araç da kullanıyordu.

Dorina da bu atlarla gösteri yapıyor, revüye çıkıyor, büfelere bakıyordu. Burada herkes, gücü ve yeteneği ölçüsünde düzene yardımcı oluyordu. Veli’ye bekâr işçilerin kaldığı karavanı, yemekhaneyi; atların, kaplanların, köpeklerin, kuşların kafeslerini gösterdiler. Onun ne bildiğini, neler yapabileceğini anlamaya çalıştılar, yapacağı öncelikli işleri anlattılar. Gösteriler gündüz ve gece iki seansta gerçekleşiyordu. Fuar boyunca burada, İzmir’de olacaklardı; beğenilirse ve kendisi de isterse sirkte kalabilirdi. Öğlen yemeğini diğer çalışanlarla birlikte yediler. Yemeğin ortasında Dorina girdi yemekhaneye. Servis tabağını alınca gözleriyle Veli’yi aradı, dipdiri geldi, gülümseyerek karşısına oturdu. Yemekte, İtalyan trapezci aileyi, maymun ve papağanların

**Deli
oğlan,
kendine
mukayyet
ol!**

ustası İspanyol'u, sevimli köpeklerle gösteri yapan sarışın kadını gördü, tanıdı. Ne kadar dost ve içten davranıyorlardı; O da güler yüzlü ve insancıl bakışlarıyla karşıladı herkesi. İçten ve çocuksu gülümsemesine yanıt alamadığı tek kişi, Fransız Palyaço Pierre'di. Orta yaşlı sarışın bir adamdı, hiç evlenmemişti. Bütün gün gergin ve yalnızdı. Bu geçimsiz adam, çalışanlar ve yöneticilerce de pek sevilmezdi. Daha iyisi bulununca sirkten ilk kovulacak kişiydi. Dorina'ya sırlıslıkla âşıktı ve onu deli gibi kısıkanıyordu. Karşılıksız bir âştı bu fakat ondan asla vazgeçemez ve kimselerle paylaşamazdı! Yemek boyunca grimsi mavi gözlerini Veli'den ayırmadı; bu adam da nereden çıkmıştı, çok sinir bozucuydu!

Veli, gösteri sırasında kullanılacak malzemelerin piste taşınmasına da yardımcı oluyordu. Eli ayağı çabuktu, bu nedenle yakınlarda bir yerlerde oluyordu arandığında. Onu sirkin bütün çalışanları tanıyor, seviyordu artık; eline her iş yakışıyor, her işe koşuyor, keyifle üstesinden geliyordu. Gabor'a bakım ve onarımlarda yardımcı oluyor, kafasını gözünü yarmaktan çekinmediği İtalyancasıyla onu güldürüyordu. Dorina da onu eğlenceli buluyor, yakın davranıyordu. Ona ne zaman gözü ilişse kendisine bakarken görüyor, bundan mutluluk duyuyor, içinde kıpır kıpır bir şeyler uyanıyordu. Tanımlayamadığı, çözemediği bir şeydi bu, âşık mı oluyordu bu küçük adama; neden hep birlikte olmak istiyorlardı?

İçinde yaşadığı bu hayat Veli'yi sarıp sarmalıyor, insanların ve hayvanların bu sıra dışı birlik-teliklerinin kurallarını, sınırlarını, öğrenmeye çabalıyordu. Merakla ve hayranlıkla izlediği gösterilerin, kadim bir altyapının eseri olduğunu seziyordu. Pistteki rahat ve serinkanlı davranışların ardında yıllar süren çalışma, eğitim ve disiplinin özgüveni vardı. Her biri sirk dünyasının ustalarından olan bu ilginç ve gizemli insanlar; çoğu zaman neşeli, duygusal, alçakgönüllü sanatçılardı. Veli, doğal sezgileriyle, dev ayakkabıları ve parçalı renkli giysisi olan, pem-

**Türk köylüsünün
saklı gücünden
ve kararlı
cesaretinden
sersemlemişti.**

be saçlı, bembeyaz yüzlü, kocaman kırmızı burunlu ve iri dudaklı Palyaço'dan uzak durmaya çalışıyordu. Boyalı makyajıyla sürekli gülümseyen bu yüzle ilk kez yakından karşılaştığında, çatık kaşlarını ve kinle bakan çelik soğukluğundaki gözlerini görmüştü. Nefesi de alkol kokuyordu, ürktü; hemen uzaklaştı yanından...

O gece seansı bitmişti; sirk hayvanlarının beslenme saatiydi, kafeslere yöneldi. Dorina'nın karavanının önünden geçerken durdu, içeriden tuhaf sesler geliyordu. Önce ne olup bittiğini anlayamadı uzaklaşmak istedi, sonra karavanın kapısının aralık olduğunu fark etti. Yanı kararlıkta Dorina'yı gördü. Genç

kız direniyordu, bir adam eliyle ağzını kapatıp diğeriyle onu soymaya çalışıyordu. Beklemeden içeriye girdi, nasırlı pençeleriyle omzundan kavrayıp karavanın kapısına sürükledi, sıkı bir tekmeyle dışarıya savurdu. Palyaço yine komik değildi; hat-ta bir zavallıydı şimdi. Bu Türk köylüsünün saklı gücünden ve kararlı cesaretinden sersemlemişti. Sindi, bir sürüngen gibi uzaklaştı düştüğü yerden. Dorina bu olayı babasına anlatmadı; sinirli ve sert bir adamdı Gabor, sirkin düzeni ve uyumu bozula-bilirdi. Veli'yi de bu konuda ikna etti, kimsecikler duymayacaktı bu olup biteni...

Fuar bitmek üzereydi, Kültürpark'da sergiler pavyonlar toplanıyordu. Sirkte de taşınma hazırlıkları başladı. Bursa'da ve daha sonra İstanbul'da kurulacaktı sirk çadırı. Gabor'un kullanacağı araca, değişik amaçlı birçok malzeme yüklendi, çeki demirine de atların bulunduğu römork takıldı. Frenleri ve ışıklandırılmaları kontrol edildi. Sirk çalışanları, gösteriye çıkanlar, herkes, kural olarak eşyaların sökülmesi taşınması ve tekrar kurulması işine katılırdı. Bir ara römorkun yakınlarında Pierre'i gördü Veli, bir anlam veremedi. Adam hemen uzaklaşmıştı zaten, üstünde durmadı. Dorina her zaman babasıyla olurdu yolculuklarda. Bu kez Veli'yi de aldılar yanlarına, konvoy halinde hareket ettiler...

Geniş ve uzun karavanlar, römorklar, kamyonlardan oluşan kafile ağır yol alıyordu. Bornova'dan sonra Yamanlar dağına sarıp, eğimli ormanlık arazide

Atlar ölmüştü, baba ve kızının cansız bedenleri aracın içinde bulundu.

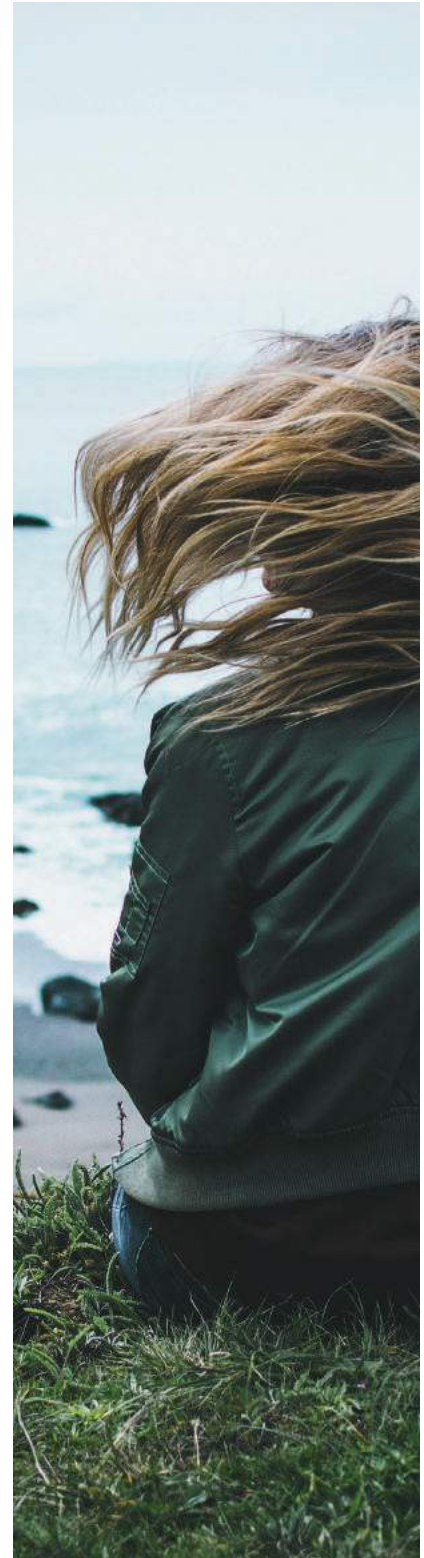

bayağı tırmandılar. Yokuş bitip inişe geçtiklerinde, aracı kontrolde zorlanmaya başladı Gabor. Arkadaki ağır römork, kamyonla yükleniyor, baskılıyordu. Römorkun fren sistemi yanıt vermiyordu sanki. Usta sürücü kalın kolları ve iri bedeniyle direksiyonu sıkıca kavrayıp, fren pedalına yüklendi ama aracın hızını azaltamadı. Hemen sonra sürüklenmeye başladılar, at kışnemeleri genç kızın çığlıklarına karıştı. Yoldan çıktılar, uçurma devrilip, derin vadi boyunca yuvarlandılar. Toz duman dağılınca, yardıma koşan insanlar belirdi araçların yanında. Atlar ölmüştü, baba ve kızının cansız bedenleri aracın içinde bulundu. Veli, ilk taklalarda açılan kapıdan yamaca savrulmuş, ufak tefek yara bereyle kurtulmuştu. Güçlülükle yola çıkarıldı, bir araçla İzmir'e gönderildi... Sirkin İtalyan yöneticisi, ölenlerin cenazelerini ülkelerine göndermiş, yaralının yanına bir eleman bırakmış, iyileşince sirkteki işine devam edebileceğini bildirmişti. Bursa'da gösteriler sürüyordu; ne olursa olsun "show" devam etmeliydi. Sirk dünyasının vazgeçilmez kuralıydı bu. Bir sabah Tepecik hastanesinden taburcu edildi Veli. Bornova'dan bindiği Manisa otobüsünden, dağ başında inen adama yolcular bir tuhaf baktı. Kaza yerindeydi, dere tabanındaki kamyonun az uzağına savrulan römorkun yanına indi. Çevresinde dolandı, önce tekerlekleri kontrol etti. Tahmin ettiği gibiydi; fren hidrolik borusunu fren diskine bağ-

layan rekorlardan biri usulca gevşetilmişti. Buradan azar azar boşalan sıvı, tam da gerekli olduğu yerde tükenmiş ve bu korkunç kaza gerçekleşmişti. Dere içinde biten akçakesmeden küçük bir dal kopardı. Yakındaki alanlık yerde kabaran geniş tümseğin taze toprağına bıraktı; burası atların gömüldüğü yerdi. Sonra yan yatan kamyonun sürücü kabinin üzerine çıktı, içeriye baktı. Döşemelerde kurumuş kan lekeleri vardı ve Dorina'nın incili saç tokası, uzandı aldı. Doğrulduğunda, küçük mavi gözleri iyice kısılmıştı, yüz hatları gergin, dudakları bembeyazdı. Bir şeye karar vermişti; Ona, Deli Veli derlerdi...

Sirkte herkes sevgiyle kucakladı onu, Pierre yoktu aralarında. Fazla kalmayacağını, vedalaşmaya geldiğini söyledi. O gece gösteriler yine canlı, renkli ve coşkulu başladı. Yükseklerdeki platforma bağlı çelik halattan kayarak piste inerdi. Işıklar ona doğrulduğunda kancalı tutamağı kavrayıp boşluğa bıraktı kendini. O anda halatın yukarıdaki bağlantısı koptu ve hızla yere çakıldı Palyaço. Gece ölümüne gebeydi ve ölüm adıldı. Bir sirk kazası olarak geçti kayıtlara. Veli oradan ayrılmıştı, gösteri devam etti...

Mart 2018 - Denizli

ULUDAĞ KIŞ SPORLARI MERKEZİNDE YER ALAN KAYAK PİSTİNDE EKOLOJİK ONARIM UYGULAMASI

Prof. Dr. Gürcan GÜLERYÜZ - Bursa Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü
Ekoloji Anabilim Dalı 16059 Görükle / BURSA
gurcan@uludag.edu.tr

Mitolojideki ismi “Bthynian Olympos” ve Evliya Çelebi Seyahatnamesinde Osmanlı döneminde ismi “Keşiş” dağı olarak anılan Uludağ, Karadeniz bölgesinde Doğu-Batı doğrultusunda uzanan dağ silsilelerinin devamı şeklinde olup, Anadolu yarımadasının kuzey-batı kısmında en yüksek masiftir.

Uludağ, 40° Kuzey enlemi ile 29° Doğu boylamının kesiştiği bölgede yer almaktadır. Mustafa Kemalpaşa ilçesi yakınlarında yükselmeye başlayarak boydan boya tüm Güney Marmara’yı geçen ve İnegöl ilçesi sınırlarında sonlanan geniş bir alana yayılmıştır. Dağın alt kademelerinden zirveye doğru değişen iklimsel özellikleri biyolojik çeşitlilik bakımından oldukça zengin alan olmasını sağlamıştır. Dağın

kuzeybatısında yer alan Bursa şehrine bakan alt kademelerindeki Akdeniz iklimi tipi, zirveye doğru yerini nemli mikro-termik iklim tipine terk ederken, yüksek rakımlarda kışları buzlu iklim görülmektedir. Uludağ’ın zirve bölgesinde ortalama kar yağışlı günlerin yıllık toplam sayısı 66.7 gün, ortalama kar ile örtülü günlerin yıllık toplam sayısı 179.2 gündür (Güleryüz 1992). Uludağ’ın tabandan zirveye doğru değişen iklimi ile beraber alt yamaçlarda görülen bitki örtüsü, zirveye doğru Akdeniz tipinden nemli Euro-Siberian ve alpin tipe doğru bir kademeleşme göstermektedir.

Uludağ’da ortalama 6 ay süre ile kış sporları yapılabilmektedir. Milli Park sınırları içerisinde I.ve II. Turizm Gelişim Bölgesi

bulunmaktadır. Turizm açısından dağda ön plana çıkan etkinlikler kış sporları için yapılan bina ve son yıllarda da (özellikle 1993’den günümüze) kayak pisti açmak için alanların makinelerle düzeltilmesidir. Bölgede 1986 yılında ilan edilen turizm gelişim merkezi ile ilgili yatırımlara 1995’den sonra hız verilmiş ve alandaki bozulma da o oranda artmıştır. Bunun yanında 1990’lı yıllarda fundalık alanlarda pek uygulanmayan kayaların kırılması ile pist açma faaliyetlerine başlanmış ve günümüzde bu faaliyetler hızla devam etmektedir. Orman kuşağı üzerinde yer alan alpin bölgede makinelerle yapılan düzleştirmenin önemli erozyon olaylarına yol açacağı; bu alanlarda yeniden bitki örtüsünün yerleşmesinin çok uzun zaman alacağı hatta imkânsız

olduğu bildirilmektedir (Urbanska ve Fattorini 2000). Finlandiya (Ruth-Balaganskaya ve Myllynen-Malinen 2000), İsviçre (Urbanska ve Fattorini 2000) ya da Amerika (Chambers 1995; 2000) gibi gelişmiş ülkelerde her ne şekilde olursa olsun bozulmuş alanların, özellikle yerel yani bozulan alanda daha önce yayılmış gösteren türler kullanılarak yeniden bitki örtüsüne kazandırılmasına çalışılmaktadır. Çok genel bir ifade ile (ki ülkemizin de genel özelliği olan) özellikle turizm gelişim bölgesi genel bir şantiye görüntüsünden kurtulamamaktadır. Bu görüntü kışın kar örtüsüyle bir nebze saklanmaktadır, ama yazın bütün çelişkileriyle ortaya çıkmaktadır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Programme; UNDP), Küresel Çevre Fonu, Küçük Ölçekli Destek Programı (Global Environment Facility/Small Grants Programme; GEF/SGP) tarafından desteklenen Orman Mühendisleri Odası Bursa Şubesi koordinatörlüğünde, Bursa Büyükşehir Belediyesi Yerel Gündem 21 ve Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü ile ortak hazırlanan "Uludağ'ın Bitki Örtüsünün Korunması, TUR-01-12" başlıklı proje kapsamında Uludağ Kış Sporları merkezinde yer alan bir kayak pistinde ekolojik onarım (Ekolojik Restorasyon ya da Restorasyon Ekolojisi) çalışması 2003 yılında başlatılmıştır. Projenin bu kapsamındaki hedefi, örnek ekolojik restorasyon çalışması yaparak alanın yerel türler ile tekrar bitkilendirilmesi ve diğer alanlarda da bu çalışmanın

yapılmasının teşvik edilmesi olarak oluşturulmuştur.

Ekolojik Restorasyon ya da Restorasyon Ekolojisi uygulamaları ekolojik ilkeler esas alınarak ekosistemin bozulmadan önceki durumuna yakın hale getirilmesi uygulaması olarak kabul edilmektedir (Dobson ve ark. 1997; Vitousek ve ark. 1997; Ehrenfeld 2000). Ekolojik restorasyon teknikleri ekolojik bütünlüğün yönetilmesi ve iyileştirilmesi işlemlerine yardımcı olmaktadır. Bütün bu işlemlerin hedefinde doğal ekosistemin iyileştirilmesi, onarımı ve yeniden tesisi yer almaktadır. Biyolojik çeşitliliğin restore edilebilmesi için ekosistemin taklit edilmesi en kolay ve doğru yol olarak kabul edilmektedir (Ehrenfeld 2000). Bunun için de bozulmuş alanların restorasyonu için bitkilendirme de kullanılacak türlerin tespit edilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu amaçla, karın kalktığı ortalama nisan ayından itibaren bitki örnekleri alınarak teşhisleri yapılmış ve teşhis edilen türlerin fenolojik özelliklerinin

öğrenilmesi için alan çalışması yapılmıştır. Ayrıca bölgede yapılmış daha önceki araştırmalardan yararlanılmıştır (Rehder ve ark., 1994; Güteryüz ve ark., 1998; Arslan ve ark., 1999).

Uygulama alanının yer aldığı bölgede etkilenmiş (kayak pisti) ve etkilenmemiş alanlara ait toprakların fiziksel (toprak bünyesi, toprak tutma kapasitesi vb.) ve kimyasal (yüzde karbon içeriği, yüzde kalsiyumkarbonat oranı, organik madde, total azot, potasyum, kalsiyum ve magnezyum, pH) karakteristikleri tespit edilmiş ve bu veriler daha sonra uluslararası dergilerde yayınlanmıştır (Güteryüz ve ark., 2010; Güteryüz ve ark., 2011).

Restorasyon çalışması, Fatin tepenin kuzeybatısında yer alan kayak pistinde gerçekleştirilecektir. Bu kayak pisti daha önce *Abies bornmuelleriana* orman topluluğu arasında yer almaktadır. Burada ormanlık alan tıraşlanmış ve makine ile pist düzeltilmiştir. Oldukça yüksek eğimde olan alanda çıplaklaştırılan toprak önemli ölçüde eroz-

▲
| *Festuca punctoria* (Fetük)

yonu maruz kalmıştır (Şekil 1). Çıplak alanda karın tutunma yüzeyi de ortadan kalkmıştır dolayısıyla kayak pisti olarak kullanımı da zorlaşmıştır.

Restorasyon uygulamalarında, bozulmuş alanda “tohum bankası” işlevini görecektir. Bu seçimde, özellikle çevrede bozulmuş alanlarda öncü olarak gelip yerleşen türlerin saptanması önemli katkı sağlamaktadır. Ayrıca seçilecek türlerin toprağı tutabilecek kök yapısına sahip olması (saçak köklü türler), zorlu koşullara uyum sağlayabilmesi, tohum verimi ve çimlenme kapasitesinin yüksek olması gibi bazı özellikleri hakkında da bilgiye sahip olunması büyük yarar sağlayacaktır. Öncü olarak yerleştirilen türlerin diğer türlerin de alana gelip yerleşmesine katkı yapabileceğinin ve hatta özellikle yüksek rakımlı bölgelerde narin türlerin yerleşebilmesi için başka bir türün sert yastık yapısıyla bakıcılık (bakıcı tür: nurse species) görevini bile

üstlenebileceğinin dikkate alınması gerekmektedir. Tüm bu özellikler dikkate alınarak daha önce bölgede yapılan araştırma sonuçları ve deneyimlere göre onarımda kullanılabilecek türler seçilmiştir. Türlerin seçiminde bozulmuş alanlar üzerinde ikincil sıralı değişimle gelenlerden (sekonder süksesyon) olduğu saptanan *Festuca punctoria*, *Festuca cyllenica*, *Festuca paphlagonica*, *Verbascum olympi-*

cum Achillea multifida, *Carduus olympicus*, *Rumex olympicus*, *Rumex alpinus* gibi türler dikkate alınmıştır. *Festuca punctoria* gibi sert yastık formundaki türlerin saçaklı kökleri ile toprağı tutmaları; ve özellikle alpin bölgede yaz başında kar suyunun erimesi sırasında toprağın akıp gitmesini engelleyen banklar oluşturmaları (Ellenberg, 1988), sert iklim koşullarında narin olan türlere dayanak sağlaya-

rak onlara “bakıcılık” yapmaları nedeniyle restorasyon çalışmalarında kullanılmasının önemli avantaj sağlayabileceği düşünülmüştür. Bölgede yayılış gösteren *Achillea multifida*, *Verbascum olympicum*, *Carduus olympicus*, *Trifolium repens* var *orphanideum*, *Rumex olympicus*, *Rumex alpinus* türler sağlam kazık kök yapılı olmaları ve yüksek yıllık biyomas verimleriyle (canlı artış) toprağın akışını engelleme ve organik madde açısından katkı yapabilmeye yeteneğinde olan türlerdir. Zira Güleriyüz ve Arslan (2001) Uludağ endemiği üç *Verbascum* türünün yüksek biyomas verimi ve sağlam kök yapısıyla bozulmuş alanların tekrar kazanılmasında önemli katkı yapabileceklerini bildirmişlerdir. Ayrıca Sarıbayır (2001), yine aynı üç endemik *Verbascum* türünün yüksek çimlenme oranına sahip olduğunu saptamıştır. Bu türlerden *Rumex alpinus* dışındaki türlerin hepsi endemik olup alpin kuşakta antropojenik etkiyle bozulmuş alanlarda hakim olan türlerdendir (Rehder ve

ark., 1994; Güleriyüz ve Malyer, 1998). *Trifolium repens* var *orphanideum* ise atmosferik azotu bağlayabilme özelliği ile toprak azotuna katkı yapabilecek yetenektedir. Ayrıca bu tür *Festuca punctoria* ile beraber yükselici ve daha narin bir yapı kazanırken, bozulmuş çıplak alanlarda yerde sürünücü gövdeli sert yapısı ile toprağı sıkıca tutan yapıdadır. Onarım uygulamasında seçilen türlerin tohumları Ağustos ayında toplanmış ve 2003 yılının Eylül ayında kayak pistinin ortasına ekilmiştir. Tohum ekiminin yanı sıra çevrede bozulmuş alanlara gelip yerleşen bitkiler toprağı ile beraber pasta şeklinde çıkarılıp kayak pistine aktarılmıştır. Bu uygulama 2004 yılında pistin üst kısımlarına daha geniş olarak yapılmıştır. Bu sırada ayrıca hayvan gübresi ilavesi gerçekleştirilerek toprak organik maddesine katkı sağlanmıştır.

Daha sonraki yıllarda bölgedeki bitki örtüsündeki gelişim izlenmiş, yerel türler ile oldukça başarılı bir ekolojik restorasyonun gerçekleştiği gözlenmiştir.

Onarımı yapılan pist ile ilgili bitki-toprak ilişkileri bakımından alandaki değişim ile ilgili araştırmalarımız halen devam etmektedir. Bu çalışma sırasında çevredeki türlerden yararlanılmasının sebebi, zamanın kısıtlı olmasından kaynaklanmıştır. Bu tür uygulamalarda onarılacak bölge için yakınlarından tohum yada bitki üreme yapıları (çelikleme için gövde yapıları gibi vejetatif üreme yapıları) toplanıp üretim alanı oluşturularak, restorasyon uygulamaları sırasında bitki kaynağı olarak kullanılmalıdır.

Kaynaklar

Arslan H, Güleriyüz G, Gökçeoğlu M, Rehder H (1999). Vegetation mosaic around the Second Center of Tourism Development in the Uludağ Mountain, Bursa, Turkey. *Turkish Journal of Botany* 23 (4): 233-239

Chambers JC (1995). Relationships between seed fates and seedling establishment in an alpine ecosystem. *Ecology* 76(7) 2124-2133

Chambers JC (2000). Seed movements and seedling fates in disturbed sagebrush steppe ecosystems: Implications for restoration. *Ecological applications* 10(5): 1400-1413

Güleriyüz (1992). Uludağ Alpin Zonu Bazı Bitki Topluluklarında Besin Maddesi Dolaşımı ve Verimlilik Üzerinde Araştırmalar. Doktora Tezi. Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Ana Bilim Dalı Botanik Bilim Dalı, Bursa

Güleriyüz G, Malyer H (1998). Three *Verbascum* L. species en-

demic to Uludağ (Bursa): *Verbascum bombyciferum* Boiss., *Verbascum prusianum* Boiss., *Verbascum olympicum* Boiss. (Scrophulariaceae). The Karaca Arboretum Magazine, Vol IV (3); 135-142

Güleryüz G, Arslan H, Gökçeoğlu M, Rehder H (1998). Vegetation mosaic around the First Center of Tourism Development in the Uludağ Mountain, Bursa, Turkey. Turkish Journal of Botany 22 (5): 317-326

Güleryüz G, Arslan H (2001). A study on biomass production of three endemic *Verbascum* L. species (Scrophulariaceae) from East Mediterranean. Perspectives in Environmental Science 3:1-6 (Maria Cruie-Sklodowska University Press, Lublin, Poland ISSN 1641-2613 (Online article) doi://10.1066/S10011010004

Güleryüz G (2000). Alpine Flowers of Uludağ / Uludağ Alpin Çiçekleri. Dönence Basım ve Yayın Hizmetleri, Bursa

Güleryüz G, Kırmızı S, Arslan H (2010). Nutrient status in soil of Ski runs in the sub-alpine belt of Uludağ mountain, Bursa, Turkey. Journal of Environmental Biology 31(1-2):219-223 Special Issue.

Güleryüz G, Kırmızı S, Arslan H, Kondu Yakut E (2011). Alterations of the nitrogen mineralization rates in soils of forest community depending on the ski run construction (Mount Uludağ, Bursa, Turkey). Journal of Mountain Science 8(1): 53-61

Dobson AP, Bradshaw AJ, Baker AJM (1997). Hopes for the future: Restoration Ecology and Conservation Biology. Science 277: 515-522

Ehrenfeld JG (2000). Defining the limits of restoration: The need for realistic goals. Restoration Ecology 8(1): 2-9

Rehder H, Gökçeoğlu M, Gebauer G, Güleryüz G (1994). Die Vegetation des Uludağ-Gebirges

(Anatolien). Phytocoenologia 24: 169-194.

Ruth-Balaganskaya E, Kirsi Myllynen-Malinen K (2000). Soil nutrient status and revegetation practices of downhill skiing areas in Finnish Lapland – a case study of Mt. Ylläs. Landscape and Urban Planning 50: 259-268

Sarıbayır B (2001). Uludağ endemiği *Verbascum* L. türlerinin tohum çimlenme fizyolojisi üzerinde araştırmalar. Yüksek Lisans Tezi. U.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Biyoloji Anabilim Dalı, Bursa.

Urbanska MK, Fattorini M (2000). Seed rain in high-altitude restoration plots in Switzerland. Restoration Ecology 8(1): 74-79

Vitousek PM, Mooney HA, Lubchenco J, Melillo JM (1997) Human Domination of Earth's Ecosystems. Science 277: 494-499

İYİ PARTİ ÇANKAYA İLÇE BAŞKANLIĞI ZİYARETİ

11.01.2019 tarihinde İYİ PARTİ Ankara Çankaya İlçe Başkanı Kevser OFLUOĞLU ve Yöneticileri Derneğimizi ziyaret ettiler. Derneğimizi temsilen Genel Başkan Hüseyin ÇETİN, II. Başkan A. Hüsrev ÖZKARA, Yönetim Kurulu üyelerimiz Burhan AYDOĞAN, A. Ozan ÇEKİÇ konukları ağırladılar.

UÇKUN GERAY

M. Yaşar İNAN - TOD Onur Kurulu Başkanı

Unutamadığım 31.01.2009 tarihi; on yıl önce Prof. Dr. Ahmet Uçkun GERAY bizleri, arkadaşlarını, dostlarını, öğrencilerini üzgün bırakarak ebediyete göç etmişti.

Ülkesini çok seven, yetiştirdiği öğrencileri ile övünen ve gurur duyan ülkemizde ve yurt dışında birçok panellere, söyleşilere katılan, yöneten iyi ve başarılı bir bilim adamıydı. Gelecekte yaşanacağı kesinlik kazanmış görülen su sıkıntısını dile getirerek “DAĞLAR YERKÜRENİN SU ŞATOLARI”dır derdi.

Hocaların hocası A.Uçkun GERAY, onurlu bir mücadele ve fikir adamı, ömrünü ATATÜRK’ün laik-demokratik Türkiye Cumhuriyeti’ne vakfetmiş, ülkemizin ulusal bütünlüğünden yana ve bölünmesine karşı olduğu için İşçi Partisine girerek Merkez Karar Kurulu üyesi olan A. Uçkun GERAY, Ergenekon soruşturmaları için gözaltına alındığında ilaçları kendisine vaktinde ulaştırılamadığı için diyaliz makinesine muhtaç duruma düştüğünü üzülenek izliyorduk. 2 Şubat 2009 tarihinde Bahçeköy’deki Orman Fakültesinde yapılan törenle dostları, arkadaşları, öğrencileri tarafından ebediyete yolcu ettik.

3 Şubat 2009 tarihli Vatan Gazetesinin 18. sayfasında “Prof.

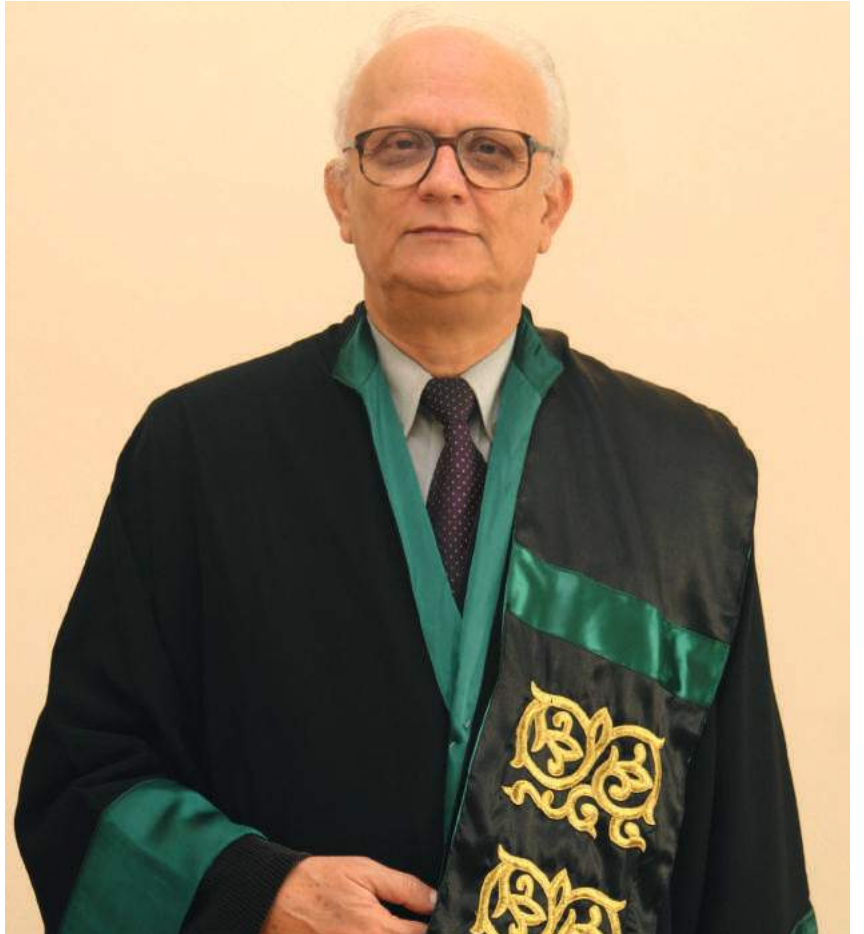
Dr. Uçkun GERAY TOPRAĞA VERİLDİĞİ GÜN SUÇSUZ” çıktı diye yazıyordu.

Derneğimizin 2783 no.lu üyesi, TMMOB Orman Mühendisleri Odası’nın İstanbul Şube Başkanlığını yapmış değerli dostum, arkadaşım A.Uçkun GERAY’ı rahmetle anıyorum.

31.01.2019

“DAĞLAR
YERKÜRENİN
SU ŞATOLARI”

Prof. Dr. Uçkun GERAY

ORMANLAR ARAFTIR

S. Serdar YEGÜL

▲
Fuji Dağı ve Aokigahara Ormanı

“Ormanda hiçbir şey görüldüğü gibi değildir.

Orman, senin araf diyeceğin şeydir.”

En sıkıntılı zamanlarımızda sevdiğimizle beraber olmak isteriz. Çünkü bu beraberlik bizi rahatlatır, ferahlatır. Peki ya sevdiğimiz hayatta değillerse, o zaman ne yaparsınız? İsterseniz gelin bunun cevabını ‘Sonsuzluk Ormanı’ (‘The Sea of Trees’) [1] filminde arayalım!

Sonsuzluk Ormanı

Gus Vant Sant’ın yönetmenliğini yaptığı, bu güçlü aşk hikâyesinde, Amerikalı bir profesör olan Arthur, yaşadığı trajedi sonrası insanların intihar etmek için git-

tiği Japonya’nın Fuji Dağı yakınlarındaki Aokigahara Ormanı’na gider. Amacı ormanda ölmek için uygun bir yer bulmaktır. Böyle bir yeri ararken aynı amaçla oraya gelmiş, ancak başarısız olduktan sonra ormanda kaybolmuş ve yaralanmış esraren bir yabancıyla yani Japon Takumi ile karşılaşır. İki adam ormanda ilerlerken kendilerini sorgular. Bu yolculuk, Art-

hur’un yaşamına ve karısı Joan’la olan ilişkisine yeni bir gözle bakmasını sağlar.

Filmi biraz daha yakından inceleyelim.

İntihar etmek üzere Aokigahara Ormanı’na giden Arthur Brennan (Matthew McConaughey), yaralı vaziyette ormanda yürüyen Takumi Nakamura (Ken Watanabe) ile karşılaşır. İstem-sizce ona yardım eder ve ormandan çıkması için ona yön gösterir. Ancak Takumi’nin yön bulacak hali yoktur. Bunun üzerine Arthur intihar etmekten

Arthur ormana ilk geldiğinde

Ormanda birlikte çıkış yolu ararken

vazgeçer ve ikili birlikte ormandan çıkış yolu aramaya başlar.

Ormanda yürürken ikili arasındaki samimiyet artar ve önce Takumi ormana geliş sebebini açıklar. Çalıştığı işte önemli bir pozisyona sahipken pozisyonunu kaybettiğini, önemsiz bir pozisyona kaydırıldığını, Japon kültüründe gerçek bir işin olmadığında hiç kimsenin seni önemsemediğini, konuşmadığını, işyerinde yokmuşsun gibi

davrandığını söyler. Önemli bir işim olmazsa ailemi geçindiremem der.

Diğer taraftan, bilim adamı Arthur ise, severek yaptığı bir işinin olduğunu ve tüm dikkatini ona verdiğini söyleyerek söze başlar. Yılda 20 bin dolar kazandığını, bu kazancın ipotekli evlerinin ödemelerine yetmediğini, ödemelerin ağırlıklı olarak emlakçı karısı Joan (Naomi Watt) tarafından yapıldığını söyler.

Arthur'un gerek ev ödemelerindeki katkısının sınırlı kalması ve gerekse ev işlerine ilgisiz olması nedeniyle karısının sık sık sabrı taşar ve kendini mutsuz hissederek. Arthur evle o kadar ilgisizdir ki, örneğin karısı mutfak rafından basit bir şey istediğinde bile, gözünün önündeki o şeyi göremez.

Ayrıca karısı, Arthur'un kendi potansiyelinin çok azını kullandığına inanır ve daha yüksek ücretli bir işe geçmediği için onu eleştirir. Dahası, kendine acılamakla meşgul olduğu, insanlardan faydalandığı; kendinden başka kimseyi düşünmediği ve ona ihtiyacı olduğu zamanlarda yapacak hep daha iyi bir işi bulduğu için ona sitem eder.

Çiftin arasındaki bir başka sorun ise, Arthur'un bir hatası sonrası ikili arasındaki güvenin sarsılması ve karı kocanın hislerini kendi içlerinde yaşamaya başlamalarıdır.

Son olarak, Joan'ın bir beyin ameliyatı geçirmesi ve sonrasında vefat etmesi, Arthur'u derinden sarsar ve karısının son isteği olan "en uygun yer"e (a perfect place to die) [2] gitmeye karar verir.

Karısının cenaze töreni sonunda, cenazenin yanında yalnız kaldığında Arthur'un dudaklarında şu cümleler dökülür: "Karım! Aslında seni tanımıyorum. Araba sigortasının yenilenmesi gereken günü biliyordum. Sosyal güvenlik numarasını da. Önemli görünen bütün o şeyleri biliyordum. Ama en sevdiğin rengi bilmiyordum. En sevdiğin mevsimi, en sevdiğin kitabı bilmiyorum."

Takumi ve Arthur, ateşin yanında dertleşirken

Joan beyin ameliyatı olduktan sonra Takumi ve Arthur ormanda yaktıkları ateşin karşısında dertleşirken, Arthur'un: "Buraya ne kaybım ne de yas yüzünden geldim; buraya suçluluk yüzünden geldim" der. Ve devam eder: "Kanma öyle davranmam ve onun bana öyle davranması yanlış. Ve şimdi, birbirimizden özür dileme şansı bulamayacağız". Bu sözün üzerine Takumi: "Kann seni dinliyor. Çünkü bu orman, onun ruhunu senin için tutuyor. Orman görüldüğü gibi bir yer değildir" der. Bunun üzerinde Arthur, gözyaşlarını tutamaz ve ağlayarak karısının ruhuna hitaben: "Özür diliyorum, özür diliyorum, ... özür diliyorum" der.

Ormanlar Araftır

Filmde Takumi'nin ağzından ormanlar şöyle tanımlanır: "Burada hiç bir şey görüldüğü gibi değildir. Orman, senin araf dediğin

şeydir. Sevdiklerimiz, en çok, en karanlık anlarımızda yanımızda olurlar. Hatta ölmüş olsalar bile. Bu orman onu, senin için tutuyor" der ve ekler: "Bir ruh diğer âleme geçtiğinde bir çiçek açar".

Filmin sonunda Arthur, ormanda bir kayanın üzerinde açan ve karısını simgelediğini düşündüğü sarı bir çiçeği bir saksıya alır, evine götürür ve bahçesine diker.

Sonuç Yerine

Filmde ormanlara araf olma anlamı yüklenir. Filmde, dünya ve öte dünya arasındaki aradünyayı (araf) ormanlar temsil eder. Bu aradünyada, hayatta olmayan sevdiklerimizin ruhlarıyla buluşur ve dünyada söyleyemediğimiz sözleri söyleriz. Böylece yükümüzden kurtulur ve ferahlanız.

Filmde: "Bir ruh diğer âleme geçtiğinde bir çiçek açar" cümlesi-

ni duyduğumuzda, Türkiye'nin pek çok mezarlığındaki servi ağaçları aklımıza geldi. Bu filmdeki düşünceler doğrultusunda düşünecek olursak, mezarlıklarımızda yatanlar, servi ağaçları yoluyla bize kendilerini sunuyorlar diye düşünmeden edemedik.

Filmde her ne kadar iki insanın hayatında yaşanan zorluklar anlatılsa da, iki farklı kültürün olaylara farklı bakışı da yansıtıyor denebilir.

Ormanların sadece mal ve hizmet üreten kaynaklar olmayıp, ilham kaynağı da olduğunu hep duyarız. Duyarız duymasına da, bir ilham kaynağı olan ormanların "araf" olarak resmedilmesinin de bize oldukça ilginç geldiğini itiraf etmeliyiz.

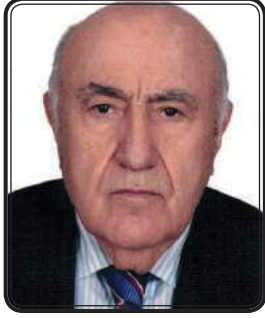
İki kişinin "araf"taki konuşmalarını dinlemek ve etkileyici doğa sahnelerini izlemek isterseniz, 'Sonsuzluk Ormanı' filmini beğenebilirsiniz.

Kaynaklar

[1] 'Sonsuzluk Ormanı' ('The Sea of Trees') DVD

[2] Google, A perfect place to die (Ölmek için en uygun yer)

Vefat Eden Üyelerimiz

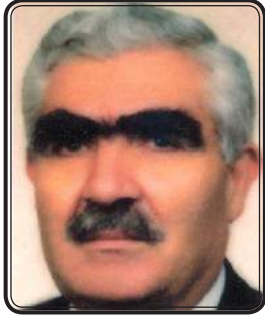

Kaplan ŞENER

Erzincan – 1929

İ.Ü. Orman Fak. – 1955

Ankara – 01.02.2019

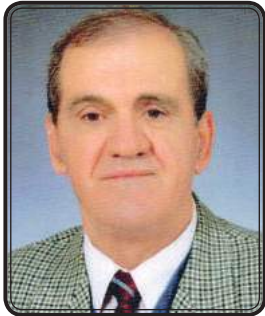

Salih ASLAN

Mardin – 1945

İ.Ü. Orman Fak. – 1967

Ankara – 10.02.2019

Şakir BAYHAN

Akova – 1938

İ.Ü. Orman Fak. – 1969

Ankara – 15.02.2019

Aytekin AKTAN

Bayburt – 1940

İ.Ü. Orman Fak. – 1965

Ankara – 21.02.2019

Sonsuzluğa uğurladığımız üyelerimize

Tanrı'dan rahmet, yakınlarına ve meslek kamuoyumuza başsağlığı dileriz.

TOD - Türkiye Ormancılar Derneği

Tuna Caddesi No:5/8

Kızılay / Ankara

T. 0.312 433 84 13 **F.** 0 312 433 26 64

www.ormancilardernegi.org

Türkiye Ormancılar Derneği

@ormancilarderne

türkiyeormancilardernegi

Üyelik Aidatları İçin

Türkiye Ormancılar Derneği
Ziraat Bankası - Yenişehir Şubesi
Şube Kodu 471

IBAN TR25 0001 0004 7139 7751 3950 02 (TL)

Hesaplarınıza yaptığınız
üyelik aidatı ve diğer ödemeleriniz için
Türkiye'nin tüm Ziraat Bankası
şubelerinden kesinlikle
herhangi bir masraf alınmayacaktır.

Derneğimizin yıllık üyelik aidatı 60 TL'dir

